

**ΑΝΟΙΚΤΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΥΠΡΟΥ**

**ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

**ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ»**

ΔΙΑΤΡΙΒΗ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΜΑΣΤΕΡ

ΤΙΤΛΟΣ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ

**Η ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ ΣΕ
ΠΕΡΙΟΔΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ**

**ΤΗΣ
ΚΟΥΤΣΟΜΗΤΡΟΥ ΔΕΣΠΟΙΝΑ**

**ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΦΙΛΙΠΠΑΣ**

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, ΙΟΥΝΙΟΣ, 2014

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	4
ABSTRACT	5
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	6
1.1 Προσδιορισμός του προβλήματος	6
1.2 Διεθνής εμπειρία στην προσέγγιση και λύση του προβλήματος	8
1.3 Σκοπός της διατριβής	8
1.4 Το βασικότερο συμπέρασμα	9
1.5 Οι περιορισμοί της διατριβής	9
1.6 Γενική μεθοδολογία προσέγγισης και συνοπτική παρουσίαση των κεφαλαίων	10
2. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ	11
3. ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ	13
4. ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ	15
5. ΕΙΔΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΕΓΓΥΗΣΗΣ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ	18
5.1 ΚΑΛΥΨΗ	18
5.2 ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΜΕΤΑΞΥ ΚΡΑΤΩΝ	21
5.3 ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ	22
6. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΕΓΓΥΗΣΗΣ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ	23
6.1 ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ	23
6.2 ΚΟΣΤΗ ΚΑΙ ΟΦΕΛΗ	25
6.3 ΗΘΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ	28
6.4 ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ	30
7. ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΕΓΓΥΗΣΗΣ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ	32
7.1 ΕΥΡΩΠΗ	32
7.2 ΚΥΠΡΟΣ	33
7.3 ΕΛΛΑΔΑ	39

8. ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ	45
8.1 ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΕΠ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ	45
8.2 ΣΧΕΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΔΕΠ ΚΑΙ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΗΣ	52
8.3 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	55
8.4 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΟΣ	62
9. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	72
10 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	74
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	78
ΕΛΛΗΝΙΚΗ	78
ΞΕΝΗ	78
INTERNET	79
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	80
ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ	80
ΞΕΝΕΣ	80
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	81

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εξάπλωση της οικονομικής κρίσης παγκοσμίως οδήγησε σε περιορισμό της χρηματοπιστωτικής αγοράς. Σε μερικές χώρες, μάλιστα, οι επιπτώσεις της κρίσης φαίνεται να είναι βαθύτερες από εκείνες που καταγράφηκαν στις ΗΠΑ στις αρχές της δεκαετίας του '30.¹ Μία από τις συνέπειες της κρίσης, η ανάγκη για μείωση της εκτεταμένης μόχλευσης του τραπεζικού τομέα, περιορίζει ακόμα περισσότερο την οικονομική ανάπτυξη σε ένα κόσμο όπου οι περισσότερες χώρες βιώνουν ήδη τα αποτελέσματα της οικονομικής ύφεσης. Το θετικό που ανακύπτει από την εν λόγω κατάσταση είναι ότι έρχεται πάλι στο προσκήνιο η ανάγκη δημιουργίας ενός δίχτυ ασφαλείας του χρηματοπιστωτικού συστήματος λαμβάνοντας πιο συστηματικά μέτρα.. Η δημιουργία ολοκληρωμένων συστημάτων εγγύησης καταθέσεων θεωρείται η βάση πάνω στην οποία κάθε μοντέρνο χρηματοδοτικό σύστημα μπορεί να χτιστεί. Στην πραγματικότητα ο αριθμός των χωρών που προσφέρουν ολοκληρωμένο σύστημα εγγύησης καταθέσεων σχεδόν τριπλασιάστηκε τα τελευταία 26 χρόνια. Σήμερα οι περισσότερες χώρες του ΟΟΣΑ και ένας αυξανόμενος αριθμός αναπτυσσόμενων χωρών διαθέτει μια μορφή ολοκληρωμένου συστήματος ασφαλείας των καταθέσεων. Μπορεί, ωστόσο, ένα ολοκληρωμένο σύστημα εγγύησης καταθέσεων να θωρακίσει μια οικονομία απέναντι σε απροσδόκητα οικονομικά σοκ; Στόχος της συγκεκριμένης διπλωματικής είναι να εξετάσει την αποτελεσματικότητα των συστημάτων εγγύησης καταθέσεων σε περιόδους οικονομικής κρίσης χρησιμοποιώντας στοιχεία από την ελληνική και ξένη βιβλιογραφία και εξετάζοντας την σχέση, αν υπάρχει, ανάμεσα στην μεταβολή του ΑΕΠ των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την μεταβολή των αντίστοιχων τραπεζικών καταθέσεων για την περίοδο 2002 με 2012.

Το θέμα της ασφαλείας των καταθέσεων ανέκυψε στην Ελλάδα αλλά και στην Ευρωπαϊκή Ένωση τα τελευταία χρόνια. Είναι σημαντικό λοιπόν να εξετάσουμε τους λόγους που ανέδειξαν το θέμα αυτό και οδήγησαν στην αύξηση του ορίου εγγύησης καταθέσεων σε όλες τις χώρες μέλη κάνοντας ταυτόχρονα και μια συγκριτική μελέτη των συστημάτων εγγύησης καταθέσεων που ισχύουν στις χώρες αυτές. Θα αναλύσουμε, επίσης, κατά πόσο η

---

¹Andrew Campbell, John Raymond LaBrosse, David G. Mayes, Dalvinder Singh, (2009), A new standard for deposit insurance and government guarantees after the crisis, Journal of Financial Regulation and Compliance, Vol. 17, No. 3, pp. 210-239.

χρησιμοποίηση ενός τέτοιου συστήματος, συγκεκριμένα σε περίοδο οικονομικής κρίσης, επιδρά θετικά η αρνητικά στην σταθεροποίηση του τραπεζικού συστήματος.

Ειδικότερα, με την βοήθεια του υποδείγματος της ανάλυσης παλινδρόμησης φτάνουμε στο συμπέρασμα ότι καθώς μεταβάλλονται οι τραπεζικές καταθέσεις των χωρών μελών, μεταβάλλεται προς την ίδια κατεύθυνση και το ΑΕΠ της κάθε χώρας. Χρησιμοποιώντας μάλιστα μια ψευδομεταβλητή για την αύξηση της προβλεπτικής ικανότητας του υποδείγματος καταλήγουμε σε πιο ικανοποιητικά αποτελέσματα σχετικά με την ερμηνεία της σχέσης μεταξύ της εξαρτημένης μεταβλητής (ΑΕΠ) και της ανεξάρτητης μεταβλητής (των καταθέσεων). Παρατηρούμε δηλαδή, ότι σε περιόδους οικονομικής κρίσης επηρεάζονται εξίσου σε επίπεδο παραγωγής τόσο οι αναπτυσσόμενες όσο και οι αναπτυγμένες χώρες (το 2009 όλες οι χώρες μέλη αντιμετώπισαν αρνητικά ποσοστά αύξησης του ΑΕΠ). Ωστόσο, σε επίπεδο συνολικών καταθέσεων παρά τις μειώσεις στις περισσότερες χώρες μέλη από την έναρξη της κρίσης και μετά, υπήρξαν κάποιες χώρες που ευνοήθηκαν κυρίως λόγω την φυγή καταθέσεων από τις χώρες του νότου προς τις χώρες του βορρά. Τελικά, η επιβολή, από την Ευρωπαϊκή Ένωση, του μέτρου της εγγύησης των καταθέσεων σε όλες τις χώρες μέλη, είχε ως αποτέλεσμα την συγκράτηση των καταθέσεων σε εθνικό επίπεδο. Μοναδική εξαίρεση, οι χώρες που επλήγησαν περισσότερο από την κρίση (Ελλάδα, Ιρλανδία, Πορτογαλία), οι οποίες είδαν τις καταθέσεις τους να μειώνονται.

ABSTRACT

The intensification of the global financial crisis has led to severe strains in financial markets, the deepest since the 1930s, in many countries. The associated need for the banking sector to continue to reduce excessive leverage will restrain economic growth for some time in a world where many of the main economies are already in recession. The positive aspect rising from the situation is the need of a safety net based on more systematic measures. Explicit deposit insurance is the basement over which every modern financial system can be build. In fact, the number of countries offering explicit deposit insurance has nearly been tripled over the last 26 years. Today most of the OECD countries and a large number of developing countries, operate explicit deposit insurance schemes. Nevertheless, is it possible for an explicit deposit system to safeguard an economy against unexpected economic shocks. The purpose of this dissertation is to examine the effectiveness of the deposit insurance schemes during economic

crises using facts from foreign and Greek bibliography and by modeling the connection between GDP and total bank accounts of the last decade (2002-2012).

The issue of deposit insurance is being strongly discussed in the EE and Greece during the last few years. The reason for this discussion will be examined thoroughly in this paper and we'll try to compare the deposits insurance schemes of each country. We will also analyze whether the use of such a system, during economic crisis, could have a stabilizing effect in the banking system.

Especially, by running the regression model we come to the conclusion that both GDP and deposits vary to the same direction. In fact, by inserting a dummy variable we succeed in rising the predictability of the model and get more adequate results to explain the relevance between GDP and Deposits. By observing the prices of GDP the last decade we estimate that during economic crisis, developed and developing countries are being equally affected (at 2009 all member countries had negative GDP). In the other hand despite the regression of total deposits in many countries, a number of European countries have seen their deposits rising due to deposit transfer from north banks to the south. Finally European Directive over deposit insurance schemes managed to restrain deposits in a national level except for the countries in economic recession (Greece, Ireland, Portugal) that experience a deposit reduction.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Προσδιορισμός του προβλήματος

Κατά την διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών σε ολόκληρο τον κόσμο οι χώρες αντιμετώπισαν σειρά συστημικών τραπεζικών κρίσεων. Οι κρίσεις αυτές εκδηλώθηκαν τόσο στις αναπτυγμένες όσο και στις αναπτυσσόμενες χώρες. Για να μειωθεί η πιθανότητα κατάρρευσης των τραπεζικών συστημάτων και να περιοριστούν οι απώλειες που δημιουργούν οι κρίσεις αυτές, οι πολίτες σε κάθε χώρα περιμένουν τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής να ενεργοποιήσουν κάποιο χρηματοδοτικό δίκτυ ασφαλείας.² Ανάμεσα στα διάφορα συστήματα ασφάλειας καταθέσεων η χρησιμοποίηση του ολοκληρωμένου συστήματος ασφάλειας καταθέσεων διαδόθηκε ταχύτατα κυρίως τα τελευταία χρόνια Η

---

²Aslı Demirgüç-Kunt, Edward J. Kane,(2002), Cross-country evidence on deposit-insurance, The Quarterly Review of Economics and Finance 42, p.695–699.

ασφάλεια των καταθέσεων είναι ένα μέτρο που εφαρμόζεται σε πολλές χώρες για να προστατεύσει τους καταθέτες των τραπεζών από μια πιθανή αδυναμία των τραπεζικών ιδρυμάτων να καταβάλλουν τις καταθέσεις στους πελάτες τους. Αν και ένα ολοκληρωμένο σύστημα ασφάλειας καταθέσεων εξασφαλίζει τους καταθέτες απέναντι σε μια επικείμενη τραπεζική χρεοκοπία, πολλές χώρες εμφανίζονται απρόθυμες να το υιοθετήσουν και χρησιμοποιούν πολιτικά μη δημοφιλείς και αμήχανες πρακτικές αποζημίωσης καταθετών. Η απροθυμία αυτή έγκειται στην συνειδητοποίηση ότι πολλές πλευρές των συστημάτων ασφάλειας καταθέσεων που χρησιμοποιούνται δεν είναι πραγματικά αξιόπιστες. Πιο συγκεκριμένα δεν προσφέρουν ένα ρεαλιστικό σχέδιο που θα δίνει στους καταθέτες άμεση πρόσβαση στα χρήματά τους. Επίσης δεν μπορούν να προστατεύσουν σε βαθμό που να είναι κοινωνικά αποδεκτός ένα μεγάλο ποσοστό καταθέσεων. Οι καταθέσεις αποτελούν την πιο δημοφιλή τοποθέτηση των επενδυτών τόσο στην Ελλάδα όσο και στην υπόλοιπη Ευρώπη, εκφράζοντας έτσι μια πολύ ισχυρή ανάγκη για ασφάλεια. Χαρακτηριστική είναι η περίφημη δήλωση εγγύησης της καγκελαρίου Merkel στις 5.10.2008 η οποία ενίσχυσε την πεποίθηση των Γερμανών αποταμιευτών ότι οι καταθέσεις τους είναι ασφαλείς. Όμως, μια παρόμοια βεβαίωση έλαβαν και οι Κύπριοι αποταμιευτές από την δική τους Κεντρική Τράπεζα, με επιστολή προς τον Διευθύνοντα Σύμβουλο της Λαϊκής Τράπεζας στις 11.2.2013, όπου τονίζεται ότι *“κάθε ενέργεια που στοχεύει στη μείωση, τη στέρηση ή τον περιορισμό των δικαιωμάτων των καταθετών είναι αντίθετη... προς το Κυπριακό Σύνταγμα και... την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων Ανθρώπου... Επομένως, οποιαδήποτε τέτοια πρόταση όχι μόνο στερείται νομικής βάσης αλλά και δεν μπορεί να ληφθεί σοβαρά υπόψη.”* Έξι εβδομάδες αργότερα, η Λαϊκή Τράπεζα έκλεισε, και οι καταθέτες της «απαλλοτριώθηκαν» σε μεγάλο βαθμό, όπως και οι καταθέτες της άλλης μεγάλης Κυπριακής τράπεζας. Επιπλέον, η κυπριακή κυβέρνηση αναγκάστηκε τον Μάρτιο του 2013 κάτω από την πίεση του ΔΝΤ και της Ευρωπαϊκής Ένωσης να υιοθετήσει ένα πρόγραμμα χρηματοδότησης ύψους 10 δισεκατομμυρίων όπου οριζόταν ότι οι ανάγκες του χρηματοπιστωτικού τομέα θα καλύπτονταν μέσω της εγγύησης (bail in) των ανασφάλιστων καταθέσεων των δύο μεγάλων κυπριακών τραπεζών. Την περίπτωση της Κύπρου καθώς και την αποτελεσματικότητα της ύπαρξης ενός δίχτυ ασφαλείας των καταθέσεων για την αντιμετώπιση μιας οικονομικής κρίσης θα εξετάσουμε εκτενέστερα στην συγκεκριμένη διατριβή.

1.2 Διεθνής εμπειρία στην προσέγγιση και λύση του προβλήματος

Την τελευταία δεκαετία τα συστήματα εγγύησης καταθέσεων έχουν συγκεντρώσει το ενδιαφέρον αρκετών οικονομολόγων και έχουν γίνει το αντικείμενο μελέτης αντίστοιχων ερευνών σε παγκόσμιο επίπεδο. Ενδεικτικά αναφέρουμε τους A.Kunt (World Bank) και T.Sobasi (World Bank) το 2001, οι οποίοι με την έρευνά τους “A New Development Database: Deposit Insurance Around the World” συγκέντρωσαν στοιχεία από συστήματα εγγύησης καταθέσεων που ήταν σε εφαρμογή ανά τον κόσμο και μέσω της έρευνάς τους προσπάθησαν να συγκρίνουν τα χαρακτηριστικά τους. Εστιάζοντας στην επιλογή συστήματος εγγύησης καταθέσεων, σημαντική εμπειρική έρευνα είναι των A.Kunt και E.Detragniache (International Monetary Fund-IMF) το 2002, όπου με το έργο τους, “Does Deposit Insurance Increase Banking System Stability? An Empirical Investigation” συγκρίνουν τα συστήματα 61 χωρών από το 1980-1997 και καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι τα ρητά συστήματα εγγύησης καταθέσεων, επηρεάζουν αρνητικά την σταθερότητα του τραπεζικού συστήματος και συγκεκριμένα σε κάποιες περιπτώσεις ευνοούν την οικονομική ύφεση. Ειδικότερα, οι Santiago Carb - Valverde, Edward J. Kane, Francisco Rodriguez-Fernandez το 2013 στο έργο τους «Safety-net benefits conferred on difficult-to-fail-and-unwind banks in the US and EU before and during the great recession» εκτίμησαν τα εκ των προτέρων οφέλη που έχει το δίκτυο ασφάλειας των καταθέσεων για τις τράπεζες που αντιμετωπίζουν αυξημένη μόχλευση και αστάθεια στο ενεργητικό τους τόσο πριν όσο και μετά την κρίση. Τέλος, ο Luc Laeven, στο έργο του «International evidence on the value of deposit insurance» το 2002 προσπαθώντας να παρουσιάσει τα θετικά και αρνητικά ενός συστήματος εγγύησης καταθέσεων σύγκρινε το κόστος ευκαιρίας του συστήματος σε ένα μεγάλο δείγμα τραπεζών, ανάμεσα σε χώρες που χρησιμοποιούν ή όχι ρητό σύστημα εγγύησης καταθέσεων.

1.3 Σκοπός της διατριβής

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η μελέτη του συστήματος εγγύησης καταθέσεων τόσο στην Ελλάδα όσο και σε άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η παρουσίαση των θετικών και αρνητικών στοιχείων που προκύπτουν από την υιοθέτηση ενός τέτοιου συστήματος. Επίσης θα διερευνηθεί κατά πόσο ένα ολοκληρωμένο σύστημα εγγύησης καταθέσεων, σε περίοδο οικονομικής κρίσης, μπορεί να επηρεάσει η και να χρηματοδοτήσει τον συστημικό κίνδυνο. Τα βασικά ερωτήματα που θα προσπαθήσουμε να απαντήσουμε στην

παρούσα εργασία είναι κατά πόσο ένα σύστημα εγγύησης καταθέσεων μπορεί να εξασφαλίσει την εμπιστοσύνη του κοινού απέναντι στις τράπεζες και να οδηγήσει σε εξισορρόπηση της οικονομίας. Επίσης πως πρέπει να είναι διαμορφωμένο ένα σύστημα ασφάλειας τραπεζικών καταθέσεων για να είναι αποτελεσματικό σε περιόδους οικονομικής ισορροπίας αλλά και σε περιόδους ανισορροπίας. Πως το επίπεδο κάλυψης των καταθέσεων μπορεί να επιδράσει αρνητικά στο τραπεζικό σύστημα. Τέλος θα συγκρίνουμε τα συστήματα εγγύησης καταθέσεων που ισχύουν σε Ελλάδα και Κύπρο και θα εξετάσουμε κατά πόσο αυτά επηρέασαν την εμπιστοσύνη του κοινού απέναντι στο τραπεζικό σύστημα.

1.4 Το βασικότερο συμπέρασμα

Στο εμπειρικό μέρος της διατριβής εξετάζουμε κατά πόσο μια μεταβολή στον όγκο των τραπεζικών καταθέσεων μιας χώρας μπορεί να επηρεάσει το ΑΕΠ της χώρας αυτής. Πιο συγκεκριμένα με την βοήθεια ενός οικονομετρικού υποδείγματος βρίσκουμε ότι υπάρχει έντονη συσχέτιση ανάμεσα στην αύξηση των τραπεζικών καταθέσεων και την αύξηση του ΑΕΠ το διάστημα πριν το ξέσπασμα της κρίσης. Από το 2008 και μετά η άναρχη αυξομείωση τόσο των τραπεζικών καταθέσεων όσο και του ΑΕΠ στις περισσότερες χώρες της ευρωζώνης επιβεβαιώνει το κλίμα της οικονομικής αστάθειας που ακολούθησε την κατάρρευση των αμερικανικών τραπεζών. Χαρακτηριστική είναι η ενίσχυση των καταθέσεων των χωρών του σκληρού πυρήνα της Ευρώπης και η φυγή από τις χώρες του Νότου που βρέθηκαν σε αβεβαιότητα.

1.5 Οι περιορισμοί της διατριβής

Ο σχεδιασμός και η αποτελεσματική λειτουργία ενός συστήματος ασφάλειας καταθέσεων δεν είναι εύκολη υπόθεση. Το μείζον πρόβλημα είναι ότι οι διαχειριστές ενός δίκτυ ασφαλείας έχουν να αντιμετωπίσουν αντικρουόμενους στόχους. Τους ζητείται πρώτον, να προστατέψουν την χώρα από τις διάφορες χρηματοπιστωτικές κρίσεις και τα σχετιζόμενα με αυτές οικονομικά σοκ και δεύτερον, να αποφύγουν επιδοτήσεις για την ανάληψη τραπεζικού κινδύνου, οι οποίες θα οδηγήσουν σε αναποτελεσματική ανάληψη κινδύνου και ασύνετες τραπεζικές πρακτικές. Η επιτυχία της κατάλληλης ισορροπίας ανάμεσα στην πρόληψη και επίλυση των κρίσεων και ελέγχου του τραπεζικού κινδύνου είναι η βασική πρόκληση που αντιμετωπίζουν οι διαχειριστές ενός δίκτυ ασφαλείας. Επίσης, μια ματιά στην χρηματοοικονομική ιστορία αρκεί για να διαπιστώσουμε ότι η έννοια των άνευ ρίσκου

τραπεζικών καταθέσεων ήταν πάντα μια ψευδαίσθηση. Τραπεζικές κρίσεις δεν ήταν ποτέ η εξαίρεση, αλλά ο κανόνας. Αυτό δεν θα αλλάξει όσο οι τράπεζες λειτουργούν με το πολύ κερδοφόρο, αλλά και ριψοκίνδυνο σύστημα κλασματικών αποθεμάτων. Από τις καταθέσεις που τους εμπιστεύτηκαν, οι οποίες μπορούν να ζητηθούν πίσω από τους καταθέτες οποιαδήποτε στιγμή, οι τράπεζες χρηματοδοτούν μακροπρόθεσμα δάνεια και αξιόγραφα, και κρατάνε μόνο ένα ελάχιστο μέρος ως ρευστό απόθεμα για την ανάληψη καταθέσεων. Το έτος 2008 τα ρευστά αποθέματα, δηλαδή μετρητά και πιστωτικά υπόλοιπα στην Κεντρική Τράπεζα, όλων των τραπεζών στην Ευρωπαϊκή Ένωση κάλυψαν μόνο το 4% των καταθέσεων. Έως το 2012 αυτό το ποσοστό ανέβηκε στο 8%, λόγω των τραπεζικών διασώσεων (bailout) ύψους πολλών δισεκατομμυρίων και της διστακτικής χορήγησης νέων δανείων. Όμως, όσο οι τραπεζικές καταθέσεις δεν καλύπτονται 100% με ρευστά αποθέματα και δεν γίνεται διαφανής και ειλικρινής διαχωρισμός μεταξύ καταθέσεων και ριψοκίνδυνων χρεών των ίδιων των τραπεζών, η ασφάλεια των τραπεζικών καταθέσεων θα αποδεικνύεται αναξιόπιστη.

1.6 Γενική μεθοδολογία προσέγγισης και συνοπτική παρουσίαση των κεφαλαίων

Η μέθοδος προσέγγισης που θα ακολουθήσουμε για να αναλύσουμε τα συστήματα ασφάλειας τραπεζικών καταθέσεων κατά την διάρκεια της οικονομικής κρίσης διακρίνεται στο θεωρητικό και στο εμπειρικό μέρος της. Αρχικά γίνεται μια ιστορική αναδρομή για την υιοθέτηση των συστημάτων ασφάλειας καταθέσεων από τις κυβερνήσεις ανά τον κόσμο. Έπειτα, γίνεται μια ανασκόπηση της βιβλιογραφίας όπου παρουσιάζονται οι διάφορες μελέτες που αφορούν τα συστήματα ασφάλειας των καταθέσεων. Στη συνέχεια γίνεται μια ανάλυση των κατηγοριών στις οποίες διακρίνονται τα συστήματα ασφάλειας καταθέσεων και στο επόμενο κεφάλαιο περιγράφονται τα ειδικά χαρακτηριστικά σχεδίασης των συστημάτων εγγύησης καταθέσεων. Στο κεφάλαιο αυτό περιγράφουμε το όριο κάλυψης των ασφαλισμένων καταθέσεων, τον ανταγωνισμό μεταξύ των κρατών για την συγκράτηση των αποταμιευτικών κεφαλαίων στην χώρα τους, και τον τρόπο χρηματοδότησης της εγγύησης των καταθέσεων. Στη συνέχεια, γίνεται αναφορά στα ζητήματα που προκύπτουν κατά την ενεργοποίηση του μέτρου της ασφάλειας των τραπεζικών καταθέσεων όπως τα κόστη και οφέλη που δημιουργούνται, το θέμα του ηθικού κινδύνου, η σημασία του διακυβερνητικού ελέγχου κατά τις εργασίες θέσπισης ενός δίχτυ ασφαλείας και τέλος ποσό αποτελεσματικό είναι ένα σύστημα ασφάλειας καταθέσεων για την διατήρηση της εμπιστοσύνης του κοινού

εν μέσω οικονομικής κρίσης. Ακολουθεί μια ανάλυση των συστημάτων εγγύησης καταθέσεων που ισχύουν στην Ευρώπη, την Ελλάδα και την Κύπρο με ειδική αναφορά στο ΤΧΣ και στο ΤΕΚΕ (Ελλάδα) και των αντίστοιχων ΣΠΚ και ΕΠΑΙ (Κύπρος). Τέλος, στο εμπειρικό μέρος γίνεται αρχικά μια περιγραφή της διάρθρωσης των τραπεζικών ιδρυμάτων και των καταθέσεων στις χώρες μέλη της ΕΕ, και της μεταβολής του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος κατά την χρονική περίοδο 2002-2012. Με την βοήθεια ενός οικονομετρικού υποδείγματος υπολογίζουμε τον βαθμό κατά τον οποίο επηρεάζεται το ΑΕΠ μιας χώρας από τις αυξομειώσεις του όγκου των καταθέσεων στην χώρα αυτή. Στο τελευταίο κεφάλαιο γίνεται μια καταγραφή των συμπερασμάτων και προτείνεται η δημιουργία κοινής ευρωπαϊκής πολιτικής στο θέμα της ασφάλειας των τραπεζικών καταθέσεων ώστε να αντιμετωπιστούν οι αδυναμίες που προκύπτουν από τη χρήση εθνικών συστημάτων εγγύησης των καταθέσεων.

2. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Το πρώτο σύστημα ασφάλειας καταθέσεων (Ομοσπονδιακή Εταιρία Ασφάλειας Καταθέσεων, FDIC) εντοπίζεται στις ΗΠΑ το 1934 και δημιουργήθηκε για να προλάβει την αλυσιδωτή χρεοκοπία των τραπεζών μετά το οικονομικό κραχ και την μεγάλη ύφεση που έπληξε την οικονομία των ΗΠΑ στις αρχές της δεκαετίας του '30. Η επιτυχία του ήταν τόσο μεγάλη που μέσα σε λίγα χρόνια ανέκοψε σημαντικά την πορεία πτώχευσης των Αμερικανικών τραπεζών⁴. Ωστόσο η μεγαλύτερη εξάπλωση των συστημάτων ασφάλειας καταθέσεων παγκοσμίως παρατηρήθηκε μεταπολεμικά στις περισσότερες αναπτυσσόμενες χώρες.⁵ Το 1952 η Κούβα του Μπατίστα, έγινε η δεύτερη χώρα που θέσπισε ταμείο προστασίας καταθέσεων ως άμεση απάντηση στον FDIC, στην προσπάθεια να ανακοπεί η φυγή καταθέσεων προς τις ΗΠΑ. Ακολούθησαν η Τουρκία το 1960, η Νορβηγία και η Ινδία το 1961 και οι Φιλιππίνες το 1963. Αργά, αλλά σταθερά, οι χώρες άρχισαν να αντιλαμβάνονται την σημασία ενός τέτοιου μηχανισμού και από το Αφγανιστάν (ADIC) ως την Νιγηρία (NDIC), δημιουργήθηκαν ταμεία εγγύησης καταθέσεων.

---

³ **Asli Demirgüç-Kunt, Enrica Detragiache**, (2002), Does deposit insurance increase banking system stability, *Journal of Monetary Economics* 49, p.1373–1406

⁴ Στατιστικά στοιχεία:

- 1920-1933: 11.000 πτωχεύσεις σε σύνολο 25.000 τραπεζών
- 1933: 4.000 πτωχεύσεις τραπεζών
- 1934: 9 πτωχεύσεις τραπεζών

⁵ “Εγγύηση Καταθέσεων: μια παλιά μα πάντα επίκαιρη ιστορία”, *EUROPEAN BUSINESS REVIEW, INTERNATIONAL EDITION*, 28 Ιουνίου 2013, (<http://www.europeanbusiness.gr/page.asp?pid=988>)

Ειδική μνεία, πρέπει να γίνει και στην Γερμανία που μόλις το 1966, γινόταν η δεύτερη ευρωπαϊκή χώρα, μετά την Νορβηγία που αποκτούσε ταμείο προστασίας καταθέσεων, ενώ 3 χρόνια αργότερα, θα πρόσθετε έναν ακόμη μηχανισμό για τις συνεργατικές τράπεζες. Ο μηχανισμός της Γερμανίας, είναι ίσως ο πιο καλός μαθητής του αμερικάνικου συστήματος εγγύησης, αφού διαθέτει ξεχωριστά κεφάλαια για κάθε σχεδόν τύπο χρηματοπιστωτικού ιδρύματος. Επιπλέον, οι τέσσερις τραπεζικές ενώσεις της χώρας, που αφορούν τα αντίστοιχα είδη τραπεζών (κρατικές-ιδιωτικές-συνεργατικές και αποταμιευτικές) δύνανται να εγγυηθούν επιπλέον του εγγυημένου ποσού των €100.000.

Την δεκαετία του '90 παρατηρήθηκε ιδιαίτερα μεγάλη διάδοση των ολοκληρωμένων συστημάτων ασφάλειας. Το 1994 το σύστημα ασφάλειας καταθέσεων υιοθετήθηκε από την νεοϊδρυόμενη τραπεζική αγορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης όταν με μια Ευρωπαϊκή Οδηγία (Οδηγία 94/19/EK) όρισε ως ελάχιστο ύψος ασφαλισμένων καταθέσεων τα 25.000€ ανά άτομο. Ακόμα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο το 1998⁶ εισήγαγε μια μορφή ασφάλειας καταθέσεων στις πρακτικές που ακολουθεί (Folkerts-Landau and Lindgren, 1998). Το 1995, μόνο 49 χώρες προσέφεραν ολοκληρωμένα συστήματα ασφάλειας καταθέσεων ενώ μέχρι το 2008 ο αριθμός είχε αυξηθεί στις 87 χώρες μια αύξηση σχεδόν 80%. Παρότι το μεγαλύτερο μέρος αυτής της αύξησης οφείλεται στις νεοεισαχθείσες χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, νέοι υποστηρικτές του συστήματος αυτού βρίσκονται σε όλες τις Ηπείρους.

⁷Το 2002 ιδρύθηκε με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής επιτροπής στις Βρυξέλλες το Ευρωπαϊκό Φόρουμ Συστημάτων Εγγύησης Καταθέσεων, μία διεθνής Μη Κερδοσκοπική Ένωση διεπόμενη από το Βελγικό Δίκαιο (AISBL). Στα μέλη της ανήκουν 68 Συστήματα Εγγύησης Καταθέσεων και Συστήματα Αποζημίωσης Επενδυτών από 44 χώρες. Πρωταρχικός σκοπός του EFDI είναι η συνεισφορά στη σταθερότητα των χρηματοπιστωτικών συστημάτων, μέσω αφενός της προώθησης της ευρωπαϊκής και διεθνούς

6

Best Practices for Safety-Net Design, as Envisioned by IMF Researchers in the mid-1990s

- All countries should establish explicit deposit insurance
- The insurance system should incorporate at least the following design features:
  - Prudential regulation
  - Limitations on coverage
  - Mandatory membership
  - Political “independence” for regulatory officials

⁷ <http://www.efdi.net/>

συνεργασίας στους τομείς της εγγύησης των καταθέσεων, της διαχείρισης κρίσεων και της αποζημίωσης επενδυτών και αφετέρου της διευκόλυνσης της επικοινωνίας και της ανταλλαγής τεχνογνωσίας και πληροφόρησης σε θέματα κοινού ενδιαφέροντος.

Το Σεπτέμβριο του 2008, στα μέσα της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης η κυβέρνηση της Ιρλανδίας ανακοινώνει τελειώς αναπάντεχα ότι εγγυάται όλες τις καταθέσεις των έξι μεγαλύτερων τραπεζών της. Η είδηση αυτή προκάλεσε ανησυχία σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης οι οποίες φοβούμενες μια αθρόα εκροή καταθέσεων από τον εγχώριο τραπεζικό τους τομέα και μια πιθανότατη αποσταθεροποίηση του χρηματοπιστωτικού τους συστήματος, έσπευσαν να αυξήσουν το ύψος των εγγυήσεων των τραπεζικών καταθέσεων σε εθνικό επίπεδο. Πράγματι πριν το 2008, κράτη όπως το Βέλγιο και η Ελλάδα εγγυούνταν μόνο €20.000, ενώ η Φινλανδία και η Πορτογαλία €25.000. Ως εκ τούτου, τα κράτη άρχισαν να ανεβάζουν τα εγγυημένα ποσά των καταθέσεων, προσεγγίζοντας τις €100.000. Μάλιστα την κίνηση της κυβέρνησης της Ιρλανδίας να εφαρμόσει εγγυήσεις χωρίς όρια, ακολούθησαν, έστω και για ένα περιορισμένο χρονικό διάστημα τα κράτη της Γερμανίας, Δανίας και Γαλλίας. Στο ίδιο μήκος κύματος, ο τότε Πρόεδρος της Γαλλίας Σαρκοζί, διεκήρυξε ότι δεν θα αφήσει καμία τράπεζα να καταρρεύσει.

Όλα αυτά, οδήγησαν στην δημιουργία ενός ευρωπαϊκού νομοθετικού πλαισίου, για την εναρμόνιση των εθνικών μηχανισμών προστασίας καταθέσεων στο ισόποσο των €100000 ανά καταθέτη και με διατάξεις αντίστοιχες του αμερικάνικου συστήματος. Η ειδοποιός διαφορά όμως έγκειται, στην ανυπαρξία ενός πανευρωπαϊκού μηχανισμού εγγύησης καταθέσεων και κάθε κράτος αναλαμβάνει να διασφαλίσει τις τράπεζες που εγγράφονται στο μηχανισμό του. Δηλαδή στην πραγματικότητα, πρόκειται για αποκομμένα ταμεία εγγύησης καταθέσεων και μάλιστα χωρίς καμία θεσμοθετημένη εγγύηση από την ΕΚΤ (Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα).

3. ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

Παρότι η ασφάλεια των καταθέσεων θεωρείται πολιτικά ορθή πρακτική, πολλοί οικονομολόγοι εξακολουθούν να έχουν αντικρουόμενες απόψεις. Στο έργο των Diamond and Dybvig (1983), η ασφάλεια των καταθέσεων (χρηματοδοτούμενη από την δημιουργία χρήματος) θεωρείται αποτελεσματική στις περιπτώσεις της αυτοεκπληρούμενης χρεοκοπίας των καταθετών. Αν η χρεοκοπία είναι αποτέλεσμα της ατελής ενημέρωσης των καταθετών

μπορεί να προβλεφθεί μέσω των παύσεων των προβληματικών ιδρυμάτων με κόστος όμως την έλλειψη ρευστότητας κάποιων καταθετών ανά τον κόσμο (Chari and Jagannathan, 1988). Όπως σημειώνεται από τον Bhattacharya et al. (1998), σε ένα τέτοιο μοντέλο η ασφάλεια των καταθέσεων (χρηματοδοτούμενη μέσω φορολογίας) είναι καλύτερη από την παύση των τραπεζικών ιδρυμάτων δεδομένου ότι τα στρεβλωτικά αποτελέσματα της φορολογίας είναι ελεγχόμενα. Στους Allen and Gale (1998) η χρεοκοπία έρχεται ως αποτέλεσμα της μεταβολής της ποιότητας του ενεργητικού της τράπεζας, και η καλύτερη πρακτική αντιμετώπισής της είναι η αύξηση της ρευστότητας των τραπεζών μέσω της Κεντρικής Τράπεζας.

Ανεξάρτητα αν η ασφάλεια καταθέσεων θεωρείται καλύτερη πρακτική ή όχι για την αντιμετώπιση των διαταραχών του τραπεζικού συστήματος όλοι οι συγγραφείς συμφωνούν ότι αποτελεί πηγή ηθικού κινδύνου: δηλαδή δίνεται η δυνατότητα στην τράπεζα να προσελκύει καταθέσεις και ταυτόχρονα ενθαρρύνεται να τοποθετήσει τα κεφάλαια αυτά σε επενδύσεις υψηλού ρίσκου. Σαν αποτέλεσμα η ασφάλεια των τραπεζικών καταθέσεων μπορεί να οδηγήσει σε περισσότερες πτωχεύσεις τραπεζών και αν αυτές έχουν συνδεδεμένα προϊόντα υψηλού κινδύνου ο συστημικός κίνδυνος γίνεται πιο συχνός. Η οικονομική κρίση που εκδηλώθηκε στις ΗΠΑ την δεκαετία του '80, και αφορούσε τα δάνεια και τις καταθέσεις, αποδίδεται από πολλούς οικονομολόγους στον ηθικό κίνδυνο που δημιουργήθηκε από τον συνδυασμό ενός γενναιόδωρου συστήματος εγγύησης καταθέσεων, την απελευθέρωση του χρηματοπιστωτικού συστήματος και την κατάρρευση του κανονιστικού πλαισίου. Επομένως, σύμφωνα με την οικονομική θεωρία, ενώ η ασφάλεια των τραπεζικών καταθέσεων μπορεί να αυξήσει τη σταθερότητα του τραπεζικού τομέα, μειώνοντας την αυτοεκπληρούμενη χρεοκοπία των καταθετών την ίδια στιγμή μειώνει την τραπεζική σταθερότητα παρέχοντας στις τράπεζες περισσότερη ρευστότητα και ενθαρρύνοντάς τες να επενδύουν σε προϊόντα υψηλού κινδύνου.

Οι Asli Demirguc-Kunt, και Enrica Detragiache με την έρευνα που έκαναν κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι οι χώρες με σωστούς θεσμούς, αποτελεσματικό και αμερόληπτο έλεγχο είναι πιο απίθανο να αντιμετωπίσουν ηθικό κίνδυνο που να οφείλεται στην ασφάλεια των τραπεζικών καταθέσεων. Επίσης η επίδραση της ασφάλειας των τραπεζικών καταθέσεων στην σταθερότητα του τραπεζικού συστήματος είναι μεγαλύτερη όταν η κάλυψη των καταθέσεων είναι εκτενής και οι υπηρεσίες της εγγύησης των καταθέσεων παρέχονται από την κυβέρνηση και όχι από τον ιδιωτικό τομέα. Αντίθετα η έρευνα των (Demirguc-Kunt and

Huizinga 2004 and Ioannidou and Penas 2010) συμπεραίνει ότι όταν οι καταθέσεις ασφαλιζονται οι καταθέτες δεν έχουν κίνητρο να ελέγξουν τα τραπεζικά ιδρύματα, με αποτέλεσμα να αυξάνονται οι τοποθετήσεις τραπεζικών κεφαλαίων σε προϊόντα υψηλού ρίσκου.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει και η πρόσφατη έρευνα των Merwan H. Engineera, Paul Schurea, Mark Gillis στο «A Positive Analysis of Deposit Insurance Provision: Regulatory Competition Among European Union Countries» όπου εξετάζεται η παροχή του μέτρου της ασφάλειας των καταθέσεων ως αποτέλεσμα ενός πολιτικού ανταγωνισμού ανάμεσα στα κράτη με σκοπό την προσέλκυση καταθέσεων. Τέλος, οι Nora Prean, Helmut Stix στο «The effect of raising deposit insurance coverage in times of financial crisis – Evidence from Croatian microdata» εξετάζουν το θέμα της αύξησης του ορίου των εγγυημένων τραπεζικών καταθέσεων σε περίοδο οικονομικής κρίσης παραθέτοντας στοιχεία από το υπό ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση κράτος της Κροατίας.

4. ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ

Την τελευταία δεκαετία, ⁸κάποιες χώρες άρχισαν να εφαρμόζουν συστήματα εγγύησης καταθέσεων και κάποιες άλλες σχεδιάζουν να εφαρμόσουν στο προσεχές μέλλον. Η σχεδίαση των συγκεκριμένων συστημάτων είναι διαφορετική για κάθε χώρα κυρίως όσον αφορά το ύψος της κάλυψης των κεφαλαίων. Οι χώρες που έχουν υιοθετήσει το ολοκληρωμένο σύστημα ασφάλειας καταθέσεων πρέπει να λάβουν συγκεκριμένες αποφάσεις όπως: το είδος των καταθέσεων που θα ασφαλισουν και μέχρι ποιού ποσού, ποιες τράπεζες θα συμμετάσχουν, ποιος θα κατέχει και θα διαχειρίζεται το ασφαλισμένο κεφάλαιο και τέλος ποιο θα είναι το ύψος των επιτοκίων στο ολοκληρωμένο και στο έμμεσο σύστημα. Όταν οι χώρες επιλέγουν να ορίσουν το ύψος των καταθέσεων που θα ασφαλιστούν τότε μιλάμε για ολοκληρωμένο σύστημα εγγύησης καταθέσεων, σε διαφορετική περίπτωση μιλάμε για το έμμεσο σύστημα όπου το ποσό και το επιτόκιο καθορίζεται τη στιγμή που θα αποφασίσει η κυβέρνηση. Και στις δύο πάντως περιπτώσεις τα οφέλη για τον τραπεζικό τομέα εξαρτώνται από τον τρόπο με τον οποίο θα διαχειριστεί η κυβέρνηση τον τραπεζικό κίνδυνο. Τα ολοκληρωμένα συστήματα ασφάλειας καταθέσεων προτιμούνται περισσότερο από τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής. Πιο συγκεκριμένα, ένα τέτοιο σύστημα καθορίζει με

---

⁸**Luc Laeven**, (2002), International evidence on the value of deposit insurance, *The Quarterly Review of Economics and Finance* 42, p.721–732

ακρίβεια το ποσό της κάλυψης, τους συμμετέχοντες και το κεφάλαιο. Έπειτα, το ολοκληρωμένο σύστημα είναι πιο ελκυστικό πολιτικά γιατί προστατεύει τους μικρούς καταθέτες χωρίς άμεσο κόστος στον κρατικό προϋπολογισμό. Η κριτική στην συγκεκριμένη θέση βασίζεται στο γεγονός ότι οι καταθέτες που εξασφαλίζουν την ασφάλεια των καταθέσεων τους επαναπαύονται και δεν ασκούν έλεγχο της τραπεζικής αγοράς αφήνοντας τις τράπεζες ελεύθερες να εκτίθενται σε μεγαλύτερο κίνδυνο (ηθικός κίνδυνος).

Βέβαια, η ολοκληρωμένη ασφάλεια καταθέσεων, είναι μέρος μόνο ενός δίχτυ ασφαλείας του χρηματοπιστωτικού συστήματος και δεν μπορεί να διαχειριστεί όλα τα προβλήματα. Η βασική της λειτουργία είναι η προστασία των μικροκαταθετών ώστε να μην υποστούν κάποια απώλεια ή να βρεθούν σε δύσκολη θέση σε περίπτωση που η τράπεζα τους χρεοκοπήσει. Αλλά αυτό συμβαίνει σε ομαλές συνθήκες όταν οι πτωχεύσεις τραπεζών είναι σπάνιες και το τραπεζικό σύστημα υγιές. Σε αυτές τις περιπτώσεις τα προβληματικά πιστωτικά ιδρύματα εξαγοράζονται από τους ανταγωνιστές και τα κεφάλαια των καταθετών παραμένουν ασφαλή.

Σε ένα διευρυμένο οικονομικό πρόβλημα, είναι ξεκάθαρο, ότι η ολοκληρωμένη ασφάλεια καταθέσεων δεν μπορεί να αποτελεί πλέον το βασικό εργαλείο. Σε μια τέτοια κατάσταση οι κυβερνήσεις είναι αναγκασμένες να διαφυλάξουν την προστασία των καταθέσεων και να διατηρήσουν την εμπιστοσύνη των καταθετών παρέχοντας εκτεταμένες και ίσως πολύ ακριβές εγγυήσεις. Μια τέτοια στήριξη μπορεί να είναι χρηματοοικονομικά πιο αποτελεσματική, με την προϋπόθεση βέβαια, να μην εκτελεστεί. Από την στιγμή όμως που θα τεθούν σε ισχύ αυτές οι εγγυήσεις δεν μπορούν να αποσυρθούν και να επιστρέψει η οικονομία σε ομαλή λειτουργία χωρίς να δημιουργηθεί ζήτημα ηθικού κινδύνου, για τους καταθέτες και τους πιστωτές που θεώρησαν ότι θα αποζημιώνονται εξ' ολοκλήρου στο μέλλον. Μια τέτοια πεποίθηση θα αποδυνάμωνε σημαντικά την πειθαρχία στην αγορά και θα μπορούσε να οδηγήσει σε ένα πολύ πιο εύθραυστο χρηματοοικονομικό σύστημα. Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται τα βασικά χαρακτηριστικά των δύο συστημάτων:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ	
ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΓΓΥΗΣΗΣ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ (EXPLICIT DGS)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Υπάρχει νομοθετικό πλαίσιο που καθορίζει τα βασικά στοιχεία του συστήματος εγγύησης καταθέσεων όπως το ύψος της κάλυψης, την χρηματοδότηση του συστήματος, τον τρόπο αποζημίωσης των καταθετών, το είδος των ιδρυμάτων και των καταθέσεων που καλύπτονται από το σύστημα, και αν η συμμετοχή είναι υποχρεωτική ή όχι. ➤ Υπάρχει απόφαση της βουλής της κάθε χώρας για την δημιουργία συστήματος εγγύησης των καταθέσεων ➤ Η κάλυψη των καταθέσεων μπορεί να είναι ολοκληρωτική ή μέχρι ενός ποσοστού. Η τελευταία εκδοχή είναι η πιο συνηθισμένη. ➤ Η διαχείριση των συστημάτων εγγύησης καταθέσεων γίνεται είτε από δημόσιους είτε από ιδιωτικούς φορείς. ➤ Η ύπαρξη ενός ολοκληρωμένου συστήματος δε αποτρέπει την χρησιμοποίηση έμμεσων εγγυήσεων από την κυβέρνηση σε περίπτωση εκδήλωσης μιας οικονομικής κρίσης.

ΕΜΜΕΣΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΓΓΥΗΣΗΣ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ (IMPLICIT DGS)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Διακριτική ασφάλεια των καταθέσεων εκ μέρους της κυβέρνησης. ➤ Έλλειψη νομοθετικού και κανονιστικού πλαισίου για την αποζημίωση των καταθετών σε περίπτωση τραπεζικής χρεοκοπίας. ➤ Το ποσό της αποζημίωσης και η διαμόρφωση ενός σχεδίου προστασίας των καταθετών βασίζεται σε εκ των υστέρων απόφαση της κυβέρνησης. ➤ Η κυβέρνηση αποφασίζει αν θα αποζημιώσει άμεσα τους καταθέτες ή θα γίνει συγχώνευση της προβληματικής τράπεζας με μια υγιή, ή τέλος αν θα διασωθεί η προβληματική τράπεζα με μια άμεση ένεση ρευστότητας από την Κεντρική Τράπεζα της χώρας
--	--

Πίνακας 1

5. ΕΙΔΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΕΓΓΥΗΣΗΣ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ

5.1 ΚΑΛΥΨΗ

Οι χώρες διαφέρουν σημαντικά ως προς το ύψος κάλυψης των ασφαλισμένων καταθέσεων (πίνακας 2). Οι αναπτυγμένες χώρες έχουν μικρότερο ποσοστιαία όριο κάλυψης των καταθέσεων ανά κεφάλαιο Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (per capita GDP). Επίσης τα όρια κάλυψης αλλάζουν χρόνο με τον χρόνο. Στις ΗΠΑ η απόφαση της ομοσπονδιακής ασφάλισης των καταθέσεων του 2005 αύξησε το όριο κάλυψης των καταθέσεων σύνταξης σε \$250,000⁹. Η νομοθεσία που επέβαλλε την προσωρινή αύξηση του ορίου κάλυψης όλων των καταθέσεων στις \$250,000 από τις 31 Δεκεμβρίου του 2008 ήταν αποτέλεσμα της απρόβλεπτης οικονομικής κρίσης που ξεκίνησε στα τέλη του 2007.

Για να αποφασίσουν το ύψος της κάλυψης,¹⁰ οι κυβερνήσεις θα πρέπει να αναλύσουν το τραπεζικό σύστημα κατανομής των καταθέσεων και να αποφασίσουν για το κατάλληλο όριο

⁹ www.fdic.gov/consumers/consumer/news/special/specialRevised.pdf

¹⁰ 2013 International Monetary Fund, March 2013, IMF Country Report No. 13/66

κάλυψης των καταθέσεων (για παράδειγμα ένα όριο κάλυψης που θα προστατεύει το 80% των καταθετών και το 20% των καταθέσεων). Στην πράξη το ύψος κάλυψης ανά καταθέτη, κυμαίνεται περίπου στο διπλάσιο του κατά κεφαλήν ΑΕΠ, με ένα μεγάλο εύρος διαφοροποίησης ανά χώρα. Από αυτήν την οπτική το όριο των 100.000€ μπορεί να θεωρηθεί υψηλό για κάποιες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης με σχετικά χαμηλή οικονομική ανάπτυξη.¹¹ Ωστόσο, από την πλευρά της διαφύλαξης ενός επιπέδου ίσων ευκαιριών μέσα σε μία ενιαία ευρωπαϊκή αγορά, είναι πολύ σημαντικό το ύψος και οι συνθήκες κάλυψης να είναι ευθυγραμμισμένα έτσι ώστε να μην υπάρχει το κίνητρο για τους καταθέτες να τοποθετήσουν τις αποταμιεύσεις τους στο πιο γενναιόδωρο σύστημα ασφάλειας των καταθέσεων. Έτσι τα επίπεδα κάλυψης θεωρείται ότι είναι ευρέως αποδεκτά και ευθυγραμμισμένα, σύμφωνα πάντα με τα ελάχιστα όρια που θέτουν οι Οδηγίες της ΕΕ. Βέβαια, ο ανταγωνισμός ανάμεσα στις χώρες που χρησιμοποιούν μηχανισμούς ασφάλισης των καταθέσεων και σε αυτές που δεν χρησιμοποιούν θεωρείται υγιείς. Αυτό που δεν είναι υγιές είναι ο ρυθμιστικός ανταγωνισμός. Δηλαδή όταν παρότι αποφασίζονται ελάχιστα όρια κάλυψης για όλες τις χώρες μέλη, υπάρχει διαφοροποίηση από χώρα σε χώρα στα πλαίσια του ανταγωνισμού η οποία μπορεί να επηρεάσει με διαφορετικό τρόπο την πειθαρχία στην αγορά σε κάθε χώρα μέλος.

---

¹¹Nenovsky, Nikolai and Kalina Dimitrova, (2008),“Deposit Over insurance in EU Accession Countries, A. Demircuc-Kunt, E. Kane, and L. Laeven, Deposit Insurance Around the World: Issue of Design and Implementation, (Eds.) Cambridge, MA: MIT Press

Η ασφάλεια των τραπεζικών καταθέσεων σε περίοδο οικονομικής κρίσης

Ε.Ε.: ΚΑΛΥΨΗ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΕΓΓΥΗΣΗΣ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ ΣΤΗΝ Ε.Ε.						
Χώρα	έτος που ενεργοποιήθηκε η ασφάλεια των καταθέσεων	απεριόριστη κάλυψη, (1= ναι, 0= όχι)	όριο κάλυψης σε Ευρώ, 2006	Εγγύηση Καταθέσεων από την Κυβέρνηση, 2008	όριο κάλυψης, σε Ευρώ, 2010	Εγγύηση καταθέσεων από την Κυβέρνηση, 2010
Αυστρία	1979	0	20000	x	100000	
Βέλγιο	1974	0	20000		100000	
Κύπρος	2000	0	20000, 10% συνασφάλιση		100000	
Εσθονία	1998	0	20000, 10% συνασφάλιση		100000	
Φινλανδία	1969	0	25000		100000	
Γαλλία	1980	0	70000		100000	
Γερμανία	1966	0	20000, 10% συνασφάλιση	x	100000	
Ελλάδα	1993	0	20000	x ²	100000	
Ιρλανδία	1989	0	20000, 10% συνασφάλιση	x	100000	x
Ιταλία	1987	0	103291		100000	
Λουξεμβούργο	1989	0	20000		100000	
Μάλτα	2003	0	20000, 10% συνασφάλιση		100000	
Ολλανδία	1979	0	20000		100000	
Πορτογαλία	1992	0	25000		100000	
Σλοβακία	1996	0	20000, 10% συνασφάλιση	x	100000	
Σλοβενία	2001	0	21300	x	100000	
Ισπανία	1977	0	20000		100000	
Βουλγαρία	1996	0	12782		100000	
Τσέχικη Δημοκρατία	1994	0	25000, 10% συνασφάλιση		100000	
Δανία	1994	0	40000	x	100000	
Ουγγαρία	1993	0	23800, 10% συνασφάλιση πάνω από 4000	x	100000	
Λετονία	1998	0	15000		100000	
Λιθουανία	1996	0	14481		100000	
Πολωνία	1995	0	22500, 10% συνασφάλιση πάνω από 1000		100000	
Ρουμανία	1996	0	15000		100000	
Σουηδία	1996	0	27654		100000	
Ηνωμένο Βασίλειο	1982	0	52222, 10% συνασφάλιση πάνω από 2978		100000	
1: 10% συνασφάλιση για μη ιδιωτικά πρόσωπα						
2: πολιτική ανακοίνωση για κάλυψη και νομικών προσώπων						
Πηγές : European Commission, Laeven and Valencia (2012), and national deposit insurance agencies.						

Πίνακας 2

5.2 ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΜΕΤΑΞΥ ΚΡΑΤΩΝ

Έχει παρατηρηθεί, κυρίως σε περιόδους οικονομικής κρίσης, μία έντονη διαφοροποίηση στο ύψος κάλυψης των καταθέσεων ως αποτέλεσμα του ανταγωνισμού ανάμεσα στα κράτη για συγκράτηση των αποταμιευτικών κεφαλαίων και αποφυγή μιας ενδεχόμενης αποσταθεροποίησης του τραπεζικού συστήματος. Οι καταθέτες στα πλαίσια επένδυσης των κεφαλαίων τους (κατάθεσης στην τράπεζα) λαμβάνουν υπόψη τόσο το ύψος κάλυψης των ασφαλισμένων καταθέσεων όσο και το επιτόκιο καταθέσεων που προσφέρει κάθε τράπεζα. Ιδιαίτερα σε περιόδους οικονομικής κρίσης είναι διατεθειμένοι να υποστούν το κόστος ενός χαμηλού επιτοκίου προκειμένου να εξασφαλίσουν το σύνολο των καταθέσεων τους. Επιλέγουν, λοιπόν, να τοποθετήσουν το σύνολο ή μέρος των αποταμιεύσεων τους στην χώρα που προσφέρει το μεγαλύτερο όριο κάλυψης, υποκινώντας έτσι τον ανταγωνισμό μεταξύ των χωρών.

Κατ' αρχήν δεν θεωρείται θεμιτό για μια χώρα να παρέχει χρηματοδότηση του συνόλου των καταθέσεων όταν δεν υπάρχει διεθνής ανταγωνισμός για τις καταθέσεις. Στην περίπτωση που υπάρχει διεθνής ανταγωνισμός η χρηματοδότηση της ασφάλειας των καταθέσεων μπορεί είτε να εφαρμοστεί είτε όχι. Δεν εφαρμόζεται όταν οι χώρες παρουσιάζουν ικανοποιητική συμμετρία. Στην περίπτωση αυτή οι χώρες είναι σε φάση μεγιστοποίησης του πλούτου τους, όπως συνέβαινε στην Ευρώπη πριν την οικονομική κρίση του 2007 οπότε το ελάχιστο όριο ασφάλειας των καταθέσεων ήταν στις €20.000 ανά καταθέτη. Μια τέτοια χαμηλή εγγύηση προϋποθέτει μηδενική κρατική χρηματοδότηση αφού η υπολειμματική αξία του ενεργητικού των τραπεζών αρκεί πιθανότατα για να καλύψει το ασφαλισμένο ποσό ανά καταθέτη.

Γιατί, όμως μια χώρα να αποφασίσει την αύξηση του εγγυημένου ποσού των καταθέσεων από ένα χαμηλό επίπεδο σε πλήρη κάλυψη; Σύμφωνα με τους ¹²Merwan H. Engineer, Paul Schure, και Mark Gillis, τα οικονομικά σοκ που επηρεάζουν ασύμμετρα τον εθνικό και ξένο τραπεζικό τομέα εξηγούν πιθανότατα την απόφαση αύξησης του ποσοστού κάλυψης των καταθέσεων. Η κυβέρνηση της ξένης χώρας μπορεί να αποφασίσει την αύξηση του εγγυημένου ποσού των καταθέσεων σαν ένα καθαρά αμυντικό μέτρο συγκράτησης των καταθέσεων σε εγχώριες τράπεζες. Στην περίπτωση αυτή η προσέλκυση νέων ξένων

---

¹²**H. Engineer, Paul Schure, Mark Gillis**, (2013), A Positive Analysis of Deposit Insurance Provision: Regulatory Competition Among European Union Countries, Journal of Financial Stability.

καταθέσεων είναι ένα παράπλευρο αρνητικό αποτέλεσμα που κάνει την χρηματοδότηση της ασφάλειας των καταθέσεων πιο ακριβή. Σε περίοδο οικονομικής κρίσης η αύξηση του επιπέδου των ασφαλισμένων καταθέσεων σε μια χώρα θα οδηγήσει μια άλλη χώρα να αυξήσει και εκείνη τα όρια εγγύησης καταθέσεων δημιουργώντας αλυσιδωτές αντιδράσεις και συνθήκες ανταγωνισμού μεταξύ των χωρών. Αυτό συνέβη στις 30 Σεπτεμβρίου του 2008 όταν η κυβέρνηση της Ιρλανδίας ανακοίνωσε, τελείως αναπάντεχα, την εγγύηση του συνόλου των καταθέσεων στις έξι μεγαλύτερες τράπεζες της. Εγγυήθηκε, επίσης, τα καλυμμένα ομόλογα και τα δάνεια μειωμένης εξασφάλισης. Σύμφωνα με τους Financial Times, με το νέο σχέδιο εγγυήθηκαν τραπεζικές υποχρεώσεις ύψους €400δισ. Μέσα σε μερικές μέρες πολλές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης αντέδρασαν αυξάνοντας το όριο εγγύησης των καταθέσεων. Συγκεκριμένα, στις 5 Οκτωβρίου 2008, η Γερμανία ανακοίνωσε την εγγύηση όλων των καταθέσεων στις εγχώριες τράπεζες. Η κατάσταση αυτή εξηγεί πως η αποτυχία συνεννόησης για το ύψος των ασφαλισμένων καταθέσεων ανάμεσα στις χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης οδήγησε, έστω προσωρινά, στην αποσταθεροποίηση του Ευρωπαϊκού τραπεζικού τομέα.

5.3 ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Η εγγύηση των τραπεζικών καταθέσεων παρέχεται σε κάθε χώρα από το Ταμείο Εγγύησης Καταθέσεων (TEK). Η νομική μορφή των TEK ποικίλλει από χώρα σε χώρα. Για παράδειγμα, στις ΗΠΑ το ταμείο εγγύησης είναι ανεξάρτητη ομοσπονδιακή υπηρεσία, ενώ στην Ελλάδα είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου. Ο ρόλος του ταμείου έχει επίσης σημασία και διαφέρει από χώρα σε χώρα. Στις ΗΠΑ το ταμείο λειτουργεί μεταξύ άλλων, α) ως εποπτική αρχή με δικαίωμα ελέγχου και παρέμβασης στις εποπτευόμενες τράπεζες β) ως οργανισμός εγγύησης καταθέσεων (αλλά όχι επενδύσεων) και γ) ως εταιρία διαχείρισης και εκποίησης των υπό πτώχευση τραπεζών. Στην Ελλάδα, το ταμείο λειτουργεί ως φορέας εγγύησης των καταθέσεων καθώς και των επενδύσεων των πελατών των τραπεζών μελών, από το 2009 και μετά.

Ανεξάρτητα από την μορφή των TEK πρέπει να καθοριστεί το βέλτιστο μέγεθος τους καθώς και ο τρόπος χρηματοδότησής τους. Για παράδειγμα, στις ΗΠΑ το κατώτατο όριο των διαθέσιμων του ταμείου ήταν ιστορικά γύρω στο 1,25% των συνολικών εγγυημένων καταθέσεων του συστήματος, αν και από το 2009 και μετά τα διαθέσιμα επιτρέπεται να κυμαίνονται μεταξύ 1,15% και 1,50%. Η χρηματοδότηση του ταμείου γίνεται από εισφορές

των τραπεζών ή από τις επενδύσεις του ταμείου σε κρατικά ομόλογα. Παρομοίως τα έσοδα του ελληνικού ταμείου προέρχονται από τις τακτικές ή έκτακτες εισφορές των τραπεζών και τα έσοδα από επενδύσεις σε έντοκα γραμμάτια και ευρωπαϊκούς τίτλους.

Όσον αφορά την πληρωμή του ασφαλιστρού για την εγγύηση των καταθέσεων, οι απόψεις συγκλίνουν υπέρ της χρέωσης των τραπεζών για την παρεχόμενη εγγύηση. Ο προσδιορισμός του ασφαλιστρού είναι δύσκολο πρόβλημα διότι η ύπαρξη της εγγύησης οδηγεί σε ανεπιθύμητη στρατηγική συμπεριφορά από πλευράς των τραπεζών, οι οποίες έχουν την τάση να αυξάνουν τον κίνδυνο του ενεργητικού τους όταν οι καταθέσεις είναι εγγυημένες. Καθώς οι καταθέτες δεν έχουν κίνητρα να ελέγχουν τις τράπεζες ως προς τον ηθικό κίνδυνο, ο κίνδυνος από την κατάρρευση των τραπεζών μετακυλύετε στον οργανισμό εγγύησης. Για την αντιμετώπιση του συγκεκριμένου κινδύνου προτείνεται τα ασφαλιστρα να είναι ανάλογα με τον κίνδυνο των τραπεζών, διότι χρέωση με ομοιόμορφο ασφαλιστρο συνεπάγεται ουσιαστικώς επιδότηση των ριψοκίνδυνων τραπεζών από τις συνεπείς τράπεζες.

Σύμφωνα με την απόφαση του ECOFIN (Δεκέμβριος του 2013) προβλέπεται ότι κάθε χώρα θα έχει ένα δικό της «κομμάτι» στο Σύστημα Εγγύησης Καταθέσεων (ΣΕΚ), το οποίο θα χρηματοδοτείται με εισφορές στο τραπεζικό σύστημα, οι οποίες θα φθάσουν να καλύπτουν το 0,8% των καταθέσεων που καλύπτονται με εγγύηση (καταθέσεις μέχρι τις 100.000 ευρώ) σε βάθος δεκαετίας. Στην αρχή, κάθε χώρα θα χρηματοδοτεί ένα δικό της, εθνικό «κομμάτι» στο ΣΕΚ με το οποίο θα πρέπει να καλύπτει τις δικές της ανάγκες, αλλά σε βάθος δεκαετίας το Σύστημα θα εξελιχθεί σε κοινό ταμείο, με αμοιβαίες εγγυήσεις.

6. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΕΓΓΥΗΣΗΣ

ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ

6.1 ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

Η πρόσφατη οικονομική κρίση επεσήμανε την διασύνδεση των χρηματοπιστωτικών αγορών, και τις δυσκολίες μιας διασυννοριακής συνεργασίας, όσον αφορά τον προληπτικό έλεγχο και τις εργασίες θέσπισης ενός δίχτυ ασφαλείας των καταθέσεων.¹³ Η αποτυχία πολλών μεγάλων διασυννοριακών τραπεζών οδήγησε σε σύγχυση και ενεργοποίησε τον ανταγωνισμό, παρότι η

---

¹³ Cross-border coordination of prudential supervision and deposit guarantees, Daniel C. Hardy, Maria J. Nieto, Journal of Financial Stability 7 (2011) 155–164

χρεοκοπία αυτών των τραπεζών είχε, πολλές φορές, διαγραφεί εκ των προτέρων. Η άμεση απάντηση των ηγετών του G20 ήταν η πρότασή τους για συνεργασία της εθνικής και τοπικής ηγεσίας ώστε να υπάρξει ένας ενιαίος έλεγχος συνεργασίας απέναντι στις διάφορες δικαιοδοσίες σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

Πιο συγκεκριμένα, στις αρχές Οκτωβρίου του 2008 οι χώρες ξεκίνησαν να ανταγωνίζονται στο πλαίσιο διεύρυνσης του ορίου ασφάλειας των καταθέσεων προσπαθώντας να διασφαλίσουν ότι οι καταθέσεις θα παραμείνουν στα ταμεία των τραπεζών. Σαν επακόλουθο οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης άρχισαν να συνεργάζονται θεσπίζοντας μεγαλύτερα όρια εγγύησης καταθέσεων. Ωστόσο, τα αντικειμενικά συμφέροντα των επιβλεπόντων και αυτών που παρέχουν την εγγύηση στις καταθέσεις μπορεί να είναι αντικρουόμενα. Για παράδειγμα μπορεί να έχουν γραφειοκρατικά κίνητρα να διευρύνουν τις εντολές ή να αποφύγουν ενέργειες που μπορεί να χαρακτηριστούν αμήχανη αποτυχία. Επίσης μπορεί κάποιος από τους δύο να είναι πιο επιρρεπείς σε επιχειρηματικά, προσωπικά ή και πολιτικά συμφέροντα όποτε στην περίπτωση αυτή πρέπει να διευκρινιστεί ποιος θα αναλάβει το κόστος της εγγύησης των τραπεζικών καταθέσεων. Η διαφοροποίηση είναι μεγαλύτερη όταν οι υπηρεσίες επίβλεψης και ασφάλισης των καταθέσεων εκτελούνται από διαφορετικά ιδρύματα που επιβλέπονται από διαφορετικούς θεσμούς. Σε μερικές χώρες της Ευρώπης, για παράδειγμα, η εγγύηση των καταθέσεων παρέχεται σε αμοιβαίο επίπεδο από όλες τις τράπεζες και ο χρηματοπιστωτικός έλεγχος γίνεται ξεχωριστά από την κυβέρνηση.

Συνοψίζοντας:

 Αρχικά, για κάθε χώρα το άριστο επίπεδο της προληπτικής επίβλεψης, του ελέγχου και της επιβολής συνδέεται με το πρόγραμμα ασφάλειας καταθέσεων. Η αποτελεσματική επίβλεψη αν και ακριβή, μειώνει την ανάγκη ασφάλειας των καταθέσεων η οποία μπορεί να προκαλέσει ηθικό κίνδυνο. Αντιστρόφως, αν η ασφάλεια των καταθέσεων δεν αποδειχτεί ικανή να περιορίσει τα κόστη μιας τραπεζικής αποτυχίας, τότε η χώρα θα πρέπει να υιοθετήσει έναν σωστό μηχανισμό επίβλεψης, ακόμα και αν αυτό δημιουργήσει επιπλέον κόστος για τις τράπεζες και την συνολική οικονομία σε περιόδους ηρεμίας.

 Έπειτα, σε επίπεδο πολλών χωρών, μια πρώτη προσέγγιση θα αποτελούσε η ταυτόχρονη ενδυνάμωση του προληπτικού ελέγχου και ο περιορισμός της ασφάλειας των καταθέσεων.

Ωστόσο για να αποφευχθεί η διαφοροποίηση του επιπέδου του ελέγχου σε κάθε χώρα κρίνεται σκόπιμη η αμοιβαία αξιολόγηση ως μηχανισμός επιβολής.

✚ Η ενδυνάμωση της συνεργασίας στα πλαίσια των προληπτικών ρυθμίσεων και της επίβλεψης είναι πολύτιμη ακόμα και αν δεν υπάρχει συνεργασία στα πλαίσια της ασφάλειας των καταθέσεων. Η αποτελεσματική επίβλεψη (η οποία θα υποκινήσει ακόμα και τις προβληματικές τράπεζες να λάβουν μέτρα προτού καταστούν αφερέγγυες) θα μειώσει την ανάγκη για εγγύηση των καταθέσεων, και θα βοηθήσει τις χώρες να περιορίσουν την ασφάλιση των καταθετών και πιστωτών των τραπεζικών ιδρυμάτων.

✚ Επίσης θα πρέπει να εξεταστεί το ενδεχόμενο της υιοθέτησης όχι μόνο ενός κατώτερου ορίου εγγύησης των καταθέσεων αλλά αν είναι δυνατό και ενός ανώτατου ορίου. Οι χώρες μπορεί να δυσκολεύονται να ανταπεξέλθουν στο ανώτατο όριο σε περιόδους συστημικών διαταραχών, αλλά η συνεργασία που περιγράψαμε θα μπορούσε να φανεί ωφέλιμη στις ατομικές πτωχεύσεις τραπεζών, και η συνεργασία όσον αφορά την επίβλεψη είναι πολύτιμη ακόμα και αν οι χώρες δεν μπορούν να δεσμευθούν σε μια μείωση των εγγυήσεων των καταθέσεων.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει μηχανισμούς διαπραγμάτευσης και επιβολής συνεργασίας πάνω στα συστήματα προληπτικού έλεγχου και εγγύησης των καταθέσεων. Ωστόσο, οι μηχανισμοί αυτοί θα πρέπει να λάβουν υπόψη τις εντολές και την εξουσία ενός μεγάλου αριθμού εθνικών ρυθμιστικών αρχών, πρακτορείων ασφάλειας καταθέσεων, Κεντρικών Τραπεζών και Οικονομικών Υπουργείων. Τελευταία, η Ευρωπαϊκή Ένωση και οι χώρες μέλη έχουν ξεκινήσει μια διαδικασία αναμόρφωσης των πλαισίων τόσο της προληπτικής εποπτείας όσο και της ασφάλειας των καταθέσεων για να καλύψουν τις αδυναμίες που έφερε στο φως η οικονομική κρίση.

6.2 ΚΟΣΤΗ ΚΑΙ ΟΦΕΛΗ

Οι κυβερνήσεις αντιμετωπίζουν αντικρουόμενα συμφέροντα κατά τον σχεδιασμό συστημάτων ασφάλειας των τραπεζικών καταθέσεων. Από την μία ένα δίκτυ ασφαλείας μπορεί να μειώσει την πειθαρχία στην αγορά αυξάνοντας έτσι την πιθανότητα μιας τραπεζικής κρίσης. Και όταν μιλάμε για πειθαρχία στην αγορά εννοούμε τον έλεγχο που ασκούν οι πιστωτές της τράπεζας προς αυτήν, στην προσπάθειά τους να διασφαλίσουν τα

συμφέροντά τους. Ουσιαστικά, οι καταθέτες είτε ζητάνε μεγαλύτερα επιτόκια, είτε αποσύρουν νωρίτερα τις καταθέσεις τους. Η απόσυρση των καταθέσεων μπορεί να προκαλέσει γενικευμένο πανικό και να οδηγήσει σε κατάρρευση ακόμα και υγιών τραπεζικών ιδρυμάτων. Από την άλλη, ο λόγος δημιουργίας ενός δίχτυ ασφαλείας των καταθέσεων είναι είτε η αποφυγή εξάπλωσης της κρίσης, είτε η ενίσχυση της κυβέρνησης στην προσπάθεια αντιμετώπισής της..

Οι Glenn Hoggarth, Patricia Jackson, Erlend Nier στο έργο τους «Banking crises and the design of safety nets» εξετάζουν τα οφέλη και τους κινδύνους από την υιοθέτηση συστημάτων ασφαλείας καταθέσεων. Διαχωρίζοντας τα συστήματα εγγύησης καταθέσεων στις παρακάτω κατηγορίες ¹⁴:

1. έμμεσα συστήματα,
2. ολοκληρωμένα συστήματα με περιορισμένη κάλυψη,
3. ολοκληρωμένα συστήματα με απεριόριστη κάλυψη.

καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι:

- Οι χώρες με ολοκληρωμένα συστήματα απεριόριστης κάλυψης ευνοούν την πιθανότητα εμφάνισης μιας οικονομικής κρίσης.
- Ακολουθούν οι χώρες που δεν έχουν υιοθετήσει κάποιο σύστημα εγγύησης καταθέσεων. Βέβαια στις χώρες αυτές οι κυβερνήσεις συνήθως σπεύδουν να εγγυηθούν με κλειστά μάτια το 100% των καταθέσεων δημιουργώντας προσδοκίες στην αγορά και ενισχύοντας τον ηθικό κίνδυνο κατά την διάρκεια μιας οικονομικής κρίσης.
- Τελικά οι πιο ευνοημένες χώρες που μπορούν να ξεπεράσουν ευκολότερα την κρίση, σύμφωνα με τους συγγραφείς, είναι αυτές που έχουν σύστημα μερικής ασφαλείας των καταθέσεων στο οποίο μάλιστα συνεισφέρουν και οι ίδιοι οι καταθέτες ελαχιστοποιώντας έτσι και τον ηθικό κίνδυνο.

---

¹⁴Glenn Hoggarth, Patricia Jackson, Erlend Nier, (2005), Banking crises and the design of safety nets, Journal of Banking & Finance 29, p.143–159

Σύμφωνα με τον Luc Laeven οι επιπτώσεις του ηθικού κινδύνου είναι ανάλογες της χώρας και του είδους του τραπεζικού ιδρύματος και καταλήγει στο συμπέρασμα ότι τα ολοκληρωτικά συστήματα ασφάλειας των καταθέσεων δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται σε χώρες με αδύναμο θεσμικό πλαίσιο. Ενισχύοντας την άποψη αυτή, οι Demirgüç-Kunt and Detragiache (1999) υποστηρίζουν ότι το κόστος ευκαιρίας της ασφάλειας των τραπεζικών καταθέσεων είναι μεγαλύτερο στις χώρες που εφαρμόζουν ολοκληρωτικό σύστημα ασφάλειας καταθέσεων και αδύναμους ελεγκτικούς μηχανισμούς. Οι αναπτυγμένες, δηλαδή χώρες με αποτελεσματικούς φοροεισπρακτικούς μηχανισμούς και εφαρμογή συστήματος προστασίας των καταθέσεων μειώνουν τον κίνδυνο ενός οικονομικού πανικού. Από την άλλη, η οικονομική κάλυψη που παρέχει το δίκτυ ασφαλείας μειώνει τον κίνδυνο επέκτασης της κρίσης. Πιο συγκεκριμένα, το κόστος ευκαιρίας των υπηρεσιών ασφάλειας των καταθέσεων είναι μικρότερο στις χώρες με ισχυρό νομικό και ρυθμιστικό καθεστώς. Όταν δηλαδή υπάρχει έλεγχος του βαθμού έκθεσης σε κίνδυνο των τραπεζικών ιδρυμάτων. Ο έλεγχος αυτός στην Ευρωπαϊκή Ένωση γίνεται μέσω της εφαρμογής των αρχών της Βασιλείας (TIER I, II, III) οπότε τίθενται συντελεστές στάθμισης κινδύνου για τα διάφορα στοιχεία του ισολογισμού της τράπεζας. Η εφαρμογή, από τα τραπεζικά ιδρύματα των αρχών της Βασιλείας αποτελεί επιπλέον ασφάλεια για τους πελάτες τους ως προς την ομαλή συνέχιση των δραστηριοτήτων τους και την διασφάλιση των καταθέσεων τους.

Συνοψίζοντας, τα οφέλη από την θέσπιση συστημάτων ασφάλειας καταθέσεων διακρίνονται στα ακόλουθα (García ,1996):

- προστασία των μικροκαταθετών μέσω της άμεσης καταβολής του ασφαλισμένου τμήματος των καταθέσεών τους.
- Ενίσχυση της συστημικής σταθερότητας και κατ' επέκταση της εμπιστοσύνης του κοινού με την θέσπιση ενός πλαισίου αντιμετώπισης μιας χρηματοοικονομικά αποτυχημένης τράπεζας, και μειώνοντας την πιθανότητα μετάδοσης της κρίσης μέσω αλυσιδωτών αντιδράσεων σε όλο το τραπεζικό σύστημα.
- Προώθηση του ανταγωνισμού μεταξύ των τραπεζών με την προώθηση της εμπιστοσύνης του κοινού απέναντι στο σύνολο των τραπεζών, επιτρέποντας έτσι στις μικρές τράπεζες να προσελκύσουν καταθέσεις, χωρίς να χρειάζεται να έχουν διαφημιστεί πρώτα μέσω της φήμης τους.

- Τέλος, δίνεται η ευκαιρία στις μικρές και νέες τράπεζες να ανταγωνιστούν με τις μεγάλες ή κρατικές τράπεζες και σε συνδυασμό με την αύξηση των αποταμιεύσεων ενθαρρύνεται η οικονομική ανάπτυξη.

6.3 ΗΘΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ

Ο ηθικός κίνδυνος εξετάζεται εκτενώς στην οικονομική βιβλιογραφία (βλ. Bhattacharya and Thakor, 1993). Προέρχεται, κυρίως, από την έλλειψη ενδιαφέροντος και κατ' επέκταση την μη πληροφόρηση εκ μέρους των καταθετών για την ομαλή λειτουργία και βιωσιμότητα των πιστωτικών ιδρυμάτων στα οποία εμπιστεύονται τις καταθέσεις τους. Αυτό συμβαίνει κυρίως όταν το ύψος του ασφαλισμένου κεφαλαίου είναι πολύ υψηλό. Αποτέλεσμα της αντιμετώπισης αυτής είναι η ενθάρρυνση των τραπεζών να επενδύουν σε προϊόντα υψηλού κινδύνου.

Ειδικότερα, ο ηθικός κίνδυνος εμφανίζεται όταν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα τα οποία βρίσκονται κάτω από ένα δίκτυ προστασίας μπαίνουν στον πειρασμό να εμπλακούν σε επικίνδυνες δραστηριότητες όπου κρίσιμα λάθη μπορεί να τους κοστίσουν ακόμα και την ύπαρξή τους. Για να εξηγήσουμε τα αίτια του ηθικού κινδύνου πρέπει να αναλύσουμε τη θέση των συμμετεχόντων στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Οι μέτοχοι, οι καταθέτες και οι πιστωτές των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων πρέπει να ελέγχουν την λειτουργία του ιδρύματος ώστε να εξασφαλίσουν ότι εξυπηρετούνται τα συμφέροντά τους. Αν δεν υπάρχει βάσιμη, δημόσια και άμεση πληροφόρηση όσον αφορά τα οικονομικά μεγέθη της τράπεζας, θα πρέπει οι ενδιαφερόμενοι να βρουν τρόπο να εκμαιεύσουν τις πληροφορίες που χρειάζονται. Όσο πιο περιορισμένο είναι το πληροφοριακό περιβάλλον μιας χώρας, τόσο πιο επικίνδυνη είναι η εκτός εγγύησης θέση των πελατών. Βέβαια οι προσπάθειες των κυβερνήσεων να προστατεύσουν τους πελάτες των τραπεζών παρακολουθώντας, ελέγχοντας και διασώζοντας τις τράπεζες, δημιουργεί επιπλέον κόστη διαχείρισης τα οποία πρέπει να χρηματοδοτηθούν εμμέσως από τις τράπεζες και τους φορολογούμενους. Η κυβέρνηση στην περίπτωση αυτή ζητάει από τους φορολογούμενους να πληρώσουν τα ελλείμματα που δημιουργούν οι τράπεζες. Το χρηματοδοτούμενο δίκτυ ασφαλείας αποζημιώνει τους δανειστές, καταθέτες και φορολογούμενους από άμεσα στραβοπατήματα των τραπεζών. Τους ζημιώνει, όμως εμμέσως, ενθαρρύνοντας τα πιστωτικά ιδρύματα να καλύπτουν, μέσω των συστημάτων ασφάλειας καταθέσεων, κάθε κίνδυνο που προέρχεται από την χρηματοδοτική τους δραστηριότητα.

Επιπλέον οι ρυθμιστές του τραπεζικού συστήματος πρέπει να εξισορροπήσουν αντικρουόμενα συμφέροντα. Θα πρέπει να διαφυλάξουν τους πελάτες των τραπεζών από μια εκτεταμένη ανάληψη κινδύνου, ενώ ταυτόχρονα θα πρέπει να ελέγχουν κάθε στιγμή τα κόστη και τα οφέλη που δημιουργεί το δίκτυ ασφαλείας. Το δίκτυ ασφαλείας των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων αποτελείται από πολιτικές διαδικασίες που βοηθάνε τους βασικούς μετόχους να αποφεύγουν ή να ζυγιάζουν τα κόστη μιας χρηματοπιστωτικής κρίσης. Αυτές οι πολύπλευρες πολιτικές διαδικασίες προσπαθούν να ισοσταθμίσουν τα κόστη και τα οφέλη που γεννιούνται:

1. περιορίζοντας την ανάληψη εκτεταμένων κινδύνων από τις τράπεζες,
2. προστατεύοντας τους πελάτες των τραπεζών από ψεύτικες τραπεζικές χρεοκοπίες
3. προλαμβάνοντας και ελέγχοντας πιθανή ζημία από χρεοκοπίες χρεωστών
4. εντοπίζοντας και εκκαθαρίζοντας ιδρύματα υπό πτώχευση, και
5. ενημερώνοντας το κοινό για χρέη των υπό πτώχευση ιδρυμάτων που ανακαλύπτουν οι ‘‘εκκαθαριστές’’ κατά το κλείσιμο.

Επιπρόσθετα οι αποφάσεις για την δημιουργία ενός χρηματοπιστωτικού δίκτυ ασφαλείας αναλαμβάνονται από κάθε χώρα ξεχωριστά και απόλυτα. Οι αποφάσεις επηρεάζονται από πολιτικές και γραφειοκρατικές διαδικασίες που υποδηλώνονται από ανώτερους ρυθμιστές και βασικούς μετόχους των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, μια συλλογή αμοιβαίων εναλλαγών δικαιωμάτων και υποχρεώσεων. Για να δημιουργηθεί το κατάλληλο δίκτυ μεγέθους και δύναμης θα πρέπει οι αποφάσεις, λαμβάνοντας υπόψη τα κόστη και την αποτελεσματικότητα των επιμέρους στοιχείων του δίκτυ, να ελέγχονται σε βάθος και να πειθαρχούνται από μια υγιή αγορά και από αυστηρούς προϋπολογισμούς. Αν οι ‘‘άνωτεροι’’ δεν αισθανθούν εξ’ ολοκλήρου υπόλογοι για λάθη πολιτικής κατά την ανάληψη επικίνδυνων αποφάσεων, τότε όλο το σύστημα χρηματοδότησης του δίκτυ ασφαλείας είναι προορισμένο να αποτύχει. Για να μπορέσει μια στρατηγική ελέγχου του ρίσκου να είναι επιτυχής θα πρέπει να ανατεθεί στους καλύτερους ρυθμιστές το καθήκον της διαχείρισης και μέτρησης του κοινωνικού κόστους που δημιουργείται από τις αποφάσεις και την σχεδίαση ενός δίκτυ, και να υποκινηθεί όλο το προσωπικό να εκτελεί σωστά τα καθήκοντά του. Τελικά η αποτελεσματικότητα ενός δίκτυ ασφαλείας δεν είναι ποτέ τέλεια και διαχρονική. Οι αρχές πρέπει να αντιληφθούν ότι η

ύπαρξη του δίχτυ είναι σωτήρια για κάποιες ήδη προβληματικές επιχειρήσεις που θέλουν να μπουκώσουν από την ομπρέλα του. Επίσης σε κάποιες περιπτώσεις ακόμα και το καλύτερο σχεδιασμένο δίχτυ ασφαλείας μπορεί να σπάσει ή να αποδειχτεί πολύ μικρό. Πρέπει λοιπόν οι αρχές να αναπτύσσουν και να αναθεωρούν τακτικά τους στρατηγικούς τους σχεδιασμούς για την διαχείριση μιας χρηματοπιστωτικής κρίσης, και να εκπαιδεύουν αναλόγως το προσωπικό τους. Παραδόξως, αν ένα πολύ κατάλληλα σχεδιασμένο δίχτυ ασφαλείας δεν έχει λάβει υπόψη του το πιο απίθανο και καταστροφικό οικονομικά σενάριο, τότε ή ίδια η σχεδίασή του θα προκαλεί συχνά καταστροφικές οικονομικές κρίσεις. Και αυτό γιατί σε κατάσταση ισορροπίας όσο πιο αποτελεσματικό γίνεται το δίχτυ ασφαλείας μιας χώρας τόσο πιο απίθανο είναι η χώρα αυτή να βιώσει την πίεση μιας οικονομικής κρίσης.

6.4 ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Η εμπιστοσύνη στην σταθερότητα του τραπεζικού τομέα είναι πολύ σημαντική για την σωστή λειτουργία της χρηματοπιστωτικής αγοράς.¹⁵ Με την έναρξη της οικονομικής κρίσης η εμπιστοσύνη αυτή μειώθηκε δραματικά τόσο στις ΗΠΑ όσο και στα άλλα αναπτυγμένα και αναπτυσσόμενα κράτη. Στοιχείο της μείωσης αυτής αποτελεί η αναβίωση της τραπεζικής χρεοκοπίας, με τους καταθέτες να κάνουν ουρές έξω από τραπεζικά ιδρύματα όπως το Indy Mac στις ΗΠΑ και το Northern Rock στην Μεγάλη Βρετανία, ζητώντας να αποσύρουν τις καταθέσεις τους. Η κρίση δημιουργεί ανησυχία στους καταθέτες να εμπιστευθούν τις καταθέσεις τους στον επίσημο τραπεζικό τομέα. Αυτή η απόσυρση των καταθέσεων αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα και μη υπολογίσιμα κόστη της οικονομικής κρίσης.

Οι Una Okonkwo Osili και Anna Paulson εξετάζουν την συμπεριφορική επίδραση της κρίσης και μελετώντας συγκεκριμένα κοινωνικά στοιχεία καταλήγουν ότι τα άτομα χαμηλότερου μορφωτικού επιπέδου (υποχρεωτικής εκπαίδευσης) επηρεάζονται σε μεγαλύτερο βαθμό από μια οικονομική κρίση ενώ η επίδραση αυτή μειώνεται όσο αυξάνεται το μορφωτικό επίπεδο (τριτοβάθμια εκπαίδευση). Επιπλέον η οικονομική ανάπτυξη και η σωστή διακυβέρνηση παίζουν σημαντικό ρόλο στην διατήρηση της εμπιστοσύνης του κοινού κατά την διάρκεια, αλλά και στο διάστημα που ακολουθεί μια οικονομική κρίση. Για παράδειγμα κατά την διάρκεια της οικονομικής κρίσης η εμπιστοσύνη του κοινού διατηρείται εφόσον υπάρξει μια

---

¹⁵Una Okonkwo Osili a, Anna Paulson, Crises and confidence: Systemic banking crises and depositor behavior, article on Journal of Financial Economics, 6 May 2013.

αξιόπιστη κυβερνητική δράση για την αντιμετώπισή της η οποία συνοδεύεται και από υψηλά επίπεδα αποτελεσματικότητας των θεσμών.

Όσον αφορά την επίδραση της ασφάλειας των καταθέσεων στην συμπεριφορά των καταθετών είναι γενικά αποδεκτό ότι η εγγύηση των καταθέσεων προστατεύει τα άτομα από το να βιώσουν μια άμεση μείωση των κεφαλαίων τους κατά την διάρκεια μιας οικονομικής κρίσης διατηρώντας έτσι σταθερή την συμπεριφορά τους απέναντι στις τράπεζες. Αντίθετα τα άτομα που ζουν την οικονομική κρίση σε μια χώρα που θεσπίζει την ασφάλιση των καταθέσεων μετά το ξέσπασμα της κρίσης δεν έχουν τόσο περιορισμένη αντίδραση. Η θέσπιση της ασφάλειας των καταθέσεων κατά το ξέσπασμα της κρίσης, αποτελεί ένα μέτρο της σοβαρότητας της κρίσης και αντανακλά τα συμπεράσματα των ανθρώπων που χαράζουν την πολιτική, ότι η κρίση έχει διαταράξει την εμπιστοσύνη προς τις τράπεζες σε τέτοιο βαθμό ώστε απαιτείται η λήψη δραστικών μέτρων όπως είναι η ασφάλεια των καταθέσεων για να επανέλθει η εμπιστοσύνη και μαζί με αυτή και οι καταθέσεις πίσω στο τραπεζικό σύστημα. Ένα δεύτερο συμπέρασμα, η ανησυχία πως η εγγύηση των καταθέσεων μπορεί να οδηγήσει σε ανισορροπία το τραπεζικό σύστημα αυξάνοντας τον ηθικό κίνδυνο, πρέπει να ζυγιαστεί προσεκτικά απέναντι στο θετικό αποτέλεσμα της διατήρησης της εμπιστοσύνης των καταθετών κατά την έναρξη της κρίσης μέσω της εγγύησης των καταθέσεων.

Στην πράξη, όπως μαρτυρά και η μελέτη της χρηματοοικονομικής ιστορίας η ύπαρξη ή μη ενός συστήματος εγγύησης καταθέσεων δεν μπορεί να αποτρέψει την πιθανότητα μιας οικονομικής κρίσης. Η πεποίθηση ότι οι τραπεζικές καταθέσεις είναι η πιο ασφαλής επένδυση έχει καταρριφθεί επανειλημμένα αφού δεν υπάρχει χώρα αναπτυγμένη ή υπανάπτυκτη που να μην έχει βιώσει κάποια οικονομική κρίση με ουρές να σχηματίζονται έξω από τα πιστωτικά ιδρύματα για απόσυρση των καταθέσεων-επενδύσεων τους. Πιο αναλυτικά, η σημερινή αξία κάθε επένδυσης βασίζεται στις αναμενόμενες μελλοντικές αποδόσεις, οι οποίες είναι αναγκαστικά ανασφαλείς, γιατί επηρεάζονται από απρόβλεπτες ανθρώπινες πράξεις και εξελίξεις στο οικονομικό περιβάλλον. Μπορεί οι τραπεζικές καταθέσεις, τα κρατικά ομόλογα, τα μετρητά και τα ακίνητα να δείχνουν σε κανονικές συνθήκες μικρότερες διακυμάνσεις στην αξία τους σε σχέση με μετοχές, χρυσό ή πρώτες ύλες, αλλά η μελλοντική αξία τους είναι εξίσου ανασφαλής, και οι ζημίες ουδόλως αποκλείονται. Η μοναδική προστασία της περιουσίας, που λειτουργεί σε κάποιο βαθμό, δεν βασίζεται στην εμπιστοσύνη που επιδεικνύουμε προς μία ή κάποιες «ασφαλείς» επενδύσεις,

αλλά μόνο στην ευρύτερη δυνατή διασπορά σε όσο το δυνατόν περισσότερες μορφές επενδύσεων. Σύμφωνα με τον Dr. Matthias Kelm, (Independent Economic Advisor, Tareno-Luxembourg S.A.) μια ρεαλιστική επένδυση θα πρέπει να αποτελείται από τα εξής χαρακτηριστικά:

- αποτελεσματική διασπορά (μετοχές, ομολογίες, επιλογή αμοιβαίου δείκτη (index funds), χαρτοφυλάκιο με σταθερή κατανομή)
- χαμηλά έξοδα και
- καμία κερδοσκοπία βάσει προβλέψεων.

Με μια τέτοια προσέγγιση δεν εξαλείφεται ο κίνδυνος, αλλά τουλάχιστον μειώνεται σημαντικά. Από την άλλη, η εμπιστοσύνη σε κατ' ισχυρισμό «ασφαλείς» επενδύσεις, όπως οι τραπεζικές καταθέσεις, θα οδηγήσει αργά ή γρήγορα σε απογοητεύσεις.

7. ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΕΓΓΥΗΣΗΣ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ

7.1 ΕΥΡΩΠΗ

Τι προβλέπεται, ωστόσο για την ασφάλεια των καταθέσεων, στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. ¹⁶Σύμφωνα με στοιχεία του Διεθνές Νομισματικού Ταμείου, η ασφάλεια των καταθέσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση παρέχεται από διαφορετικά εθνικά συστήματα εγγύησης καταθέσεων (Deposit Guarantee Schemes). Τα συστήματα αυτά διαφέρουν ως προς την κάλυψη, την συμμετοχή, το ύψος του κεφαλαίου και τον τρόπο που είναι οργανωμένα. Κάποιες χώρες όπως η Αυστρία και η Γερμανία έχουν περισσότερα από ένα συστήματα.

Τα περισσότερα συστήματα, έχουν πρόσβαση σε περιορισμένα, σε σχέση με το συνολικό ποσό των ασφαλισμένων καταθέσεων, προπληρωμένα κεφάλαια επιβεβαιώνοντας έτσι την τρέχουσα έλλειψη κανόνων χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα περισσότερα εθνικά DGS βασίζονται λιγότερο σε ήδη συγκεντρωμένα κεφάλαια και περισσότερο σε προγράμματα χρηματοδότησης εκ των υστέρων. Κάποιες χώρες όπως η Αυστρία, η Ιταλία και το Ηνωμένο Βασίλειο βασίζονται εξ' ολοκλήρου σε χρηματοδότηση εκ των υστέρων.

---

¹⁶ European Union: Publication of Financial Sector Assessment Program Documentation—Technical Note on Deposit Insurance, March 2013 IMF Country Report No. 13/66

Σε κάποιες περιπτώσεις τα υποχρεωτικά συστήματα συμπληρώνονται από εθελοντικά συστήματα και σε κάποιες άλλες είναι κάτι περισσότερο από συστήματα ασφάλειας καταθέσεων. Για παράδειγμα στην Γερμανία το DGS περιλαμβάνει ασφάλεια έως 30% των τραπεζικών κεφαλαίων ανά καταθέτη, προσφέροντας, ουσιαστικά απεριόριστη κάλυψη για κάθε καταθέτη. Το σύστημα που συνδέει τις αποταμιευτικές τράπεζες (και ταυτόχρονα και τις συνεργατικές) παρέχει «θεσμική εγγύηση» για αμοιβαιότητα των υποχρεώσεων μεταξύ των συμμετεχόντων τραπεζών. Κάτω από τις συγκεκριμένες συνθήκες οι πηγές των ιδιωτικών DGS και των συστημάτων αμοιβαίας προστασίας των διαφόρων τραπεζικών κατηγοριών θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για την αναχρηματοδότηση των τραπεζών σε μια βάση συνέχισης των δραστηριοτήτων τους.

Η διαδικασία εναρμόνισης των DGS ξεκίνησε το 1994 με την Οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα συστήματα ασφάλειας των καταθέσεων. Η Οδηγία αυτή διορθώθηκε σε μεγάλο βαθμό ύστερα από την χρεοκοπία της Lehman Brothers το 2010 οπότε και η επιτροπή πρότεινε μια ολοκληρωτική αναμόρφωση των DGS. Η διαδικασία της εναρμόνισης βασίζεται στην δημιουργία συστημάτων με συγκεκριμένα όρια κάλυψης και εκ των υστέρων χρηματοδότηση. Ωστόσο στην Οδηγία αφήνεται ανοικτό το ενδεχόμενο κάθε χώρα μέλος να λάβει επιπλέον μέτρα ασφάλειας των καταθέσεων με την προϋπόθεση να τα γνωστοποιήσει στους καταθέτες. Έτσι όταν κατά την οικονομική κρίση του 2008 οι περισσότερες χώρες μέλη αύξησαν τα όρια ασφάλισης των καταθέσεων ακόμα και για ολόκληρο το ποσό της κατάθεσης για να αποφύγουν ενδεχόμενες διαταράξεις στον τραπεζικό τομέα, η Ευρωπαϊκή Ένωση έσπευσε να εναρμονίσει τα όρια εγγύησης καταθέσεων και την περίοδο αποζημίωσης. Με την Οδηγία 2009/14/EC αύξησε αρχικά το όριο εγγύησης καταθέσεων στις 50.000,00€ και ως το τέλος του 2010 στις 100.000,00€ ανά καταθέτη, ανά τράπεζα και η περίοδος αποζημίωσης μειώθηκε στις 20 εργάσιμες μέρες.

7.2 ΚΥΠΡΟΣ

Εφαλτήριο για στην συγγραφή της συγκεκριμένης εργασίας αποτέλεσε το πρόσφατο πρόβλημα οικονομικής ρευστότητας που ανέκυψε στον τραπεζικό τομέα της Κύπρου και ανάγκασε μια άλλοτε ακμάζουσα οικονομία να αναζητήσει οικονομική βοήθεια από την Ευρωπαϊκή Ένωση και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο.¹⁷ Πιο συγκεκριμένα, τον Νοέμβριο

---

¹⁷ Independent Commission on the Future of the Cyprus Banking Sector, INTERIM REPORT June 2013

του 2012 η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου ιδρύει την Ανεξάρτητη Επιτροπή για το μέλλον του τραπεζικού τομέα της Κύπρου (Independent Commission on the Future of the Cyprus Banking Sector). Σύμφωνα με την αναφορά που εξέδωσε η επιτροπή αυτή τον Ιούνιο του 2013, η κατάρρευση των τραπεζών ήταν ένα συνδυαστικό αποτέλεσμα πολλών παραγόντων τόσο εξωτερικών όσο και εσωτερικών.

Οι κύριοι εξωτερικοί λόγοι ήταν δύο:

- α) η είσοδος της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση από την μία και
- β) η εξάρτηση της σε μεγάλο βαθμό από την Ελλάδα από την άλλη.

Με την είσοδο της Κύπρου στην Ενωμένη Ευρώπη αυξήθηκε η ρευστότητα ενός προηγουμένως στενά ελεγχόμενου τραπεζικού συστήματος και ταυτόχρονα περιορίστηκε η δυνατότητα ελέγχου της πιστωτικής μεγέθυνσης μέσω παραδοσιακών νομισματικών διακυμάνσεων. Ταυτόχρονα, η παγκόσμια οικονομική κρίση επηρέασε εμμέσως τις κυπριακές τράπεζες λόγω της μεγάλης εξάπλωσης τους στην Ελλάδα και αργότερα πιο άμεσα μέσω των αναταράξεων των αγορών στην ευρωζώνη.

Ο πιο σημαντικός εσωτερικός παράγοντας που οδήγησε στην τραπεζική κατάρρευση είναι η αποτυχία της πολιτικής ηγεσίας να εκτιμήσει τα οφέλη και τα ρίσκα από την λειτουργία μιας μεγάλης τραπεζικής βιομηχανίας. Ο εγχώριος τραπεζικός τομέας αντιπροσώπευε μέχρι το 2012 το 550% του ΑΕΠ της χώρας. Η δημόσια αντιμετώπιση ήταν ότι οι τράπεζες κάνουν καλά την δουλειά τους υποστηρίζοντας την οικονομική ανάπτυξη και ευημερία της χώρας προσελκύοντας επιχειρήσεις από τον διεθνή χώρο. Λίγη σημασία δινόταν στο γεγονός ότι οι τράπεζες ενεργούσαν απερίσκεπτα και ότι οι διεθνείς επιχειρήσεις δημιουργούσαν εσωτερικές ανισοροπίες, ενώ δεν υπήρχε καθόλου σχέδιο έκτακτης ανάγκης. Ίσως μάλιστα υποσυνείδητα να υπήρχε η επιθυμία για αγνόηση των κινδύνων ώστε να συνεχιστεί η ίδια οικονομικά προνομιακή για κάποιους κατάσταση. Τίθεται, λοιπόν πολιτικό ζήτημα όσον αφορά την χαμηλή προτεραιότητα που δόθηκε στον έλεγχο του τραπεζικού κινδύνου.

Πιο συγκεκριμένα, ο Τραπεζικός τομέας στην Κύπρο αποτελείται από δύο τμήματα.¹⁸ Το πρώτο περιλαμβάνει τις τοπικές εμπορικές τράπεζες, καθώς και θυγατρικές και

---

¹⁸ EBF, Facts and Figures 2013

υποκαταστήματα των ξένων τραπεζών που επιβλέπονται από την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου, και το δεύτερο τα συνεργατικά πιστωτικά ιδρύματα.

Τα συνεργατικά πιστωτικά ιδρύματα μπήκαν κάτω από την επίβλεψη της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου από τα μέσα Ιουλίου του 2013 έπειτα από την απόφαση την Κυπριακής Κυβέρνησης, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της Ευρωπαϊκής Κεντρικής τράπεζας, και του Διεθνές Νομισματικού Ταμείου για ένταξη της χώρας σε πρόγραμμα οικονομικής προσαρμογής.

Ειδικότερα, στην Κύπρο ο τραπεζικός τομέας ήταν παραδοσιακά κυρίαρχος και διατηρούσε το 80% των συνολικών δανείων και καταθέσεων του χρηματοπιστωτικού τομέα της χώρας. Εκτός από τις παραδοσιακές υπηρεσίες (δάνεια και καταθέσεις σε επιχειρήσεις και νοικοκυριά), οι τράπεζες στην Κύπρο λειτουργούσαν κάτω από ένα «παγκόσμιο τραπεζικό μοντέλο» προσφέροντας μια ποικιλία επενδυτικών προϊόντων και υπηρεσιών, όπως επενδυτικές υπηρεσίες ,πρακτόρευση απαιτήσεων (factoring), υπηρεσίες χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing), διαδικτυακές και τηλεφωνικές υπηρεσίες (internet και phone banking), προσωπικές τραπεζικές υπηρεσίες (private banking) και όλων των ειδών τις ασφαλιστικές υπηρεσίες. Οι καταθέσεις των πελατών αποτελούσαν το κυριότερο τρόπο χρηματοδότησης της τράπεζας. Πρέπει να σημειωθεί ότι μέχρι τις 26 Οκτωβρίου 2011 όταν η Απόφαση Κορυφής της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποφάσισε το «κούρεμα» των ελληνικών ομολόγων, οι τράπεζες της Κύπρου φαινόταν να είναι αρκετά ανθεκτικές στα διάφορα διεθνή και εγχώρια οικονομικά σοκ. Ωστόσο, το ελληνικό PSI κόστισε στις τρεις μεγαλύτερες κυπριακές τράπεζες το ποσό των 4,5 δις €, ένα ποσό αντίστοιχο του 25% του ΑΕΠ της χώρας. Οι απώλειες από την έκθεση των κυπριακών τραπεζών στο ελληνικό χρέος και η συνεχιζόμενη ύφεση, είχαν ένα σημαντικό αρνητικό αποτέλεσμα στον τραπεζικό τομέα, πλήττοντας την σταθερότητα και κερδοφορία των προηγούμενων χρόνων. Όταν η Κύπρος έγινε η Πέμπτη χώρα μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης που ζήτησε οικονομική ενίσχυση, οι δύο μεγάλες τράπεζές της, η Bank of Cyprus και η Cyprus Popular Bank, είχαν ανάγκη από μια μέτρια οικονομική ένεση για να φτάσουν τα ελάχιστα όρια κεφαλαιακής επάρκειας που όριζε η Ευρώπη. Ωστόσο, η Τρόικα αποφάσισε ότι δεν θα δοθεί καμία οικονομική ενίσχυση για κεφαλαιοποίηση των δύο μεγάλων τραπεζών, αντί αυτού θα πρέπει να υποστούν αναδιάρθρωση και να δοθούν εγγυήσεις επί των ανασφάλιστων καταθέσεων

Έτσι, ύστερα από απόφαση του Eurogroup στις 25 Μαρτίου του 2013, οι δύο μεγάλες τράπεζες της Κύπρου (Cyprus Popular Bank και Bank of Cyprus) υπέστησαν μεγάλες αναπροσαρμογές και αναδιρθρώσεις με σκοπό να μειωθεί ο τραπεζικός τομέας της Κύπρου έτσι ώστε, μέχρι το 2018, το μέγεθός του ως ποσοστό του ΑΕΠ να είναι ανάλογο του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πρέπει να σημειωθεί, βέβαια, ότι η μείωση του τραπεζικού τομέα επετεύχθη απότομα μέσω της εγγύησης του μη ασφαλισμένου τμήματος των καταθέσεων. Εκτός από τον έλεγχο της ροής των καταθέσεων που ισχύει από τον Μάρτιο για όλες τις τράπεζες που λειτουργούν στην χώρα οι υπόλοιπες δεν είχαν κάποια επίδραση από αυτά τα μέτρα.

Αναλυτικότερα, ¹⁹στις 25 Μαρτίου του 2013 το Eurogroup ενέκρινε ένα πρόγραμμα χρηματοδότησης ύψους 10 δισεκατομμυρίων όπου οριζόταν ότι οι ανάγκες του χρηματοπιστωτικού τομέα θα καλύπτονταν μέσω της εγγύησης (bail in) των ανασφάλιστων καταθέσεων των δύο μεγάλων κυπριακών τραπεζών. Επιπλέον, για να περιοριστεί ο κίνδυνος διαφυγής κεφαλαίων από καταθέτες του εξωτερικού οι αρχές ορίσανε προσωρινά περιοριστικά μέτρα στις εγχώριες και διασυνοριακές συναλλαγές.

Σύμφωνα με το νομικό πλαίσιο για την αναδιάρθρωση και εκκαθάριση των δύο τραπεζών η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου ορίστηκε ως ο μοναδικός εκκαθαριστής. Αποφασίστηκε τελικά η πλήρης κεφαλαιοποίηση της Τράπεζας Κύπρου (Bank of Cyprus) με συμμετοχή των μετόχων και ομολογιούχων της τράπεζας και η κεφαλαιοποίηση του 47,5% των ανασφάλιστων καταθέσεων. Οι ασφαλισμένες καταθέσεις, μέρος του ενεργητικού, οι διατραπεζικές υποχρεώσεις, και η επείγουσα βοήθεια ρευστότητας (Emergency liquidity Assistance) της Cyprus Popular Bank μεταφέρθηκαν στην Τράπεζα Κύπρου. Οι ανασφάλιστες καταθέσεις και το υπόλοιπο ενεργητικό παρέμειναν στην CPB η οποία βρίσκεται υπό εκκαθάριση. Επειδή η αξία του μεταφερόμενου ενεργητικού ήταν μεγαλύτερη από την αξία των υποχρεώσεων η υπό εκκαθάριση ενότητα έλαβε μετοχές της Τράπεζας Κύπρου ύψους 18% του μετοχικού της κεφαλαίου. Οι ασφαλισμένοι καταθέτες και των δύο τραπεζών (που αντιπροσωπεύουν το 95% των κατόχων λογαριασμού και στις δύο τράπεζες) προστατεύτηκαν πλήρως. Επιπλέον τα ελληνικά υποκαταστήματα της Τράπεζας Κύπρου και της CPB πουλήθηκαν. Εφόσον η πληρωμή των εγγυήσεων (bail in) ολοκληρώθηκε και από τις δύο τράπεζες η Τράπεζα Κύπρου ανακεφαλαιοποιήθηκε και βγήκε από τη εκκαθάριση.

---

¹⁹ http://www.centralbank.gov.cy/nqcontent.cfm?a_id=8158

Αυτό αποτελεί ένα βασικό βήμα για να επανέλθει η κατάσταση σε φυσιολογικούς ρυθμούς. Η αναλογία για τον δείκτη βασικών πρωτοβάθμιων κεφαλαίων (TIER I) ανέβηκε στο 12% για να φτάσει τα νόμιμα επίπεδα συμμετοχής στην νομισματική ένωση.

Ο όρος που θέτει το πρόγραμμα αναδιάρθρωσης είναι όλες οι τράπεζες και τα συνεργατικά πιστωτικά ιδρύματα να έχουν ένα ελάχιστο ποσοστό του δείκτη πρωτοβάθμιων κεφαλαίων (TIER I) ύψους 9% μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2013. Τα συνεργατικά πιστωτικά ιδρύματα είναι σε φάση ανακεφαλαιοποίησης από το κράτος χρησιμοποιώντας 1,5δισ € από το πρόγραμμα δανειοδότησης, κάνοντας το κράτος τον μεγαλύτερο μέτοχο. Ένα πρόσθετο ποσό 1 δισ. € από το πρόγραμμα οικονομικής βοήθειας, διατίθεται για την κεφαλαιοποίηση οποιουδήποτε άλλου πιστωτικού ιδρύματος βρεθεί σε δύσκολη θέση και δεν μπορεί να χρηματοδοτηθεί από ιδιωτικά κεφάλαια. Επιπρόσθετα, είναι σε εξέλιξη η αναμόρφωση των συνεργατικών πιστωτικών ιδρυμάτων, με συγχωνεύσεις και αναδιρθρώσεις ώστε να μειωθεί ο αριθμός τους σε 18 οικονομικά υγιές συνεργατικά πιστωτικά ιδρύματα (από 93).

Για να ενδυναμώσει την ικανότητα των πιστωτικών ιδρυμάτων να ξεπεράσουν τέτοια οικονομικά σοκ στο μέλλον, η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου επανεξετάζει το τρέχον εποπτικό πλαίσιο με έμφαση στην διαδικασία έκδοσης δανείων ώστε να ανακαλύψει τυχόν παραλείψεις και αστοχίες. Για το λόγο αυτό θα εισάγει πιο αυστηρούς κανόνες για την σύσταση του συμβουλίου των πιστωτικών ιδρυμάτων και την χορήγηση δανείων σε μέλη του συμβουλίου. Επίσης, η λειτουργία της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου θα ενισχυθεί με δύο εκτελεστικούς διευθυντές. Η κεντρική πιστωτική υπηρεσία, θα ενισχυθεί ώστε να επιτρέπει την καλύτερη αξιολόγηση των δανειζομένων καθώς και την καλύτερη τιμολόγηση των δανείων.

Οι παραπάνω εξελίξεις ανησύχησαν τόσο την κυβέρνηση της Κύπρου όσο και την Ευρωπαϊκή Ένωση και έθεσαν ξανά το θέμα της ασφάλειας των τραπεζικών καταθέσεων για την προστασία των οποίων συστάθηκε και λειτουργεί από τον Μάρτιο του 2013 στην Κύπρο, ²⁰Σχέδιο Προστασίας Καταθέσεων και Εξυγίανσης Πιστωτικών και Άλλων Ιδρυμάτων (ΣΠΚ & ΕΠΑΙ). Για την εξυπηρέτηση των σκοπών του ΣΠΚ & ΕΠΑΙ, το οποίο αποτελεί ξεχωριστή νομική οντότητα, περιλαμβανομένης της διαχείρισης των τριών ταμείων που αποτελούν το Σχέδιο, ήτοι το Ταμείο Προστασίας Καταθέσεων Τραπεζών, το Ταμείο Προστασίας

²⁰ http://www.centralbank.gov.cy/nqcontent.cfm?a_id=8158

Καταθέσεων Συνεργατικών Πιστωτικών Ιδρυμάτων (ΤΠΚ ΣΠΙ) και το Ταμείο Εξυγίανσης Πιστωτικών και Άλλων Ιδρυμάτων, συστάθηκε Επιτροπή η οποία αποτελείται από εκπροσώπους του Υπουργείου Οικονομικών και της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου.

Σκοπός του ΣΠΚ & ΕΠΑΙ είναι αφενός η καταβολή αποζημίωσης μέσω του Ταμείου Προστασίας Καταθέσεων Τραπεζών ή του Ταμείου Προστασίας Καταθέσεων ΣΠΙ, ανάλογα με την περίπτωση, στους καταθέτες καλυπτόμενων ιδρυμάτων που καταβάλλουν εισφορά στα αντίστοιχα ταμεία προστασίας καταθέσεων, στην περίπτωση που αυτά δεν είναι σε θέση να αποπληρώσουν τις καταθέσεις τους. Αφετέρου, η χρηματοδότηση της εφαρμογής μέτρων εξυγίανσης. Το ΣΠΚ & ΕΠΑΙ καλύπτει καταθέσεις σε όλα τα νομίσματα.

Από τις 9 Σεπτεμβρίου 2013 στο Σχέδιο συμμετέχουν επίσης η Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα και όλα τα συνεργατικά πιστωτικά ιδρύματα της Κύπρου σε ξεχωριστό Ταμείο, το ΤΠΚ ΣΠΙ, υπό την αιγίδα, όμως, του ΣΠΚ & ΕΠΑΙ. Η κάλυψη του ΤΠΚ ΣΠΙ παραμένει η ίδια, δηλαδή μέχρι €100.000 ανά καταθέτη ανά πιστωτικό ίδρυμα.

Η καταβολή αποζημίωσης του ΤΠΚ Τραπεζών ή του ΤΠΚ, ΣΠΙ, ανάλογα με την περίπτωση, ενεργοποιείται όταν διαπιστώνεται ότι το συγκεκριμένο πιστωτικό ίδρυμα που είναι μέλος αδυνατεί να αποπληρώσει τους καταθέτες του. Σε αυτή την περίπτωση η σχετική διαπίστωση γίνεται είτε από την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου είτε μέσω διατάγματος από Δικαστήριο της Δημοκρατίας ή δικαστική αρχή της χώρας που αποτελεί την έδρα του, για ειδική εκκαθάριση του καλυπτόμενου ή επηρεαζόμενου ιδρύματος.

Τελικά, το ανώτατο ποσό της αποζημίωσης, ανά καταθέτη και ανά αδειοδοτημένο πιστωτικό ίδρυμα, ανέρχεται σε €100.000, περιλαμβανομένων των δεδουλευμένων τόκων. Το ποσό αυτό αφορά το σύνολο των καταθέσεων ενός καταθέτη με το συγκεκριμένο πιστωτικό ίδρυμα. Για σκοπούς καθορισμού του συνολικού ύψους της αποζημίωσης, τα ποσά των καταθέσεων συμψηφίζονται με υπόλοιπα δανείων ή άλλων πιστωτικών διευκολύνσεων που ενδεχομένως έχουν παραχωρηθεί στον καταθέτη, καθώς και με ποσά που αντιπροσωπεύουν ανταπαιτήσεις του πιστωτικού ιδρύματος, σε σχέση με τις οποίες υφίσταται δικαίωμα συμψηφισμού.

7.3 ΕΛΛΑΔΑ

Πριν αναφερθούμε στην ασφάλεια των τραπεζικών καταθέσεων στην Ελλάδα κρίνεται σκόπιμο να δούμε εν συντομία τα οικονομικά μεγέθη των ελληνικών τραπεζών όπως διαμορφώθηκαν κατά την πρόσφατη οικονομική κρίση.

Πιο συγκεκριμένα,²¹ ο ελληνικός τραπεζικός τομέας το 2011 αποτελείτο από 53 πιστωτικά ιδρύματα²² με 4.005 υποκαταστήματα και 63.400 εργαζομένους²³. Υπάρχουν τέσσερις κατηγορίες πιστωτικών ιδρυμάτων που λειτουργούν στην Ελλάδα:

- 17 εμπορικές τράπεζες με έδρα την Ελλάδα
- 13 συνεργατικές τράπεζες με έδρα την Ελλάδα
- 19 υποκαταστήματα τραπεζών με έδρα άλλη χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- 4 υποκαταστήματα τραπεζών με έδρα χώρα εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οι τράπεζες στην Ελλάδα διαχειρίζονταν το ισοδύναμο ποσό του 113% του ΑΕΠ σε δάνεια σε νοικοκυριά και σε επιχειρήσεις, και το ισοδύναμο ποσό του 96% του ελληνικού ΑΕΠ σε καταθέσεις και repos. Με το σύνολο του ισολογισμού στο 220% του ΑΕΠ, το μέγεθος του ελληνικού τραπεζικού τομέα δεν ήταν πολύ μεγάλο σε σύγκριση με τα άλλα κράτη. Ωστόσο το μέσο ποσοστό των δανείων προς τις καταθέσεις και τα repos αυξήθηκε τον Ιανουάριο του 2012 στο 146,5% (από 132,3% τον Ιανουάριο του 2011 και 119,9% τον Ιανουάριο του 2010) κυρίως λόγω της μείωσης των καταθέσεων μετά το ξέσπασμα της κρίσης το 2010.

Οι ελληνικές τράπεζες δεν ήταν ιδιαίτερα εκτεθειμένες στους κινδύνους της πρόσφατης παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, επομένως, οι επιπτώσεις της στον τραπεζικό τομέα ήταν περιορισμένες. Για το λόγο αυτό δεν υπήρχε ανάγκη ενεργοποίησης προγράμματος διάσωσης των τραπεζών. Ως εκ τούτου το πρόγραμμα αποκατάστασης που υιοθετήθηκε από την Ελληνική Κυβέρνηση (αξίας €8δισ) στα τέλη του 2008 είχε ως κύριο λόγο την αύξηση της ρευστότητας στο οικονομικό σύστημα. Επίσης η αύξηση του ορίου ασφάλειας καταθέσεων

---

²¹ EBF, Facts and Figures 2012

²² Τράπεζα της Ελλάδος, Λίστα με τα πιστωτικά ιδρύματα που λειτουργούν στην Ελλάδα, Μάρτιος 2012.

²³ European Central Bank, Structural Indicators for the EU Banking Sector, December 2011

στις 100.000 (από τις 20.000) ανά καταθέτη, ύστερα από την κατάρρευση της Lehmann Brothers είχε ως σκοπό την τόνωση της εμπιστοσύνης των καταθετών.

Όπως ήταν αναμενόμενο κατά την διάρκεια της παγκόσμιας πιστωτικής κρίσης η ρευστότητα των τραπεζών είχε μειωθεί καθώς οι ελληνικές τράπεζες είχαν περιορισμένη πρόσβαση στις αγορές για να χρηματοδοτήσουν τις πιστωτικές τους δραστηριότητες, και οι ληξιπρόθεσμες διατραπεζικές συναλλαγές πίεζαν περισσότερο την θέση ρευστότητάς τους. Παρά τα προβλήματα, οι ελληνικές τράπεζες έδειξαν αξιοσημείωτη αντοχή και μπόρεσαν να αναχρηματοδοτήσουν το χαρτοφυλάκιο των δανείων τους, γεγονός που οφείλεται μεταξύ άλλων στους παρακάτω παράγοντες:

- Είχαν μια δυνατή κεφαλαιακή βάση και αύξαναν σταθερά τις παροχές τους (πάνω από 40% χρόνο με το χρόνο)
- Επωφελήθηκαν από μέτρα που πήρε η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και η Ελληνική Κυβέρνηση.
- Ο αποτελεσματικός προληπτικός έλεγχος της Τράπεζας της Ελλάδας διαφύλαξε την σταθερότητα του τραπεζικού συστήματος.

Κατά την διάρκεια της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης το Ελληνικό Τραπεζικό σύστημα παρέμεινε υγιές, ιδανικά κεφαλαιοποιημένο και υψηλά επικερδές. Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα επηρεάστηκε αρνητικά από την Ελληνική κρίση χρέους. Η ύφεση και οι απώλειες που οφείλονται στην έκθεση του κυβερνητικού χρέους σε δομημένα ομόλογα, είχε σημαντικές επιδράσεις στο τραπεζικό σύστημα, διαταράσσοντας την οικονομική σταθερότητα της προηγούμενης χρονιάς και κάνοντας απαραίτητη την λήψη διαφορετικών στρατηγικών.

Οι ελληνικές τράπεζες αντιμετώπισαν τις παρακάτω προκλήσεις οι οποίες προκάλεσαν σημαντικές κεφαλαιακές πιέσεις και μείωσαν την ρευστότητά τους..

- Οι τραπεζικές καταθέσεις και τα repos μειώθηκαν κατά 18% από το τέλος του 2010 (και κατά 27,9% από το τέλος του 2009)
- Η τραπεζική πίστωση στον εγχώριο τραπεζικό τομέα μειώθηκε σημαντικά.

Η ασφάλεια των τραπεζικών καταθέσεων σε περίοδο οικονομικής κρίσης

- Το ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων δανείων σε σχέση με τα συνολικά δάνεια έφτασε το 14,7% στο τέλος του Σεπτεμβρίου του 2011.
- Αντιμετώπισαν εξαιρετικά περιορισμένη πρόσβαση στην κεφαλαιακή αγορά και στην διατραπεζική ρευστότητα.
- Η στήριξη από το πιστωτικό τομέα του Ευρωσυστήματος και την βοήθεια έκτακτης ρευστότητας (Emergency Liquidity Assistance) από την τράπεζα της Ελλάδος έφτασε τα €30,00δισ κατά το τέλος του 2011. Ο δανεισμός από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα αντιπροσωπεύει το 16% των τραπεζικών υποχρεώσεων (Δεκέμβριος του 2011: €76,1δισ, Δεκέμβριος του 2010: €97,7δισ).
- Τον Ιανουάριο του 2012 το επιτόκιο για τις νέες καταθέσεις των νοικοκυριών με συμφωνημένη λήξη πάνω από ένα χρόνο έφτασε το 4,79% το υψηλότερο μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση (2,96%).

Ειδικότερα, όσον αφορά τις καταθέσεις ²⁴το χρονικό διάστημα από 1/1/2009 έως 31/12/2009 παρατηρήθηκαν σημαντικές εξελίξεις στον τραπεζικό τομέα και στο θεσμικό πλαίσιο της εγγύησης των καταθέσεων και των επενδυτικών υπηρεσιών. Το 2009 αποτέλεσε σταθμό για την αναθεώρηση του θεσμικού πλαισίου της εγγύησης των καταθέσεων και των επενδυτικών υπηρεσιών τόσο σε εθνικό, όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Πιο συγκεκριμένα, σε όλα τα κράτη-μέλη της ΕΕ ισχύει η εγγύηση των καταθέσεων μέχρι τα 100.000 ευρώ (ανά καταθέτη και ανά τράπεζα) έως το 2015. Στην Ελλάδα την εγγύηση των 100.000 ευρώ παρέχει το ΤΕΚΕ (Ταμείο Εγγύησης Καταθέσεων και Επενδύσεων).

Στο πλαίσιο αντιμετώπισης των επιπτώσεων της χρηματοπιστωτικής κρίσης και της σύγκλισης των συστημάτων εγγύησης καταθέσεων, υιοθετήθηκε η Οδηγία 2009/14/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, αριθ. L 068 της 13ης Μαρτίου 2009) με την οποία τροποποιήθηκε η Οδηγία 1994/19/ΕΚ αναφορικά με το επίπεδο κάλυψης των καταθέσεων και την προθεσμία εκταμίευσης των αποζημιώσεων.

Σύμφωνα με τη νέα Οδηγία:

---

²⁴ Ταμείο Εγγύησης Καταθέσεων και Επενδύσεων, Απολογισμός 2009

- Το κατώτατο όριο κάλυψης αυξάνεται από 20.000 ευρώ σε 50.000 ευρώ, ενώ από την 31 Δεκεμβρίου 2010, το όριο αυτό ορίζεται σε 100.000 ευρώ.
- Ο μέγιστος χρόνος καταβολής της αποζημίωσης από το σύστημα εγγύησης στους καταθέτες θα πρέπει να μειωθεί μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2010, από τρεις (3) μήνες σε είκοσι (20) εργάσιμες ημέρες. Η προαναφερθείσα περίοδος δύναται να παραταθεί, σε εξαιρετικές περιπτώσεις και κατόπιν εγκρίσεως των αρμόδιων αρχών, για δέκα (10) εργάσιμες ημέρες.
- Η προθεσμία για την έκδοση της απόφασης που αφορά στη διαπίστωση των αρμόδιων αρχών ότι το Πιστωτικό Ίδρυμα έχει περιέλθει σε αδυναμία ικανοποίησης των απαιτήσεων των καταθετών θα πρέπει να μειωθεί, μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2010, από είκοσι μία (21) ημέρες σε πέντε (5) εργάσιμες ημέρες.

²⁵Κατά το 2012 εντάθηκαν οι επιπτώσεις στο ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα από τις δυσμενείς οικονομικές και δημοσιονομικές συνθήκες που επικράτησαν στη χώρα. Τα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα προσέφυγαν σε πολύ μεγάλη έκταση σε χρηματοδότηση από την κεντρική τράπεζα, ενώ υπέστησαν σημαντικές ζημίες από τη συμμετοχή τους στην αναδιάρθρωση του δημόσιου χρέους και από την αύξηση των επισφαλειών από τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια προς τον ιδιωτικό τομέα.

Για να αντιμετωπιστούν οι επιδράσεις των ανωτέρω εξελίξεων, οι αρμόδιες αρχές προώθησαν σειρά ενεργειών με σκοπό την αναδιάρθρωση και εξυγίανση των πιστωτικών ιδρυμάτων. Ειδικότερα, οι ενέργειες αυτές περιλαμβάνουν:

- Τη μεταβατική ανακεφαλαιοποίηση των συστημικών τραπεζών (κατ' αλφαβητική σειρά Alpha Bank, Eurobank, Εθνική Τράπεζα και Τράπεζα Πειραιώς) μέσω του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΤΧΣ).
- Την εφαρμογή μέτρων εξυγίανσης στην Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος καθώς και σε τρεις συνεταιριστικές τράπεζες (Αχαϊκή, Λαμίας και Λέσβου-Λήμνου) με τη μεταβίβαση περιουσιακών τους στοιχείων στην Τράπεζα Πειραιώς και στην Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος αντίστοιχα.

---

²⁵ Ταμείο Εγγύησης Καταθέσεων και Επενδύσεων, Απολογισμός 2012

➤ Την εφαρμογή μέτρων εξυγίανσης στο Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο Ελλάδος μέσω της ίδρυσης του μεταβατικού πιστωτικού ιδρύματος Νέο Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο Ελλάδος, τον Ιανουάριο του 2013.

Παράλληλα, με την προτροπή της Τράπεζας της Ελλάδος, τα πιστωτικά ιδρύματα προχωρούν με ίδιες πρωτοβουλίες σε περαιτέρω συγκέντρωση του τραπεζικού συστήματος με σκοπό την αξιοποίηση των συνεργειών και τον εξορθολογισμό του κόστους λειτουργίας τους, για την επιτυχή αντιμετώπιση των απαιτήσεων και των προκλήσεων που δημιουργούνται στο νέο χρηματοοικονομικό περιβάλλον. Στο πλαίσιο αυτό:

- πραγματοποιήθηκε η εξαγορά της Εμπορικής Τράπεζας και της Γενικής Τράπεζας από την Alpha Bank και την Τράπεζα Πειραιώς, αντίστοιχα,
- βρίσκεται σε φάση υλοποίησης η συγχώνευση της Εθνικής Τράπεζας με την Eurobank,
- πραγματοποιήθηκε επίσης, το Μάρτιο του 2013, εξαγορά του δικτύου καταστημάτων και των δραστηριοτήτων των πιστωτικών ιδρυμάτων Τράπεζα Κύπρου, Cyprus Popular Bank (CPB) και Ελληνική Τράπεζα στην Ελλάδα από την Τράπεζα Πειραιώς.

Οι ανωτέρω εξελίξεις στοχεύουν στη διατήρηση της σταθερότητας του τραπεζικού συστήματος, στην προστασία των καταθετών οι οποίοι, παρά το αντίξοο οικονομικό περιβάλλον, δεν υπέστησαν την παραμικρή απώλεια, και στη δημιουργία ενός μακροχρόνια βιώσιμου και ισχυρά κεφαλαιοποιημένου τραπεζικού συστήματος. Η εδραίωση της αντίληψης ότι η προστασία των καταθέσεων αποτελεί κεντρικό και πρωταρχικό στόχο των πρωτοβουλιών για την αναδιάρθρωση του τραπεζικού συστήματος αποκατέστησε την εμπιστοσύνη του αποταμιευτικού κοινού στο εθνικό τραπεζικό σύστημα με αποτέλεσμα να παρατηρηθεί σταδιακή ανάκαμψη των καταθέσεων κατά το δεύτερο εξάμηνο του έτους και να διασφαλισθούν συνθήκες περαιτέρω σταθεροποίησης του χρηματοπιστωτικού τομέα.

Η ανάγκη βελτίωσης και εκσυγχρονισμού της λειτουργίας του θεσμού της εγγύησης καταθέσεων και του φορέα διαχείρισής του οδήγησαν στη ψήφιση του ν.3746/2009 (ΦΕΚ 27Α'/16-2-2009). Με το νόμο αυτό υιοθετήθηκε σύστημα χρηματοδότησης με βάση τους αναλαμβανομένους από τα Πιστωτικά Ιδρύματα κινδύνους και επετεύχθη η ρύθμιση ορισμένων θεμάτων που είχαν ανακύψει κατά την εφαρμογή των διατάξεων του προηγούμενου νόμου που ρυθμίζει τη λειτουργία του θεσμού. Για την εφαρμογή και

διαχείριση του συστήματος καταθέσεων και επενδυτικών υπηρεσιών ιδρύθηκε με τον ν.3746/2009 το ταμείο Εγγύησης καταθέσεων κι Επενδύσεων. Το ΤΕΚΕ είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, εδρεύει στην Αθήνα και εποπτεύεται από το Υπουργείο Οικονομικών. Το Ιδρυτικό του κεφάλαιο έχει καλυφθεί κατά έξι δέκατα (6/10) από την Τράπεζα της Ελλάδος και κατά τέσσερα δέκατα (4/10) από τα πιστωτικά ιδρύματα μέλη, της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών. Σκοπός του ΤΕΚΕ είναι:

α) Η καταβολή αποζημίωσης στους καταθέτες των πιστωτικών ιδρυμάτων, τα οποία : i)έχουν λάβει άδεια λειτουργίας στην Ελλάδα και ii) βρίσκονται σε αδυναμία να εκπληρώσουν τις προς αυτούς υποχρεώσεις τους.

β) Η καταβολή αποζημίωσης στους επενδυτές – πελάτες των πιστωτικών ιδρυμάτων, τα οποία: i) έχουν λάβει άδεια λειτουργίας στην Ελλάδα ii) δεν συμμετέχουν στο Συνεγγυητικό Κεφάλαιο Εξασφάλισης Επενδυτικών Υπηρεσιών και iii) ευρίσκονται σε αδυναμία να εκπληρώσουν τις προς αυτούς υποχρεώσεις τους για απαιτήσεις, που απορρέουν από την παροχή «καλυπτόμενων επενδυτικών υπηρεσιών», με στόχο τη συμβολή στην σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Παράλληλα, ο φορέας, εκτός από την κάλυψη των καταθέσεων, ανέλαβε και την παροχή κάλυψης και για τις επενδυτικές υπηρεσίες εκείνων των Πιστωτικών Ιδρυμάτων που δεν υπάγονται στο Συνεγγυητικό Κεφάλαιο Εξασφάλισης Επενδυτικών Υπηρεσιών. Κατά τον τρόπο αυτό δημιουργήθηκε ένας ισχυρός και αξιόπιστος φορέας ο οποίος καλύπτει ενιαία τα Πιστωτικά Ιδρύματα που συμμετέχουν, τόσο για τις καταθετικές όσο και για τις επενδυτικές υπηρεσίες τους. Για το σκοπό αυτό συγκροτήθηκαν στο ΤΕΚΕ δύο αυτοτελή και πλήρως διακριτά αποθεματικά κεφάλαια: το Ενεργητικό του ΣΚΚ και το Ενεργητικό του ΣΚΕ, έκαστο προοριζόμενο αποκλειστικά για την ικανοποίηση των αντίστοιχων απαιτήσεων.

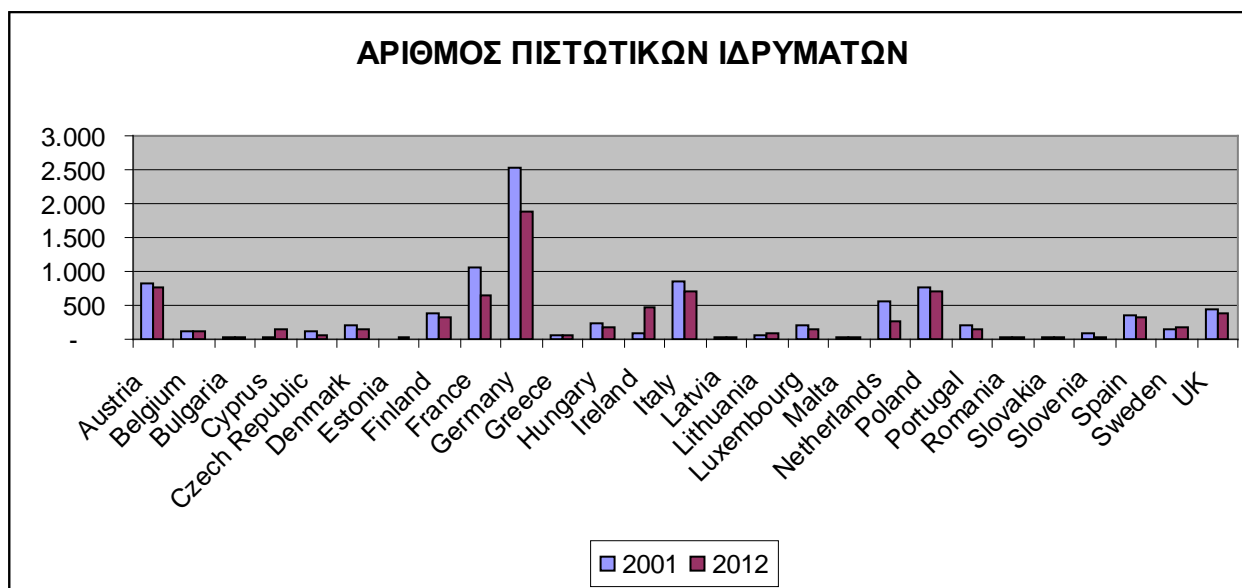
Τέλος, οι πόροι του ΤΕΚΕ προέρχονται από αρχικές και ετήσιες τακτικές εισφορές που καταβάλλουν τα πιστωτικά ιδρύματα ανάλογα με το Σκέλος που συμμετέχουν. Σε περίπτωση που οι πόροι αυτοί δεν επαρκούν για την αποζημίωση, ο ν. 3746/2009 προβλέπει και άλλους συμπληρωματικούς πόρους.

8. ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

Στο εμπειρικό μέρος της εργασίας θα προσπαθήσουμε να εξετάσουμε πως μια μεταβολή στον όγκο των τραπεζικών καταθέσεων μιας χώρας μπορεί να μεταβάλει το ΑΕΠ της χώρας αυτής και προς ποια κατεύθυνση. Πιο συγκεκριμένα, κατά την διάρκεια της πρόσφατης οικονομικής κρίσης παρατηρήθηκε μεγάλη μετακίνηση καταθέσεων από τις χώρες που επλήγησαν περισσότερο από την κρίση (Ελλάδα, Πορτογαλία, Ιρλανδία) και στις οποίες μειώθηκε σε μεγάλο βαθμό η εμπιστοσύνη προς το τραπεζικό σύστημα προς χώρες μέλη με πιο αξιόπιστο χρηματοπιστωτικό σύστημα (Γερμανία, Βρετανία, Ολλανδία). Εξετάζοντας την μεταβολή στο ΑΕΠ των χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης το τελευταίο διάστημα θα μπορέσουμε να διαπιστώσουμε κατά πόσο η μεταβολή του όγκου των καταθέσεων επέτεινε την εμβάθυνση της οικονομικής ύφεσης σε ορισμένες χώρες μέλη. Αρχικά, θα αναφερθούμε στην διάρθρωση των τραπεζικών ιδρυμάτων των καταθέσεων και του ΑΕΠ μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση χρησιμοποιώντας στοιχεία από τον Ευρωπαϊκό τραπεζικό οργανισμό (European Bank Federation) και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Στην συνέχεια, με την βοήθεια ενός οικονομετρικού υποδείγματος θα προσπαθήσουμε να βρούμε την σχέση (αν υπάρχει) ανάμεσα στην μεταβολή του όγκου των καταθέσεων των χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την αντίστοιχη μεταβολή στο ΑΕΠ των χωρών αυτών. Τέλος θα κάνουμε μια αξιολόγηση της ερμηνευτικής ικανότητας του υποδείγματος και των συμπερασμάτων που προκύπτουν από αυτό.

8.1 ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΕΠ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

Ειδικότερα, σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, τα στοιχεία που αναφέρονται στα πιστωτικά ιδρύματα δείχνουν μια συνεχιζόμενη τάση μείωσης των πιστωτικών ιδρυμάτων την τελευταία δεκαετία. Συγκεκριμένα, ο αριθμός των πιστωτικών ιδρυμάτων μειώθηκε σημαντικά την τελευταία δεκαετία (μείον 1500 πιστωτικά ιδρύματα) (πίνακας 3) , ενώ μόνο το 2012 μειώθηκαν κατά 199, με τη μεγαλύτερη μείωση να καταγράφεται στην Ιταλία (μείον 40 πιστωτικά ιδρύματα), ακολουθεί η Γερμανία (μείον 29), και οι Ισπανία, Γαλλία και Ολλανδία (μείον 21 για την καθεμιά). Αυτές οι αλλαγές αντικατοπτρίζουν την προσπάθεια των τραπεζών για οικονομική ενοποίηση. Οι μόνες χώρες με θετικό πρόσημο, αύξηση του αριθμού των πιστωτικών ιδρυμάτων το 2012 ήταν οι : Λιθουανία (2), Μάλτα (2) και Σουηδία (1).

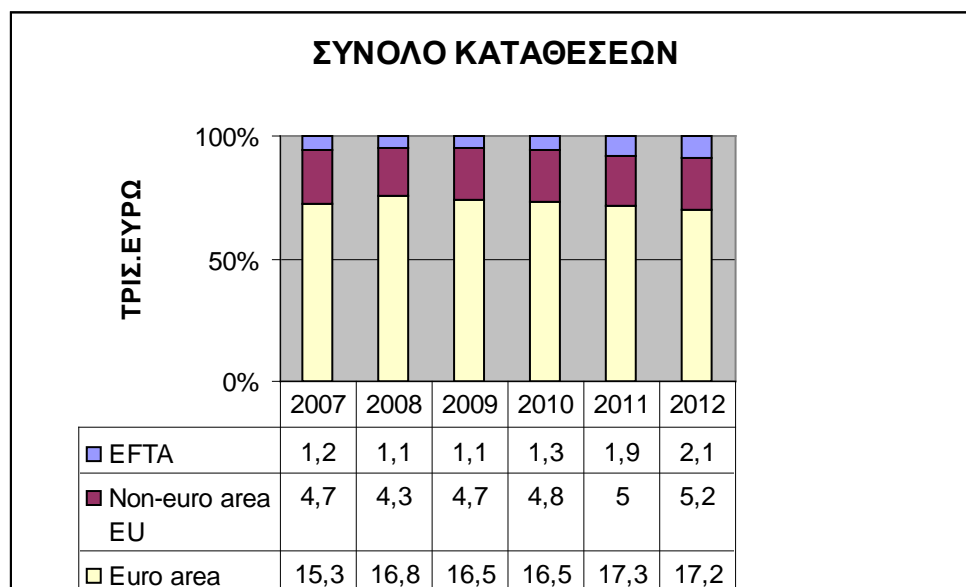
Πίνακας 3-Πηγή: Eurostat

Η οικονομική αυτή ενοποίηση συνοδεύεται από μια σταθερή αύξηση των περιουσιακών στοιχείων των τραπεζών στην ευρωζώνη.²⁶ Τα συνολικά συγκεντρωτικά στοιχεία του ενεργητικού μαρτυρούν μια αύξηση 85% το 2011 σε σχέση με το 2001. Κατά την ίδια περίοδο τα δάνεια αυξήθηκαν κατά 69% περίπου χρηματοδοτώντας ευρωπαϊκές επιχειρήσεις και ιδιώτες και οι καταθέσεις στις ευρωπαϊκές τράπεζες αυξήθηκαν κατά 79%. Ωστόσο η οικονομική κρίση των τελευταίων ετών επηρέασε τα οικονομικά μεγέθη των τραπεζών, έτσι το 2012 το Ενεργητικό μειώθηκε κατά 1,9% ή 863 δισεκατομμύρια ευρώ, το συνολικό ύψος των δανείων στην Ευρωπαϊκή Ένωση μειώθηκε κατά 206 δισεκατομμύρια ευρώ (0,8% του συνόλου των υπολοίπων των δανείων), ενώ το υπόλοιπο των καταθέσεων αυξήθηκε κατά 177 δισεκατομμύρια ευρώ. Οι αριθμοί αυτοί αποτελούν ένα από παράδειγμα των επιπτώσεων του δημοσιονομικού κανονισμού, ο οποίος τελικά θα οδηγήσει στην απομόχλευση και αναδιάρθρωση του τραπεζικού τομέα.

Το συνολικό απόθεμα καταθέσεων της ΕΕ ακολουθεί γενικά μια αυξητική πορεία και συγκεκριμένα το 2012 αυξήθηκε σε σχέση με το 2011 κατά 0,5% (πίνακας 4), ωστόσο η αύξηση αυτή οφείλεται εξ' ολοκλήρου στην αύξηση των καταθέσεων στις χώρες μέλη έξω από την ζώνη του Ευρώ (κατά 232 δισεκατομμύρια ευρώ ή 4,7% για την περιοχή), ενώ το απόθεμα των καταθέσεων για τις εντός ζώνης του ευρώ χώρες μειώθηκε κατά €15 δις. ή

²⁶ EBF, Facts and Figures 2013

0,7%. Οι χώρες EFTA (Ευρωπαϊκή Ζώνη Ελεύθερων Συναλλαγών: Ελβετία, Ισλανδία, Λιχτενστάιν και Νορβηγία) παρουσίασαν επίσης μια αύξηση 10%

πίνακας 4- Πηγή :EBF Facts and Figures 2013

Αναλύοντας τις κυριότερες συναλλαγές των Ευρωπαϊκών τραπεζών παρατηρούμε ότι η μεγαλύτερη μείωση των καταθέσεων παρατηρήθηκε στις διατραπεζικές καταθέσεις: μειώθηκαν κατά 283 δις. € ή 2,2%. Ακολουθούν οι καταθέσεις των κεντρικών κυβερνήσεων των χωρών: πτώση 16,5 δις € ή 7,2% το 2012, ενώ μια σχετική εξισορρόπηση προήλθε από τα Ευρωπαϊκά μη χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που είδαν τις καταθέσεις τους να αυξάνουν σταθερά κατά 2,2%, από τις οποίες οι εταιρικές καταθέσεις αυξήθηκαν 5,1% (ή κατά 108 δις €).

Όσον αφορά τις χώρες μέλη η μεγαλύτερη αύξηση των καταθέσεων για το 2012 παρατηρήθηκε στην Πολωνία: ένα εντυπωσιακό 16,6% το οποίο χρηματοδοτήθηκε από καταθέσεις από την πραγματική οικονομία (πίνακας 5). Το ίδιο σενάριο παρατηρήθηκε σε Σουηδία και Φιλανδία με αύξηση των καταθέσεων κατά 11,8% και 9,6% αντίστοιχα. Σε απόλυτες τιμές η μεγαλύτερη συνεισφορά στην αύξηση των καταθέσεων προήλθε από την Βρετανία, όπου η αποταμιευτική βάση αυξήθηκε κατά 133 δις € (ή 3,4%). Η αύξηση αυτή επιταχύνθηκε, από την μια μεριά, από την αύξηση των τραπεζικών καταθέσεων στην πραγματική οικονομία, και επιβραδύνθηκε, από την άλλη, από μια μείωση στις διατραπεζικές καταθέσεις.

Στην Ιρλανδία παρατηρήθηκε σημαντική μείωση στο απόθεμα των καταθέσεων το 2012: 105 δις € ή 18,4%. Ακολουθεί το Λουξεμβούργο, το Βέλγιο και η Γερμανία (συνολική πτώση καταθέσεων 7,4%, 5,2% και 0,7% αντίστοιχα). Ο λόγος για την συνολική πτώση του αποθέματος των καταθέσεων σε Βέλγιο και Γερμανία είναι ότι η μείωση του διατραπεζικού δανεισμού δεν ισοσταθμίστηκε από μια αύξηση με νέες καταθέσεις από τους υπόλοιπους συναλλασσόμενους (νοικοκυριά, επιχειρήσεις, κυβερνήσεις). Αντίθετα μάλιστα, στο Λουξεμβούργο οι μόνοι συναλλασσόμενοι με αύξηση του αποθέματος καταθέσεων είναι τα μη χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Η αύξηση όμως αυτή δεν μπορεί να αντισταθμίσει την μείωση από τους υπόλοιπους συναλλασσόμενους. Στον παρακάτω πίνακα φαίνονται τα ποσοστά μεταβολής των συνολικών καταθέσεων ανά έτος από το 2002-2012 για κάθε χώρα μέλος. Παρατηρούμε ότι ενώ μέχρι το 2008 το ποσοστό μεταβολής των καταθέσεων ανά έτος και ανά χώρα είναι θετικό (με εξαίρεση την Τσεχία το 2003, την Πορτογαλία το 2004 και την Ολλανδία το 2005), από το 2008 και έπειτα, με την έναρξη της οικονομικής κρίσης, παρουσιάζονται αρνητικές τιμές –μειώσεις – στα σύνολα των καταθέσεων σε πολλές χώρες μέλη. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα της Κύπρου η οποία μέχρι το 2009 παρουσίαζε πολύ υψηλά ποσοστά αύξησης των καταθέσεων (54,72% το 2008) για να περάσει σε αρνητικές τιμές τα έτη 2010, 2011 και 2012. Πολύ υψηλά ποσοστά αύξησης των τραπεζικών καταθέσεων παρουσίαζε επίσης η Ελλάδα και η Ιρλανδία (30,64 και 29,50 % το 2008 αντίστοιχα). Η μείωση στο σύνολο των καταθέσεων που παρατηρήθηκε τα επόμενα έτη αντικατοπτρίζει την μείωση της εμπιστοσύνης του κοινού προς το τραπεζικό σύστημα και την στροφή προς άλλου είδους επενδύσεις (καταθέσεις σε τράπεζες του εξωτερικού, μετατροπή σε χρυσό ή και σε άλλο νόμισμα). Μέρος βέβαια της μείωσης των καταθέσεων πήγε στην αποπληρωμή των δανείων και των φόρων και έκτακτων εισφορών που επιβλήθηκαν ως μέτρα δημοσιονομικής προσαρμογής.

Η ασφάλεια των τραπεζικών καταθέσεων σε περίοδο οικονομικής κρίσης

ΚΑΤΑΘΕΣΕ ΙΣ ΣΕ ΠΟΣΟΣΤΟ	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Austria	5,30 %	6,84 %	10,78 %	7,13 %	12,59 %	25,37 %	- 5,74%	- 5,68 %	3,88%	- 2,34%
Belgium	14,98 %	13,23 %	13,77 %	11,63 %	8,84%	- 1,31%	- 7,62%	- 1,49 %	7,51%	- 5,21%
Bulgaria			37,03 %	31,74 %	31,38 %	6,38%	3,32%	10,84 %	10,41 %	7,34%
Cyprus				14,59 %	25,58 %	54,72 %	23,96 %	- 5,66 %	- 9,56%	- 7,05%
Czech Republic	- 2,14 %	13,06 %	14,30 %	13,00 %	17,68 %	7,50%	7,47%	8,45 %	3,13%	8,06%
Denmark	1,66 %	5,57 %	30,97 %	14,02 %	21,65 %	15,89 %	- 8,07%	1,14 %	0,08%	3,67%
Estonia							5,98%	4,22 %	3,13%	8,29%
Finland	4,95 %	6,13 %	1,97%	7,66 %	7,06%	16,87 %	0,80%	5,54 %	11,12 %	9,64%
France	6,29 %	7,53 %	3,91%	4,65 %	15,80 %	12,32 %	0,47%	- 0,63 %	15,96 %	- 0,02%
Germany	1,30 %	2,91 %	2,91%	4,74 %	8,16%	5,59%	- 4,24%	0,45 %	1,48%	- 0,71%
Greece	3,33 %	3,52 %	12,12 %	10,79 %	22,45 %	30,64 %	10,28 %	1,44 %	- 5,56%	- 7,36%
Hungary		20,34 %	10,18 %	14,79 %	13,19 %	4,10%	5,95%	- 4,52 %	- 6,02%	- 4,99%
Ireland	27,41 %	19,45 %	22,21 %	20,64 %	7,90%	29,50 %	- 4,38%	2,55 %	- 16,17 %	- 18,37 %
Italy	3,56 %	6,43 %	9,00%	13,55 %	20,45 %	9,67%	0,82%	4,41 %	5,94%	3,66%
Latvia		25,72 %	36,82 %	45,57 %	17,38 %	12,33 %	- 8,89%	6,77 %	- 7,33%	- 7,38%
Lithuania			36,28 %	20,88 %	23,85 %	- 1,95%	7,96%	10,72 %	- 3,18%	- 8,69%
Luxembourg	2,51 %	7,77 %	11,23 %	5,68 %	12,52 %	6,05%	- 14,05 %	- 5,78 %	2,90%	- 7,45%
Malta				12,36 %	18,43 %	12,81 %	- 3,44%	- 3,95 %	8,13%	2,61%
Netherlands	14,02 %	8,30 %	- 12,92 %	10,87 %	19,60 %	1,19%	- 4,32%	- 1,63 %	4,91%	5,48%
Poland			20,24 %	15,81 %	19,25 %	3,04%	8,88%	11,22 %	- 1,91%	16,61 %
Portugal	4,79	-	12,07	5,22	10,67	12,95	1,16%	13,71	2,56%	-

Η ασφάλεια των τραπεζικών καταθέσεων σε περίοδο οικονομικής κρίσης

	%	2,35 %	%	%	%	%	%	%	5,71%	
Romania			42,82 %	42,37 %	26,47 %	3,83%	9,54%	0,70 %	3,34%	4,01%
Slovakia					21,06 %	12,12 %	- 15,47 %	2,64 %	- 0,58%	4,72%
Slovenia			23,31 %	17,79 %	22,45 %	15,29 %	5,45%	- 5,95 %	- 0,46%	- 2,90%
Spain	10,73 %	12,13 %	24,23 %	17,46 %	19,62 %	13,12 %	1,55%	- 0,85 %	1,85%	0,03%
Sweden	3,03 %	13,45 %	5,90%	15,62 %	0,92%	15,34 %	3,03%	9,66 %	0,32%	11,76 %
UK	10,76 %	11,41 %	19,83 %	21,08 %	- 14,48 %	- 12,14 %	12,93 %	- 0,39 %	4,30%	3,42%

πίνακας 5- πηγή eurostat , ποσοστιαία μεταβολή ανά έτος.

Όσον αφορά το ΑΕΠ της Ευρώπης, μετά από μια μέτρια ανάπτυξη το 2011, η ευρωπαϊκή οικονομία έπεσε πάλι σε ύφεση το 2012. Εκτός από τις χώρες που έχουν μπει σε κάποιο οικονομικό πρόγραμμα (Ελλάδα, Πορτογαλία, Κύπρος), αρνητικές τιμές στο ΑΕΠ καταγράφηκαν και σε άλλες χώρες όπως Ιταλία, Σλοβενία, Ουγγαρία, Ισπανία, Τσεχία (πίνακας 6). Η Γαλλική οικονομία έκλεισε την χρονιά με οριακή ανάπτυξη. Οι περισσότερες αναπτυσσόμενες χώρες της Ευρώπης για το 2011 είναι οι βαλτικές χώρες η Σλοβακία και η Πολωνία. Όλες οι χώρες ΕΦΤΑ παρουσιάζουν σταθερά θετική ανάπτυξη κάπου ανάμεσα σε 1% με 3%. Όπως φαίνεται και στον παρακάτω πίνακα σε ορισμένες χώρες μέλη (Ελλάδα, Ισπανία, Πορτογαλία) οι μειώσεις ήταν τόσο μεγάλες που επανέφεραν τις τιμές του ΑΕΠ σε επίπεδα τιμών 2005.

Η ασφάλεια των τραπεζικών καταθέσεων σε περίοδο οικονομικής κρίσης

ΑΕΠ	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Austria	2,03 %	4,32 %	4,49 %	5,62 %	5,79 %	3,18%	- 2,30%	3,24 %	4,94 %	2,59 %
Belgium	2,81 %	5,48 %	4,17 %	5,07 %	5,33 %	3,14%	- 1,65%	4,42 %	3,80 %	1,79 %
Bulgaria	7,91 %	10,96 %	14,07 %	13,85 %	16,22 %	15,14 %	- 1,40%	3,21 %	6,80 %	3,02 %
Cyprus	5,17 %	8,08 %	7,96 %	7,89 %	8,39 %	7,90%	- 1,77%	3,28 %	3,29 %	0,51 %
Czech Republic	1,27 %	8,81 %	13,91 %	13,06 %	11,51 %	16,95 %	- 7,83%	5,44 %	3,70 %	1,65 %
Denmark	2,03 %	4,55 %	5,23 %	5,49 %	4,02 %	3,34%	- 4,92%	5,71 %	1,76 %	1,98 %
Estonia	12,12 %	11,08 %	15,45 %	19,76 %	20,00 %	1,03%	- 13,95 %	2,87 %	12,84 %	7,39 %
Finland	1,31 %	4,63 %	3,39 %	5,30 %	8,48 %	3,25%	- 7,19%	3,72 %	5,61 %	1,91 %
France	2,91 %	4,26 %	3,77 %	4,66 %	4,93 %	2,46%	- 2,45%	2,70 %	3,34 %	1,54 %
Greece	10,10 %	7,44 %	4,20 %	8,07 %	6,97 %	4,50%	- 0,91%	3,86 %	6,13 %	7,09 %
Germany	0,72 %	2,24 %	1,31 %	4,02 %	4,95 %	1,87%	- 4,03%	5,09 %	4,61 %	2,16 %
Hungary	4,86 %	11,14 %	8,10 %	0,93 %	10,98 %	6,15%	- 13,38 %	5,28 %	2,78 %	1,97 %
Ireland	7,59 %	6,68 %	8,58 %	9,01 %	6,80 %	- 4,96%	- 9,97%	2,58 %	2,85 %	0,82 %
Italy	3,07 %	4,16 %	2,77 %	3,94 %	4,10 %	1,35%	- 3,52%	2,12 %	1,84 %	0,85 %
Latvia	1,29 %	12,19 %	15,90 %	23,62 %	31,56 %	8,86%	- 19,08 %	2,60 %	12,04 %	10,12 %
Lithuania	9,54 %	10,07 %	14,93 %	14,95 %	19,23 %	12,79 %	- 17,77 %	3,96 %	11,72 %	6,40 %
Luxembourg	7,67 %	6,28 %	10,29 %	12,04 %	10,56 %	0,33%	- 4,81%	10,48 %	6,18 %	2,85 %
Malta	0,30 %	0,65 %	5,59 %	5,59 %	7,08 %	6,96%	- 0,13%	7,20 %	4,06 %	3,10 %
Netherlands	2,52 %	2,99 %	4,52 %	5,22 %	5,84 %	3,97%	- 3,57%	2,36 %	2,09 %	0,05 %
Poland	8,57 %	6,57 %	19,68 %	11,32 %	14,30 %	16,78 %	- 14,45 %	14,14 %	4,58 %	2,79 %
Portugal	2,07 %	4,07 %	3,32 %	4,27 %	5,26 %	1,57%	- 2,01%	2,57 %	- 1,00	- 3,52

Η ασφάλεια των τραπεζικών καταθέσεων σε περίοδο οικονομικής κρίσης

									%	%
									-	
Romania	8,15 %	16,14 %	30,69 %	22,49 %	27,60 %	12,06 %	15,43 %	5,19 %	5,75 %	0,08 %
Slovakia	13,54 %	15,28 %	13,22 %	15,62 %	23,17 %	17,52 %	- 2,51%	4,94 %	4,67 %	3,08 %
Slovenia	4,97 %	5,45 %	5,52 %	8,07 %	11,41 %	7,66%	- 4,90%	0,18 %	1,88 %	2,30 %
Spain	7,38 %	7,43 %	8,08 %	8,39 %	6,86 %	3,29%	- 3,76%	0,12 %	0,07 %	1,66 %
Sweden	4,56 %	4,56 %	2,30 %	6,64 %	6,21 %	- 1,39%	12,24 %	19,65 %	10,15 %	5,80 %
UK	- 3,49 %	7,69 %	4,47 %	6,02 %	5,41 %	- 12,00 %	- 13,36 %	8,86 %	2,26 %	9,14 %

πίνακας 6- πηγή eurostat, ποσοστιαία μεταβολή ανά έτος.

Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν υπολογίζεται είτε από την πλευρά του εισοδήματος είτε από την πλευρά της δαπάνης. Εφόσον το ΑΕΠ μιας χώρας αποτελεί δείκτη ευημερίας και ανάπτυξης είναι φυσιολογικό σε περιόδους οικονομικής κρίσης να μειώνεται σημαντικά, κυρίως λόγω της οικονομικής ύφεσης που χαρακτηρίζεται από μείωση των εισοδημάτων, αύξηση της ανεργίας και μείωση της κατανάλωσης. Η διατήρηση ωστόσο του δείκτη σε θετικά επίπεδα θα πρέπει να αποτελεί στόχο κάθε κυβέρνησης στην προσπάθεια της για αντιμετώπιση της ύφεσης και για ανάκαμψη.

8.2 ΣΧΕΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΑΕΠ ΚΑΙ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΗΣ

Το ύψος των καταθέσεων μιας οικονομίας συνδέεται με την ανάγκη του πληθυσμού για αποταμίευση (για μια ώρα ανάγκης). Για το σύνολο της ευρωπαϊκής οικονομίας η ²⁷Καθαρή Αποταμίευση (net savings) σε σχέση με το ΑΕΠ ακολούθησε μια παράδοξη μεταβολή: από ένα επίπεδο 7% του ΑΕΠ ανάμεσα στο 2000 και 2006, έφτασε στο ανώτατο 8,7% στα μέσα του 2007 για να πέσει στο 3% στις αρχές του 2010. Από τότε κυμαίνεται στο 4%. Με άλλα λόγια το επίπεδο της εθνικής αποταμίευσης σήμερα είναι περίπου στα δύο τρίτα του επιπέδου αποταμίευσης πριν την κρίση. Η συμπεριφορά αυτή της Καθαρής Αποταμίευσης σε σχέση με

²⁷ Η Καθαρή Αποταμίευση ορίζεται ως το Καθαρό Διαθέσιμο Εισόδημα μείον την Τελική Κατανάλωση, ή αλλιώς το Ακαθάριστο Εθνικό Εισόδημα μείον τις Αποσβέσεις συν τις Καθαρές Μεταβιβαστικές πληρωμές μείον την Τελική Κατανάλωση (για παράδειγμα τα μετρητά που απομένουν μετά την διάθεση του εισοδήματος για κατανάλωση και μετά τις αποσβέσεις και τα οποία είναι διαθέσιμα είτε για επένδυση είτε για αποταμίευση)

το ΑΕΠ είναι αποτέλεσμα της μεγάλης ευαισθησίας (ελαστικότητάς) της αναφορικά με τις οικονομικές συνθήκες.

Μια ακόμα παράμετρος που μπορεί να ληφθεί υπόψη είναι το ποσοστό της ²⁸ακαθάριστης αποταμίευσης σε σχέση με το ²⁹ακαθάριστο διαθέσιμο εισόδημα των ευρωπαϊκών νοικοκυριών. Μετά από μια διακύμανση ανάμεσα στο 13% και 14,5%, το 2009 ανέβηκε στο 15,2% για να πέσει στο 12,8% το πρώτο τρίμηνο του 2013. Αυτό σημαίνει ότι ανεξάρτητα αν υπάρχει κρίση ή όχι, αρκετά πάνω από το 10% του ακαθάριστου διαθέσιμου εισοδήματος των ευρωπαϊκών νοικοκυριών τοποθετείται στην επένδυση και την αποταμίευση.

Ο ιδιωτικός τομέας στην Ευρωπαϊκή Ένωση αντιστέκεται ακόμα στην μείωση των αποταμιεύσεων του, αν και κάθε χώρα έχει διαφορετική συμπεριφορά (για παράδειγμα οι χώρες που έχουν υποστεί μεγαλύτερη οικονομική κρίση όχι μόνο έχουν μειώσει τις αποταμιεύσεις τους αλλά σε ορισμένες χώρες έχουν βάλει χέρι και στις καταθέσεις). Το χρέος του ιδιωτικού τομέα φαίνεται να υποχωρεί από 170% του ΑΕΠ το 2009 σε 167,9% στα μέσα του 2013. Συμπεραίνουμε, λοιπόν ότι ο ιδιωτικός τομέας στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι σε φάση σταδιακής απομόχλευσης: δεν ξοδεύουν όσα κερδίζουν και σιγά, σιγά αποπληρώνουν τα χρέη τους. Βέβαια, οι αλλαγές στον ρυθμό αποταμίευσης έχουν να κάνουν τόσο με την αποπληρωμή των χρεών όσο και με την αλλαγή του τρόπου αποταμίευσης. Όλο αυτό αποτελεί ένα σημαντικό παράγοντα για την διαρκή μείωση της αποταμιευτικής βάσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση από την αρχή της κρίσης.

Η ασφάλεια των καταθέσεων από την άλλη μεριά παίζει σημαντικό ρόλο στην αποταμιευτική και επενδυτική συμπεριφορά των νοικοκυριών. Η αύξηση του ποσού κάλυψης των καταθέσεων από το ποσό των 25.000€ στο ποσό των 100.000€ ενθάρρυνε τους καταθέτες να συνεχίζουν να βάζουν λεφτά στην άκρη. Αντίθετα οι καταθέτες που έχουν πάνω από 100.000€ καταθέσεις στις τράπεζες άρχισαν να σκέφτονται εναλλακτικά σενάρια, όπως να ανοίξουν ένα ακόμα τραπεζικό λογαριασμό σε άλλη τράπεζα, να επενδύσουν σε μετοχές ή ομολογίες, να αγοράσουν ακίνητα κ.λ.π.. Η ακριβής διαμόρφωση της Ευρωπαϊκής Οδηγίας

---

²⁸ Η Ακαθάριστη Αποταμίευση μεταφράζεται ως το Ακαθάριστο Εισόδημα μείον την τελική κατανάλωση συν τις μεταβιβαστικές πληρωμές. Η αλλιώς ως το Ακαθάριστο Διαθέσιμο Εισόδημα μείον την Τελική Κατανάλωση. Με άλλα λόγια η Ακαθάριστη Αποταμίευση, είναι τα μετρητά που παραμένουν ύστερα από την κατανάλωση την επένδυση και την δημιουργία καταθέσεων.

²⁹ Το Ακαθάριστο Διαθέσιμο Εισόδημα είναι το Ακαθάριστο εισόδημα μείον τις μεταβιβαστικές πληρωμές

που αφορά τη δημιουργία ενός ευρύτερου συστήματος εγγύησης τραπεζικών καταθέσεων (DGS) θα έχει μεγάλη επίδραση στις τελικές επιλογές των οικονομικών αντιπροσώπων. Η επίδραση θα είναι πιθανότατα διαφορετική για κάθε χώρα μέλος, αφού κάποια εναλλακτικά τρέχοντα συστήματα τείνουν να υπερισχύουν. Πρόσφατα, οι καταθέτες προσάρμοσαν το ποσό των καταθέσεων τους με ανώτερο τις 100.000€. Η αύξηση του ενδιαφέροντος από πλευράς καταθετών για την ασφάλεια των καταθέσεων φαίνεται να κυριαρχεί στην συμπεριφορά των καταναλωτών. Ωστόσο οι μεγάλες επιχειρήσεις και οι οικονομικοί διαμεσολαβητές φαίνεται να μην ενδιαφέρονται ιδιαίτερα για την ασφάλεια των καταθέσεων εφόσον δεν εξυπηρετεί τις λειτουργικές τους ανάγκες. Έτσι οι τράπεζες πρέπει να περιμένουν ότι τα DGS θα έχουν επιπτώσεις τόσο στις καταθέσεις των μη χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων όσο και των νοικοκυριών, το σύνολο των οποίων μετράει περί τα 8τρις. €

Η ασφάλεια των τραπεζικών καταθέσεων σε περίοδο οικονομικής κρίσης

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι συνολικές καταθέσεις, τα δάνεια, το κεφάλαιο και το ενεργητικό των χωρών μελών για το έτος 2012 σε αντιπαράθεση με το ΑΕΠ.

	<i>GDP (EUR million)</i>	<i>Number of credit institutions</i>	<i>Total assets (EUR million)</i>	<i>Total loans (EUR million)</i>	<i>Total deposits (EUR million)</i>	<i>Capital and reserves (EUR million)</i>
Austria	307003,8	751	974,264	587,507	532,721	100,876
Belgium	375881	103	1085,303	490,268	636,945	56,96
Bulgaria	39667,7	31	45,407	33,25	28,717	5,511
Cyprus	17886,8	137	128,127	81,811	73,587	15,129
Czech Republic	152925,6	56	191,686	110,491	132,185	22,192
Germany	245252	1869	8226,623	4660,414	4542,837	416,168
Denmark	17415,1	161	1157,645	638,54	291,184	61,116
Estonia	192350	16	19,673	16,256	12,779	2,525
Spain	2032296,8	314	3581,073	2096,561	2269,793	402,865
Finland	193749	313	600,304	303,282	175,282	24,878
France	2666400	639	8075,875	4417,682	3960,179	518,166
UK	96968,3	373	9559,302	4405,57	4002,954	887,598
Greece	163938,3	52	442,214	266,592	317,146	53,22
Hungary	1567010	189	111,574	69,281	59,596	10,015
Ireland	22256,9	472	1170,002	419,09	465,736	136,309
Italy	32939,8	714	4219,49	2470,631	2296,689	372,703
Lithuania	42917,8	94	24,405	18,562	13,455	3,322
Luxembourg	6850,7	141	961,507	408,195	431,317	54,435
Latvia	599338	29	28,555	17,447	9,513	2,739
Malta	381204,1	28	53,527	16,084	19,205	10,873
Netherlands	165107,5	266	2492,764	1375,855	1066,622	118,993
Poland	131578,9	695	354,687	249,53	221,77	49,963
Portugal	71096	152	557,078	307,443	321,182	49,767
Romania	35318,6	39	91,176	65,285	49,858	16,339
Sweden	1029002	176	1213,374	686,125	377,926	72,101
Slovenia	407820,3	23	50,788	36,924	36,837	3,872
Slovakia	1932701,9	28	59,716	39,1	44,149	8,45
Total EU27	12926876,9	7861	45476,139	24287,776	22390,164	3477,085
Iceland		4	18,1			
Liechtenstein		16	46,309	33,179	30,014	4,83
Norway		126	643,869	544,005	367,03	49,046
Switzerland		297	2302,187	1962,828	1302,185	134,363
Total EFTA		443	3010,465	2540,012	1699,229	188,239

πίνακας 7 – πηγή EBF_Facts and Figures 2013 για το έτος 2012

8.3 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Στη συνέχεια της εργασίας θα εξετάσουμε κατά πόσο η μεταβολή του όγκου των καταθέσεων μπορεί να επηρεάσει το μέγεθος του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος. Πιο συγκεκριμένα,

θα εξετάσουμε τις μεταβολές στον όγκο των καταθέσεων των χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την περίοδο 2002 με 2012, και τις μεταβολές στο ΑΕΠ των χωρών μελών για την αντίστοιχη περίοδο. Κατά την διάρκεια της χρονικής αυτής περιόδου πολλές από τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης δέχτηκαν μεγάλες οικονομικές πιέσεις και αντιμετωπίζουν μέχρι και σήμερα καταστάσεις βαθιάς ύφεσης που έχει επηρεάσει δραματικά τα διάφορα μακροοικονομικά τους μεγέθη. Με την βοήθεια ενός οικονομετρικού υποδείγματος και συγκεκριμένα εφαρμόζοντας την γραμμή παλινδρόμησης για τις καταθέσεις και το ΑΕΠ. θα προσπαθήσουμε να διερευνήσουμε την σχέση ανάμεσα στις δύο μεταβλητές. Στους παρακάτω πίνακες παρουσιάζεται το ΑΕΠ και το σύνολο των καταθέσεων των χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την χρονική περίοδο 2002-2012 και στο σχεδιάγραμμα φαίνεται η αυξητική τάση των συνολικών καταθέσεων για την δεκαετία.

Η ασφάλεια των τραπεζικών καταθέσεων σε περίοδο οικονομικής κρίσης

ΑΕΠ ΣΕ ΤΙΜΕΣ ΑΓΟΡΑΣ ΕΚ. ΕΥΡΩ	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Austria	220529, 2	224996, 0	234707, 8	245243, 4	259034, 5	274019, 8	282744, 2	276228, 0	285165, 3	299240, 4	307003, 8
Belgium	268620, 0	276157, 0	291287, 0	303435, 0	318829, 0	335815, 0	346375, 0	340669, 0	355740, 0	369259, 0	375881, 0
Bulgaria	17026,9	18374,4	20387,9	23255,8	26476,7	30772,4	35430,5	34932,8	36052,4	38504,9	39667,7
Cyprus	11081,1	11654,2	12596,0	13598,2	14670,5	15901,5	17157,1	16853,5	17406,0	17979,3	17886,8
Czech Republic	83350,5	84409,6	91849,5	104628, 8	118290, 8	131908, 6	154269, 7	142197, 0	149932, 0	155486, 0	152925, 6
Denmark	184743, 6	188500, 3	197069, 9	207366, 9	218747, 4	227533, 9	235133, 0	223575, 8	236334, 1	240487, 1	245252, 0
Estonia	7776,3	8718,9	9685,3	11181,7	13390,8	16069,4	16235,1	13969,7	14371,1	16216,4	17415,1
Finland	143646, 0	145531, 0	152266, 0	157429, 0	165765, 0	179830, 0	185670, 0	172318, 0	178724, 0	188744, 0	192350, 0
France	1542928 ,3	1587902 ,6	1655571 ,6	1718047 ,2	1798115 ,5	1886792 ,1	1933195 ,0	1885763 ,0	1936720 ,0	2001398 ,0	2032296 ,8
Germany	2132200 ,0	2147500 ,0	2195700 ,0	2224400 ,0	2313900 ,0	2428500 ,0	2473800 ,0	2374200 ,0	2495000 ,0	2609900 ,0	2666400 ,0
Greece	156614, 3	172431, 8	185265, 7	193049, 7	208622, 3	223160, 1	233197, 7	231081, 2	222151, 5	208531, 7	193749, 0
Hungary	70461,9	73883,0	82114,8	88765,5	89589,9	99422,8	105535, 8	91415,4	96243,0	98920,6	96968,3
Ireland	130717, 1	140635, 1	150024, 4	162896, 8	177573, 5	189654, 7	180249, 5	162283, 5	158096, 7	162599, 7	163938, 3
Italy	1301873 ,0	1341850 ,1	1397728 ,3	1436379 ,5	1493031 ,3	1554198 ,9	1575143 ,9	1519695 ,1	1551885 ,6	1580410 ,1	1567010 ,0
Latvia	9815,6	9942,5	11154,6	12927,8	15981,9	21026,5	22889,8	18521,3	18038,9	20211,3	22256,9
Lithuania	15133,0	16576,1	18244,8	20969,1	24104,2	28738,8	32414,3	26654,4	27709,7	30958,5	32939,8
Luxembourg	23981,6	25822,1	27444,5	30269,5	33914,1	37496,8	37371,5	35575,2	39302,6	41729,7	42917,8
Malta	4653,7	4639,9	4669,9	4930,9	5206,7	5575,4	5963,5	5956,0	6385,1	6644,6	6850,7
Netherlands	465214, 0	476945, 0	491184, 0	513407, 0	540216, 0	571773, 0	594481, 0	573235, 0	586789, 0	599047, 0	599338, 0
Poland	209617, 4	191643, 8	204236, 5	244420, 1	272088, 9	311001, 7	363175, 3	310681, 4	354616, 1	370850, 6	381204, 1
Portugal	140566, 8	143471, 7	149312, 5	154268, 7	160855, 4	169319, 2	171983, 1	168529, 2	172859, 5	171126, 2	165107, 5
Romania	48614,9	52576,5	61063,9	79801,9	97751,0	124728, 5	139765, 4	118196, 0	124327, 7	131478, 0	131578, 9
Slovakia	25971,7	29489,2	33994,6	38489,1	44501,7	54810,8	64413,5	62794,4	65897,0	68974,2	71096,0
Slovenia	24597,1	25819,2	27227,5	28730,9	31050,7	34593,6	37244,4	35420,2	35484,6	36150,0	35318,6

Η ασφάλεια των τραπεζικών καταθέσεων σε περίοδο οικονομικής κρίσης

Spain	729258, 0	783082, 0	841294, 0	909298, 0	985547, 0	1053161 ,0	1087788 ,0	1046894 ,0	1045620 ,0	1046327 ,0	1029002 ,0
Sweden	266739, 8	278914, 0	291634, 1	298353, 3	318170, 8	337944, 2	333255, 7	292472, 1	349945, 1	385450, 7	407820, 3
United Kingdom	1719805 ,0	1659740 ,7	1787298 ,5	1867129 ,3	1979497 ,7	2086519 ,9	1836125 ,5	1590858 ,0	1731809 ,0	1770909 ,6	1932701 ,9

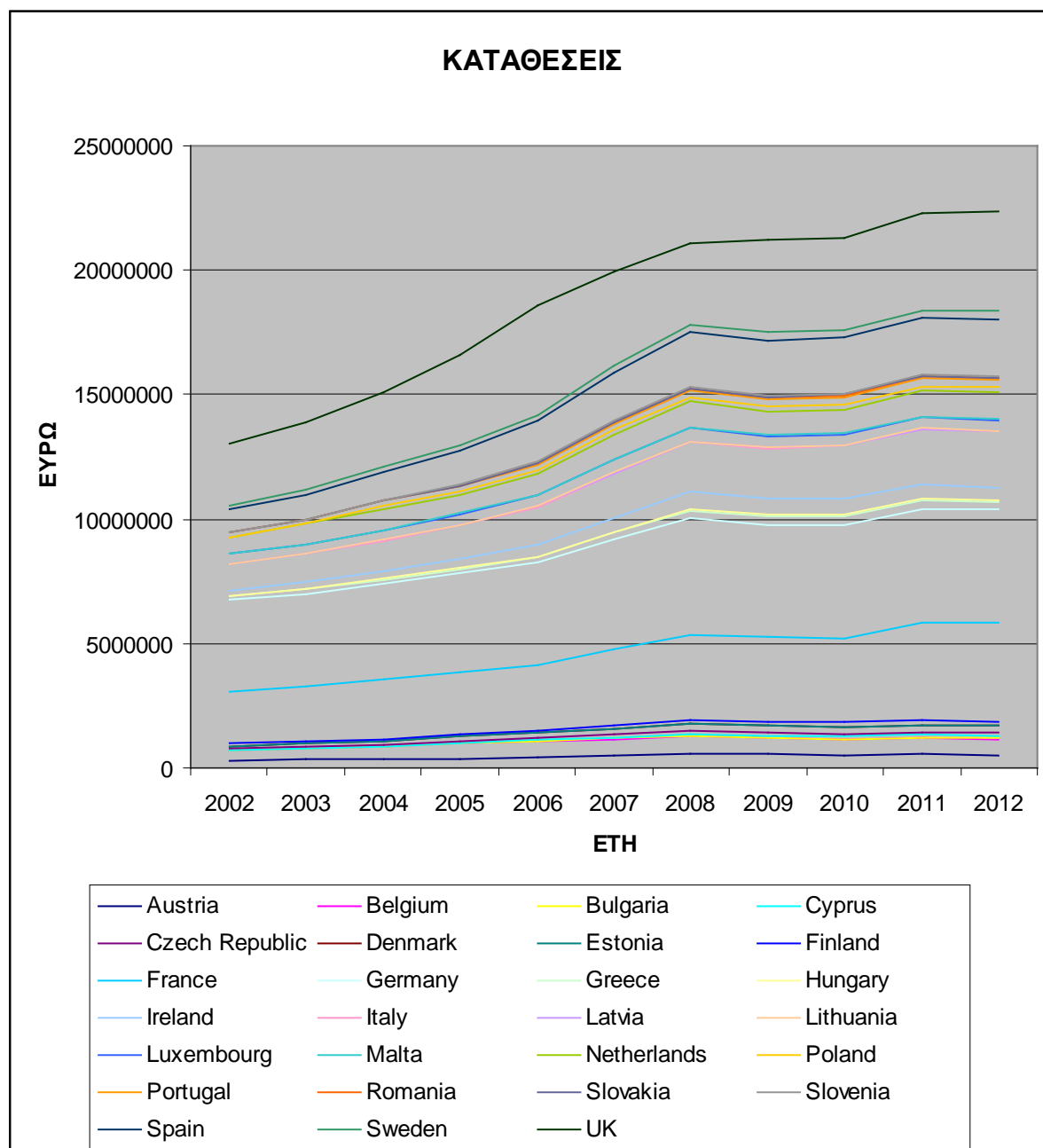
Η ασφάλεια των τραπεζικών καταθέσεων σε περίοδο οικονομικής κρίσης

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙ Σ ΣΕ ΕΚ. ΕΥΡΩ	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Austria	313412	330019	352608	390609	418449	471136	590643	556749	525110	545466	532721
Belgium	386743	444661	503474	572800	639417	695936	686810	634441	625011	671929	636945
Bulgaria			8386,43 1	11491,7 7	15139,8 3	19890,2 5	21160,0 4	21861,7 2	24232,0 2	26754,3 9	28717,4 4
Cyprus				33620	38524	48378	74852	92788	87540	79169	73587
Czech Republic	56303,480 4	55097,8 1	62292,0 5	71198,5 5	80456,0 3	94677,4 8	101774, 8	109372, 8	118612, 6	122329, 1	132185, 3
Denmark	133593,04 3	135810, 1	143373, 8	187777, 4	214097, 1	260450, 5	301826, 7	277484, 1	280652, 4	280863, 8	291184, 3
Estonia							10360	10980	11443	11801	12779
Finland	88402	92779	98464	100407	108097	115731	135251	136330	143876	159868	175282
France	2116321	224951 2	241883 9	251336 3	263012 1	304581 1	342115 9	343726 8	341561 1	396082 6	396017 9
Germany	3652044	369958 7	380742 6	391829 4	410388 9	443876 2	468691 9	448816 4	450836 1	457526 8	454283 7
Greece	152469	157539	163084	182846	202579	248056	324048	357365	362518	342349	317146
Hungary		33291,9 5	40065,0 7	44141,8 5	50672,1 9	57357,4 8	59706,7 9	63256,9 4	60396,5 7	56761,6 9	59596,2 9
Ireland	221340	282010	336852	411678	496661	535882	693969	663593	680538	570515	465736
Italy	1102394	114164 5	121507 9	132442 0	150393 2	181143 4	198667 4	200293 4	209133 4	221564 7	229668 9
Latvia		2976,95 2	3742,65 7	5120,65 5	7454,10 2	8749,28 2	9827,75 7	8953,89 8	9560,19 2	8859,18 5	9512,68 5
Lithuania			5346,67 5	7286,26	8807,63 4	10908,5 4	10696,2 5	11548,0 2	12785,8 5	12378,9 4	13454,8 8
Luxembourg	360912	369956	398696	443466	468662	527321	559215	480665	452873	466023	431317
Malta				12432,5 7	13968,8 1	16543,8 2	18662,4 6	18021,3 3	17309,0 3	18715,7 9	19205,1 1
Netherlands	709725	809214	876416	763187	846175	101205 8	102405 1	979785	963860	101117 5	106662 2
Poland			93581,3 4	112517, 6	130303, 1	155383, 9	160106, 2	174318, 9	193884, 3	190174, 7	221770, 5
Portugal	191427	200592	195886	219536	231005	255651	288753	292101	332147	340646	321182
Romania			15749,2 7	22493,2 3	32024,0 2	40500,6 2	42052,7 9	46065,5 6	46387,2 8	47937,0 6	49858,1 9
Slovakia					36008,0 9	43592,7 2	48876,3 8	41316,4 1	42406,8 4	42161,3	44149,4
Slovenia			18742,4 8	23110,5 5	27221,7 8	33332,8 7	38430,4 5	40525,0 9	38114,8 3	37938,2 5	36836,5 8
Spain	902645	999486	112068 0	139221 3	163528 6	195615 4	221276 7	224696 0	222782 8	226900 8	226979 3

Η ασφάλεια των τραπεζικών καταθέσεων σε περίοδο οικονομικής κρίσης

Sweden	179074,81 9	184498, 8	209322, 7	221679, 2	256309, 6	258673	298351, 1	307401, 2	337087, 2	338166, 9	377925, 7
UK	2452030,7 5	271582 0	302582 1	362580 0	439015 2	375458 8	329888 8	372550 6	371088 5	387043 7	400295 4

Πίνακας 8- πηγή Eurostat

Διάγραμμα 1 Πηγή – Eurostat

Αρχικά, θα εφαρμόσουμε την γραμμή παλινδρόμησης για τις καταθέσεις και το ΑΕΠ της Ελλάδας.

Έστω η ευθεία:

$$(1) y_i = b + mx_i + u_i$$

Όπου: y η εξαρτημένη μεταβλητή (ΑΕΠ)

x η ανεξάρτητη μεταβλητή (καταθέσεις)

u η στοχαστική μεταβλητή

και ο δείκτης i δείχνει τον αριθμό των διαθέσιμων παρατηρήσεων

επίσης κάνουμε τις παρακάτω υποθέσεις³⁰:

1. $y_i = b + mx_i + u_i$: γραμμικό υπόδειγμα
2. $E(u_i) = 0$ για όλα τα i : μηδενική μέση τιμή
3. $E(u_i u_j) = E(u_i^2) = \sigma_u^2 < \infty$: σταθερή και πεπερασμένη διακύμανση - ομοσκεδαστικότητα
4. $E(u_i u_j) = 0$ για όλα τα $i \neq j$: ανεξαρτησία των u_i , μη αυτοσυσχέτιση
5. Οι τιμές των u κατανέμονται κανονικά
6. Η x είναι μη στοχαστική μεταβλητή ασυσχέτιστη από τον στοχαστικό όρο u
7. Μεταξύ των ερμηνευτικών μεταβλητών δεν υπάρχει γραμμική συσχέτιση εξάρτησης
8. Οι παράμετροι b και m παραμένουν σταθεροί σε ολόκληρο το διάστημα αναφοράς του δείγματος
9. Οι διακυμάνσεις των τιμών των ερμηνευτικών μεταβλητών είναι αριθμοί πεπερασμένοι και διαφορετικοί από το μηδέν
10. Το πλήθος των παρατηρήσεων είναι σχετικά μικρό.

---

³⁰ Ανδρέας Α.Κιντής, (1999), Εφαρμοσμένη Οικονομετρία, τόμος Α, εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα.

Εφαρμόζοντας την γραμμή παλινδρόμησης στο excel με εξαρτημένη μεταβλητή y (το ΑΕΠ) και ανεξάρτητη μεταβλητή x (τις Καταθέσεις) στην Ελλάδα παίρνουμε τον παρακάτω πίνακα:

ΕΛΛΑΔΑ			
m	0,22175284	b	145884,521
s_{en}	0,0602504	se_{n-1}	16172,8484
r²	0,60082022	se_y	16473,6346
F	13,5462322	d_f	9
SS_{reg}	3676185119	SS_{resid}	2442425733

Όπου

- m =η κλίση της ευθείας ελαχίστων τετραγώνων στην γραμμή παλινδρόμησης
- b = ο σταθερός όρος ή σημείο τομής της ευθείας ελαχίστων τετραγώνων στην γραμμή παλινδρόμησης με τον άξονα x
- s_{en} = το τυπικό σφάλμα του όρου m
- se_{n-1} = το τυπικό σφάλμα του όρου b
- r^2 = ο συντελεστής προσδιορισμού
- se_y = το τυπικό σφάλμα εκτίμησης της τιμής του y .
- F = η στατιστική τιμή F
- d_f = οι βαθμοί ελευθερίας της τιμής F
- SS_{reg} = το παλινδρομικό άθροισμα των τετραγώνων
- SS_{resid} = το υπολειπόμενο άθροισμα των τετραγώνων

8.4 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΟΣ

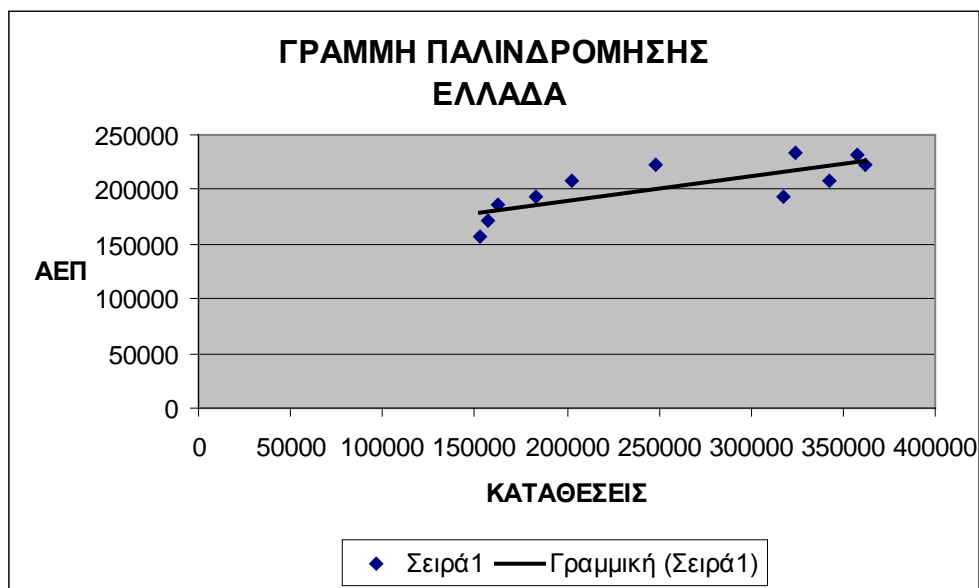
Η εκτίμηση ελαχίστων τετραγώνων $\hat{Y}=\hat{a}+bX$ είναι μια ευθεία η οποία μας βοηθάει να προβλέψουμε την μεταβολή της εξαρτημένης μεταβλητής $\hat{y}$ σε μια μελλοντική αυξομείωση της ανεξάρτητης μεταβλητής x .

Για να εξετάσουμε την αποτελεσματικότητα του υποδείγματος ελέγχουμε τα παρακάτω:

- Την συνολική ερμηνευτική ικανότητα του υποδείγματος σε όρους πιθανότητας. Τούτο προκύπτει ως ο λόγος της ερμηνευόμενης προς την ανερμήνευτη διακύμανση των τιμών της εξαρτημένης μεταβλητής διαιρούμενης με τους αντίστοιχους βαθμούς ελευθερίας. Συγκεκριμένα η τιμή $F(13,54)$, σε ένα δίπλευρο έλεγχο σημαντικότητας σε επίπεδο εμπιστοσύνης $\alpha=0,05$ εμφανίζει μικρή πιθανότητα (0,507%) τυχαίας συσχέτισης μεταξύ των εξαρτημένων και των ανεξάρτητων μεταβλητών. Αυτό σημαίνει ότι το υπόδειγμα ερμηνεύει ικανοποιητικά την σχέση ανάμεσα στην μεταβολή του ΑΕΠ και των Καταθέσεων.
- Την προβλεπτική ικανότητα του υποδείγματος. Πιο συγκεκριμένα με το κριτήριο t του student σε επίπεδο σημαντικότητας $\alpha=0,05$ και 9 βαθμούς ελευθερίας παίρνουμε με την βοήθεια του excel -τιμή $t=9,02 > 2,26$ κρίσιμη τιμή- οπότε η προβλεπτική ικανότητα του υποδείγματος κρίνεται επίσης, ικανοποιητική.
- Τέλος, ο συντελεστής προσδιορισμού συγκρίνει τις υπολογιζόμενες και τις πραγματικές τιμές y και η τιμή του κυμαίνεται από 0 έως 1. Εάν ο συντελεστής προσδιορισμού είναι 1, υπάρχει πλήρης γραμμική συσχέτιση στο δείγμα, δηλαδή δεν υπάρχει διαφορά ανάμεσα στην υπολογισμένη τιμή $\hat{y}$ και την πραγματική τιμή y . Στην περίπτωση της Ελλάδας ο συντελεστής προσδιορισμού είναι 0,60082022 δηλαδή υπάρχει μερική συσχέτιση ανάμεσα στις μεταβολές του ΑΕΠ και την αύξηση ή μείωση του όγκου των καταθέσεων. Μια υψηλή τιμή του συντελεστή προσδιορισμού r^2 σημαίνει ισχυρή εξάρτηση της εξαρτημένης μεταβλητής (ΑΕΠ) από την ανεξάρτητη μεταβλητή (καταθέσεις). Μια τιμή ίση με 0,60 σημαίνει ότι πρέπει να υπάρξει περαιτέρω έρευνα για την δυνατότητα του υποδείγματος να προβλέψει μελλοντικές τιμές της εξαρτημένης μεταβλητής.

Η εξίσωση που προκύπτει από την γραμμή παλινδρόμησης είναι η $y=145884,521+0,22175284x$ (διάγραμμα 2) η οποία ερμηνεύεται ως εξής: μία αύξηση των καταθέσεων κατά 1 δις ευρώ θα έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση του ΑΕΠ της Ελλάδας κατά 22,17% δηλαδή 221.700.000€. Που σημαίνει ότι από το €1δις τα διακόσια είκοσι ένα

εκατομμύρια εφτακόσιες χιλιάδες Ευρώ θα πάνε στην πραγματική οικονομία (κατανάλωση, επένδυση, αποταμίευση) για την παραγωγή νέου προϊόντος, και τα υπόλοιπα εφτακόσια εβδομήντα οκτώ εκατομμύρια τριακόσιες χιλιάδες ευρώ θα πάνε πιθανότητα στην πληρωμή φόρων και δανείων γεγονός που αντικατοπτρίζει την σκληρή δημοσιονομική προσαρμογή και την οικονομική ύφεση που βιώνουν οι έλληνες πολίτες τα τελευταία χρόνια. Αντίστοιχα μπορούμε να βρούμε τις εξισώσεις για τις υπόλοιπες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Διάγραμμα 2

Παρακάτω παρουσιάζονται τα αποτελέσματα από την εφαρμογή της γραμμής παλινδρόμησης πάνω στα οικονομικά στοιχεία (καταθέσεις και ΑΕΠ) των υπολοίπων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης:

<i>Austria</i>				<i>Latvia</i>			
m	0,27	b	139039,51	m	1,71	b	4506,84
sen	0,04	sen-1	17576,53	sen	0,20	sen-4	1569,19
r ²	0,86	sey	11891,44	r ²	0,90	sey	1538,90
F	53,12	df	9,00	F	73,48	df	8,00
ssreg	7511119592,74	ssresid	1272656242,39	ssreg	174023162,07	ssresid	18945609,05
<i>Belgium</i>				<i>Lithuania</i>			
m	0,31	b	143214,63	m	1,67	b	9686,42
sen	0,06	sen-2	36186,80	sen	0,32	sen-5	3452,20
r ²	0,74	sey	19616,62	r ²	0,79	sey	2472,63
F	26,11	df	9,00	F	26,58	df	7,00
ssreg	10048247603,39	ssresid	3463307307,33	ssreg	162518055,31	ssresid	42797128,41
<i>Bulgaria</i>				<i>Luxembourg</i>			
m	1,00	b	12071,14	m	0,07	b	2771,29
sen	0,06	sen-1	1232,18	sen	0,03	sen-6	12200,29
r ²	0,98	sey	1148,52	r ²	0,43	sey	5150,56
F	281,46	df	7,00	F	6,73	df	9,00
ssreg	371276063,65	ssresid	9233636,06	ssreg	178556152,79	ssresid	238754769,88
<i>Cyprus</i>				<i>Malta</i>			
m	0,07	b	11902,98	m	0,25	b	1742,41
sen	0,01	sen-4	407,65	sen	0,05	sen-7	847,69
r ²	0,92	sey	789,28	r ²	0,81	sey	322,18
F	96,97	df	9,00	F	24,96	df	6,00

Η ασφάλεια των τραπεζικών καταθέσεων σε περίοδο οικονομικής κρίσης

ssreg	60408857,74	ssresid	5606653,00	ssreg	2590900,93	ssresid	622795,54
Czech Republic				Netherlands			
m	1,01	b	32542,76	m	0,39	b	187076,16
sen	0,10	sen-5	9083,72	sen	0,06	sen-8	54155,86
r ²	0,93	sey	8398,85	r ²	0,83	sey	22195,65
F	111,06	df	9,00	F	44,73	df	9,00
ssreg	7834362838,50	ssresid	634866576,14	ssreg	22037888634,40	ssresid	4433822923,79
Denmark				Poland			
m	0,31	b	148684,93	m	1,40	b	90377,40
sen	0,03	sen-6	6424,23	sen	0,20	sen-9	33033,32
r ²	0,93	sey	5750,66	r ²	0,87	sey	23552,90
F	127,79	df	9,00	F	47,91	df	7,00
ssreg	4226150134,32	ssresid	297631007,09	ssreg	26578086016,77	ssresid	3883173558,01
Estonia				Portugal			
Δεν υπάρχουν επαρκή στοιχεία				m	0,18	b	112665,62
				sen	0,03	sen-1	8901,89
				r ²	0,77	sey	5991,76
				F	30,33	df	9,00
				ssreg	1088982363,62	ssresid	323110901,71
Finland				Romania			
m	0,55	b	101085,37	m	2,09	b	32446,57
sen	0,08	sen-8	10179,00	sen	0,28	sen-2	10958,23
r ²	0,84	sey	7373,12	r ²	0,89	sey	9415,56
F	47,16	df	9,00	F	57,52	df	7,00
ssreg	2563550133,38	ssresid	489266435,35	ssreg	5099635424,87	ssresid	620569965,34
France				Slovakia			
m	0,24	b	1083653,54	m	1,51	b	-2445,63
sen	0,02	sen-9	67936,66	sen	0,84	sen-3	35940,27
r ²	0,93	sey	46461,29	r ²	0,39	sey	7883,14
F	121,45	df	9,00	F	3,22	df	5,00
ssreg	262163020472,48	ssresid	19427865174,47	ssreg	199848443,22	ssresid	310719235,73
Germany				Slovenia			
m	0,43	b	556861,36	m	0,45	b	18910,07
sen	0,06	sen-1	270550,75	sen	0,04	sen-4	1293,05
r ²	0,83	sey	78721,74	r ²	0,95	sey	849,92
F	45,22	df	9,00	F	133,16	df	7,00
ssreg	280245864961,97	ssresid	55774016856,21	ssreg	96194463,97	ssresid	5056601,03
Hungary				Spain			
m	0,79	b	50680,96	m	0,21	b	585549,80
sen	0,16	sen-1	8675,87	sen	0,02	sen-5	38616,15
r ²	0,75	sey	4925,68	r ²	0,92	sey	37154,06
F	23,76	df	8,00	F	102,53	df	9,00
ssreg	576536428,02	ssresid	194098923,89	ssreg	141535531387,06	ssresid	12423820743,85
Ireland				Sweden			
m	0,07	b	126388,16	m	0,58	b	165988,07
sen	0,03	sen-2	13142,35	sen	0,11	sen-6	29135,75
r ²	0,47	sey	13168,47	r ²	0,77	sey	22263,89
F	7,94	df	9,00	F	30,94	df	9,00
ssreg	1377405566,06	ssresid	1560677312,99	ssreg	15337941500,40	ssresid	4461127347,11
Italy				United Kingdom			
m	0,20	b	1137278,38	m	0,13	b	1365671,37
sen	0,03	sen-3	47564,02	sen	0,07	sen-7	255937,65
r ²	0,86	sey	38797,79	r ²	0,26	sey	131704,18
F	56,42	df	9,00	F	3,15	df	9,00
ssreg	84922671279,10	ssresid	13547418455,84	ssreg	54724763258,55	ssresid	156113910592,00

Πίνακας 8

Εξετάζοντας τα αποτελέσματα της εξίσωσης της γραμμής παλινδρόμησης και συγκεκριμένα τον συντελεστή συσχέτισης (r^2) παρατηρούμε ότι:

1. Οι περισσότερες χώρες της ΕΕ παρουσιάζουν υψηλό συντελεστή συσχέτισης γεγονός που υπογραμμίζει την έντονη σχέση ανάμεσα στη μεταβολή του ΑΕΠ και την μεταβολή του όγκου των τραπεζικών καταθέσεων.

2. Εξαίρεση αποτελούν οι χώρες που μπήκαν υπό την επίβλεψη του ΔΝΤ και της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ελλάδα, Ιρλανδία, Πορτογαλία, Ουγγαρία) οι οποίες εμφανίζουν χαμηλότερο συντελεστή συσχέτισης (0,6 , 0,47 , 0,77 και 0,76 αντίστοιχα). Συγκεκριμένα η Ελλάδα παρουσίασε μείωση στο ΑΕΠ από το 2008, ενώ οι τραπεζικές καταθέσεις άρχισαν να μειώνονται από το 2010 και μετά. Το ΑΕΠ της Ιρλανδίας παρουσίασε αντίστοιχα μεγάλη μείωση από το 2008 μέχρι το 2010 ενώ από το 2011 άρχισε να αυξάνεται (υπογραμμίζεται ότι η Ιρλανδία το 2013 αποπλήρωσε το χρέος της και βγήκε από τον μηχανισμό στήριξης). Οι τραπεζικές καταθέσεις όμως της χώρας παρουσίασαν μεγάλη μείωση από την αρχή της κρίσης (με εξαίρεση το 2010). Οι καταθέσεις στην Πορτογαλία μειώθηκαν το 2012 ενώ το ΑΕΠ είχε αρχίσει να μειώνεται από την προηγούμενη χρονιά. Στην Ουγγαρία οι καταθέσεις μειώθηκαν σταδιακά μετά το 2010 ενώ το ΑΕΠ μετά από μια μεγάλη πτώση το 2009 άρχισε να αυξάνεται σταδιακά τα επόμενα χρόνια. Η χώρα μπήκε υπό την επιτήρηση του ΔΝΤ το 2008. Τέλος, η Ρουμανία μπήκε στον μηχανισμό στήριξης του ΔΝΤ το 2009 με μια μείωση στο ΑΕΠ της, η οποία φαίνεται να μην επηρέασε τον όγκο των τραπεζικών της καταθέσεων που συνέχισε να αυξάνεται εμφανίζοντας μάλιστα υψηλό συντελεστή συσχέτισης (0,93).

3. Το ΑΕΠ και των 27 χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης μειώθηκε το 2009 γεγονός που αποδεικνύει την μεγάλη έκταση της οικονομικής κρίσης που επηρέασε ταυτόχρονα όλες τις ευρωπαϊκές χώρες.

4. Ο όγκος των τραπεζικών καταθέσεων ενώ μέχρι το 2008 αυξανόταν σταδιακά, μετά την οικονομική κρίση παρουσίασε μεγάλες αυξομειώσεις στις περισσότερες χώρες της ΕΕ. Η γενικότερη πτώση των καταθέσεων οφείλεται στην μείωση της εμπιστοσύνης του κοινού προς τις τράπεζες λόγω της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης και την κατάρρευση των αμερικανικών τραπεζών. Στις μόνες χώρες που εξακολούθησαν να αυξάνονται οι καταθέσεις, αν και με μικρότερο ρυθμό, είναι η Βουλγαρία, η Τσεχία, η Εσθονία, η Φιλανδία, η Ιταλία, η Λιθουανία και η Ρουμανία.

Όπως, παρατηρούμε από το 2008 και έπειτα, λόγω των αλλαγών στο οικονομικό περιβάλλον, δεν υπάρχει έντονη συσχέτιση ανάμεσα στην μεταβολή των τραπεζικών καταθέσεων και την μεταβολή του ΑΕΠ της κάθε χώρας. Για να βελτιώσουμε την προβλεψιμότητα του υποδείγματος, και να λάβουμε υπόψη τις οικονομικές συγκυρίες της εποχής, θα προσθέσουμε μια ψευδομεταβλητή (dummy) έστω -d- στα δεδομένα μας. Η μεταβλητή αυτή θα πάρει τιμή μηδέν -0- για τα έτη 2002 έως 2008 και τιμή -1- για τα έτη 2009 έως 2012. Την μεταβλητή

Η ασφάλεια των τραπεζικών καταθέσεων σε περίοδο οικονομικής κρίσης

αυτή θα την πολλαπλασιάσουμε με τις καταθέσεις όπως φαίνεται στον παρακάτω πίνακα και θα εκτιμήσουμε την γραμμή παλινδρόμησης για την καινούρια ευθεία :

$$(2) y = b + mx_t + cx_t d_t,$$

0 αν

$$2002 \leq t \leq 2008$$

όπου $d_t =$

1 αν

$$2008 < t \leq 2012$$

GREECE	GDP	DEPOSITS (x)	dx	d (dummy)
2002	156614,3	152469	0	0
2003	172431,8	157539	0	0
2004	185265,7	163084	0	0
2005	193049,7	182846	0	0
2006	208622,3	202579	0	0
2007	223160,1	248056	0	0
2008	233197,7	324048	0	0
2009	231081,2	357365	357365	1
2010	222151,5	362518	362518	1
2011	208531,7	342349	342349	1
2012	193749	317146	317146	1

Τα αποτελέσματα από την εκτίμηση της γραμμής παλινδρόμησης με την βοήθεια του excel είναι τα παρακάτω:

ΕΛΛΑΔΑ			
c	-0,114	r ²	0,807
m	0,4123	F	16,74
s _m	0,039	d _f	8
s _c	0,078	SS _{reg}	4938726936
s _b	16731,23	SS _{resid}	1179883916
s _y	12144,36	b	111540,619

Η νέα εξίσωση παλινδρόμησης που προκύπτει είναι η εξής:

Η ασφάλεια των τραπεζικών καταθέσεων σε περίοδο οικονομικής κρίσης

$$y = 111540,619 + 0,4123x - 0,114xd$$

Παρατηρούμε ότι μετά την εισαγωγή της ψευδομεταβλητής:

A) η ερμηνευτική ικανότητα του υποδείγματος διορθώθηκε ως προς την τιμή του συντελεστή προσδιορισμού r^2 ($0,807 > 0,60$) ο οποίος πλησιάζει περισσότερο την μονάδα.

B) Επιπλέον η τιμή F (16,74), σε ένα δίπλευρο έλεγχο σημαντικότητας σε επίπεδο εμπιστοσύνης $\alpha=0,05$ εμφανίζει μικρότερη πιθανότητα (0,14%) τυχαίας συσχέτισης μεταξύ των εξαρτημένων και των ανεξάρτητων μεταβλητών,

Γ) και σε συνδυασμό με το κριτήριο t του student που σε επίπεδο σημαντικότητας $\alpha=0,05$ και 8 βαθμούς ελευθερίας μας δίνει με την βοήθεια του excel $-t=2,30$ κρίσιμη τιμή- και $t_1=2,82$, $t_2=5,26$ σε απόλυτες τιμές μεγαλύτερες από την κρίσιμη τιμή, συμπεραίνουμε ότι η ερμηνευτική ικανότητα του υποδείγματος είναι ικανοποιητική.

Δ) Ουσιαστικά μεταβλήθηκε η κλίση της γραμμής παλινδρόμησης κατά το συντελεστή της ψευδομεταβλητής πάντα με την αίρεση του περιορισμένου αριθμού δεδομένων.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται τα αποτελέσματα από την εκτίμηση της γραμμής παλινδρόμησης μεταξύ της εξαρτημένης μεταβλητής (ΑΕΠ), της ανεξάρτητης μεταβλητής (καταθέσεις) και της ψευδομεταβλητής (d) για τις υπόλοιπες χώρες της ΕΕ.

AUSTRIA					LITHUANIA						
c	0,02	m	0,23	b	153626,3	c	-0,37	m	2,37	b	4484,24
s _c	0,02	s _m	0,05	s _b	20229,44	s _c	0,17	s _m	0,42	s _b	3714,86
r ²	0,88	s _y	11439,48			r ²	0,88	s _y	2011,54		
F	29,56	d _f	8,00			F	22,37	d _f	6,00		
ss _{re}		ss _{resi}	1046893034,3			ss _{re}		ss _{resi}			
g	7736882800,77	d	7			g	181037536,65	d	24277647,07		
BELGIUM					LUXEMBOURG						
c	0,06	m	0,24	b	171425,1	c	0,02	m	0,06	b	2844,70
s _c	0,01	s _m	0,03	s _b	19156,89	s _c	0,00	s _m	0,02	s _b	7213,89
r ²	0,94	s _y	9957,87			r ²	0,82	s _y	3045,46		
F	64,13	d _f	8,00			F	18,50	d _f	8,00		
ss _{re}	12718281022,8	ss _{resi}				ss _{re}		ss _{resi}			
g	0	d	793273887,93			g	343112361,46	d	74198561,21		
BULGARIA					MALTA						
c	-0,03	m	1,04	b	11521,74	c	0,03	m	0,17	b	2779,92

Η ασφάλεια των τραπεζικών καταθέσεων σε περίοδο οικονομικής κρίσης

s_c	0,05	s_m	0,11	s_b	1715,41	s_c	0,01	s_m	0,05	s_b	739,13
r^2	0,98	s_y	1216,12			r^2	0,92	s_y	233,72		
F	125,64	d_f	6,00			F	26,92	d_f	5,00		
SS_{re_g}	371635963,95	SS_{resi_d}	8873735,76			SS_{re_g}	2940571,35	SS_{resi_d}	273125,12		
CYPRUS						NETHERLANDS					
c	0,00	m	0,06	b	12270,89	c	0,02	m	0,35	b	222951,56
s_c	0,01	s_m	0,03	s_b	1417,95	s_c	0,02	s_m	0,07	s_b	64329,97
r^2	0,76	s_y	914,45			r^2	0,85	s_y	22130,91		
F	8,01	d_f	5,00			F	23,02	d_f	8,00		
SS_{re_g}	13396305,81	SS_{resi_d}	4181116,52			SS_{re_g}	22553493920,40	SS_{resi_d}	3918217637,79		
CHECH REPUBLIC						POLAND					
c	-0,19	m	1,37	b	8165,21	c	-0,28	m	2,00	b	18835,68
s_c	0,05	s_m	0,12	s_b	9167,21	s_c	0,12	s_m	0,30	s_b	40127,95
r^2	0,97	s_y	5571,58			r^2	0,93	s_y	18429,80		
F	132,41	d_f	8,00			F	41,84	d_f	6,00		
SS_{re_g}	8220889494,10	SS_{resi_d}	248339920,54			SS_{re_g}	28423313524,51	SS_{resi_d}	2037946050,27		
DENMARK						PORTUGAL					
c	0,01	m	0,29	b	150967,05	c	-0,05	m	0,30	b	87228,98
s_c	0,02	s_m	0,04	s_b	7594,70	s_c	0,02	s_m	0,05	s_b	11366,70
r^2	0,94	s_y	5956,53			r^2	0,88	s_y	4533,90		
F	59,75	d_f	8,00			F	30,35	d_f	8,00		
SS_{re_g}	4239939127,07	SS_{resi_d}	283842014,34			SS_{re_g}	1247643490,00	SS_{resi_d}	164449775,33		
ESTONIA						ROMANIA					
c	-0,34	m	2,36	b	-8243,10	c	-0,45	m	2,79	b	15309,33
s_c	0,09	s_m	0,50	s_b	5121,17	s_c	0,11	s_m	0,22	s_b	7235,876
r^2	0,92	s_y	575,39			r^2	0,97	s_y	5130,26		
F	11,44	d_f	2,00			F	105,67	d_f	6,00		
SS_{re_g}	7575216,78	SS_{resi_d}	662142,55			SS_{re_g}	5562287917,22	SS_{resi_d}	157917472,99		
FINLAND						SLOVAKIA					
c	-0,14	m	0,89	b	67142,91	c	0,31	m	1,57	b	-12792,03
s_c	0,04	s_m	0,11	s_b	11887,47	s_c	0,03	s_m	0,20	s_b	8579,86
r^2	0,94	s_y	4930,15			r^2	0,97	s_y	1865,79		
F	58,80	d_f	8,00			F	71,33	d_f	4,00		
SS_{re_g}	2858365168,16	SS_{resi_d}	194451400,57			SS_{re_g}	496643021,33	SS_{resi_d}	13924657,63		
FRANCE						SLOVENIA					
c	-0,02	m	0,30	b	949312,29	c	-0,04	m	0,51	b	17325,78
s_c	0,01	s_m	0,03	s_b	90804,48	s_c	0,02	s_m	0,04	s_b	1213,80
r^2	0,95	s_y	40549,36			r^2	0,97	s_y	662,97		
F	81,63	d_f	8,00			F	112,18	d_f	6,00		
SS_{re_g}	268436881753,51	SS_{resi_d}	13154003893,44			SS_{re_g}	98613869,59	SS_{resi_d}	2637195,42		
HUNGARY						SPAIN					
c	-0,12	m	1,03	b	41253,44	c	-0,04	m	0,27	b	519547,36

Η ασφάλεια των τραπεζικών καταθέσεων σε περίοδο οικονομικής κρίσης

s_c	0,06	s_m	0,18	s_b	8763,26	s_c	0,01	s_m	0,02	s_b	26802,23
r^2	0,84	s_y	4197,60			r^2	0,98	s_y	21346,35		
F	18,37	d_f	7,00			F	164,94	d_f	8,00		
SS_{re}		SS_{resi}				SS_{re}	150314017690,	SS_{resi}	3645334439,9		
g	647296331,15	d	123339020,76			g	96	d	5		
IRELAND						SWEDEN					
c	-0,03	m	0,11	b	115545,74	c	-0,07	m	0,73	b	135320,45
s_c	0,01	s_m	0,02	s_b	10958,10	s_c	0,08	s_m	0,20	s_b	47201,57
r^2	0,72	s_y	10187,56			r^2	0,79	s_y	22648,51		
F	10,15	d_f	8,00			F	15,30	d_f	8,00		
SS_{re}		SS_{resi}				SS_{re}	15695429903,3	SS_{resi}	4103638944,2		
g	2107791174,06	d	830291704,98			g	1	d	0		
ITALY						UNITED KINGDOM					
c	-0,04	m	0,29	b	1029714,06	c	-0,05	m	0,20	b	1176925,74
s_c	0,01	s_m	0,03	s_b	45997,90	s_c	0,02	s_m	0,06	s_b	210859,01
r^2	0,94	s_y	26667,04			r^2	0,60	s_y	102088,48		
F	65,23	d_f	8,00			F	6,12	d_f	8,00		
SS_{re}	92781042969,8	SS_{resi}	5689046765,0			SS_{re}	127462207410,	SS_{resi}	83376466439,		
g	8	d	6			g	89	d	66		
LATVIA						GERMANY					
c	-0,15	m	1,87	b	3850,42	c	0,02	m	0,36	b	837275,41
s_c	0,13	s_m	0,24	s_b	1650,06	s_c	0,01	s_m	0,08	s_b	309840,68
r^2	0,92	s_y	1513,80			r^2	0,87	s_y	73212,75		
F	38,60	d_f	7,00			F	27,34	d_f	8,00		
SS_{re}		SS_{resi}				SS_{re}	293139024995,	SS_{resi}	42880856822,		
g	176927549,79	d	16041221,34			g	55	d	63		

Πίνακας 9

Παρατηρούμε ότι οι ερμηνευτικές μεταβλητές (F, r^2, t -student) που αφορούν τη νέα εξίσωση είναι σαφώς βελτιωμένες.

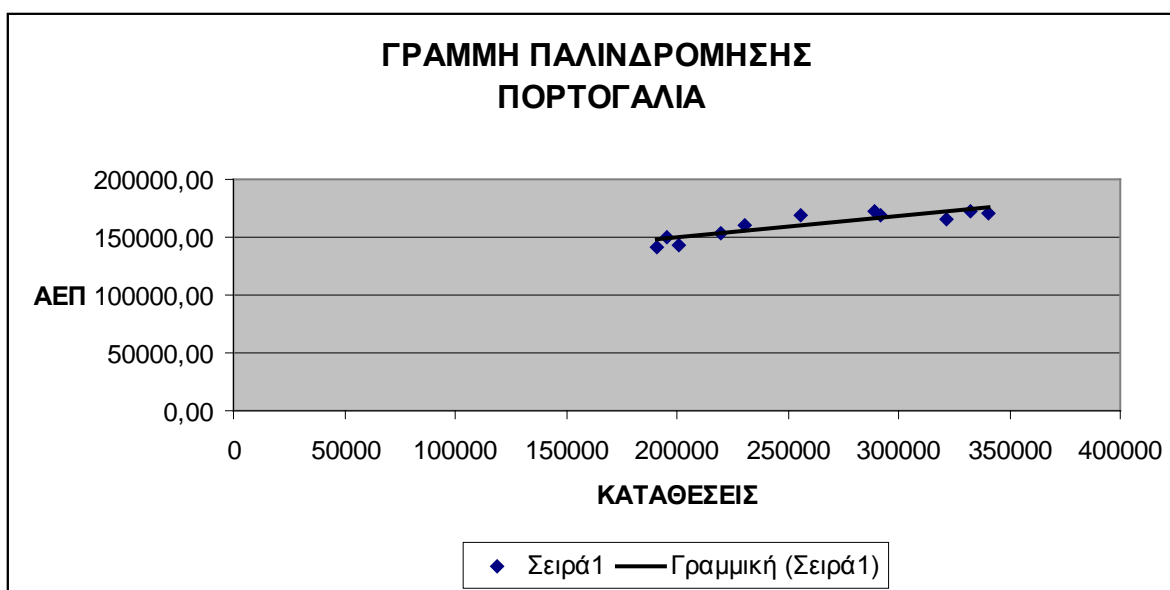
Ειδικότερα, για τις χώρες που επηρεάστηκαν περισσότερο από την κρίση (Πορτογαλία, Ιρλανδία, Ελλάδα- αναλύθηκε παραπάνω-, Ισπανία), εξετάζοντας την ερμηνευτική ικανότητα του υποδείγματος παρατηρούμε ότι:

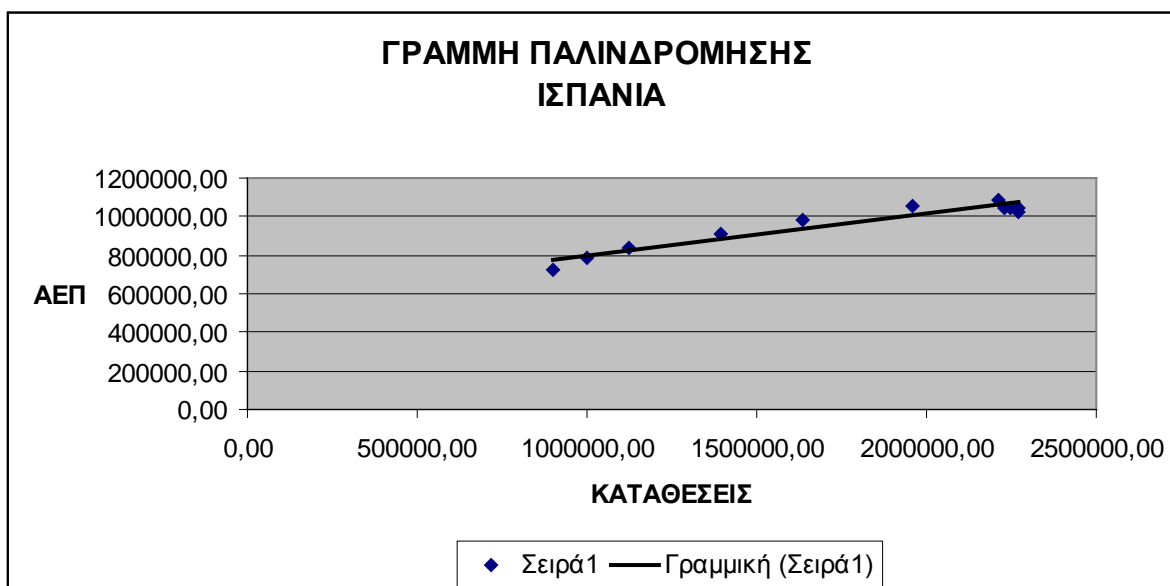
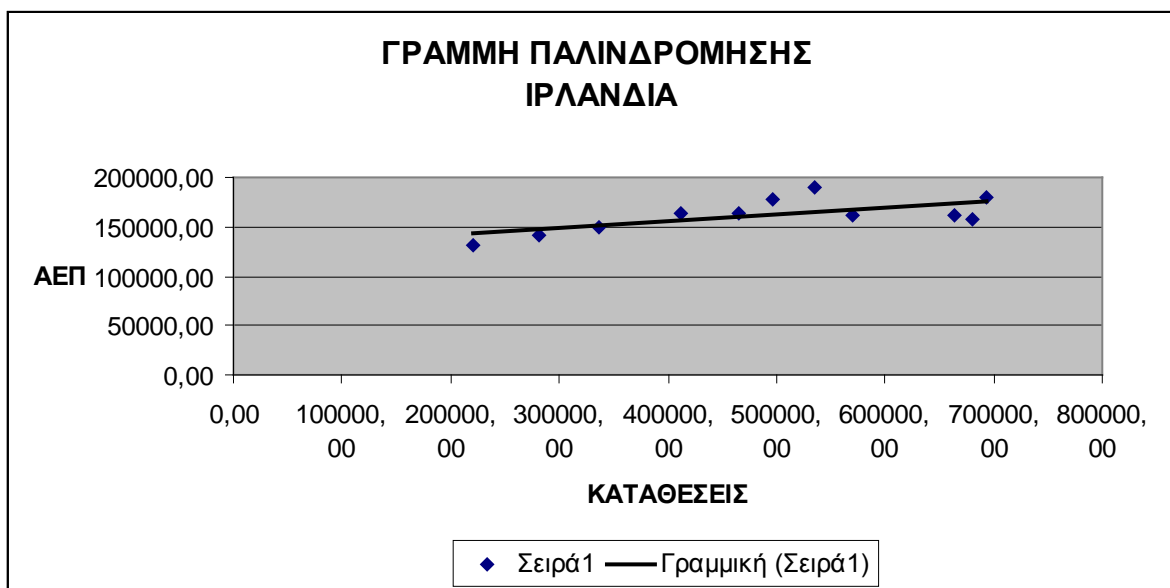
➤ Η γραμμή παλινδρόμησης για την Πορτογαλία είναι η εξής : $y = 87228,97 + 0,30x - 0,048xd$. Η τιμή $F(30,34)$, σε ένα δίπλευρο έλεγχο σημαντικότητας σε επίπεδο εμπιστοσύνης $\alpha = 0,05$ εμφανίζει πολύ μικρή πιθανότητα (0,06%) τυχαίας συσχέτισης μεταξύ των εξαρτημένων και των ανεξάρτητων μεταβλητών, το κριτήριο t -student σε επίπεδο σημαντικότητας $\alpha = 0,05$ και 8 βαθμούς ελευθερίας είναι $t = 2,306004$ κρίσιμη τιμή και $t_1 = 6,09$ $t_2 = 2,77$ σε απόλυτες τιμές μεγαλύτερα από την κρίσιμη τιμή. Ο συντελεστής συσχέτισης $r^2 = 0,88$ είναι κοντά στην μονάδα, οπότε η ερμηνευτική ικανότητα του υποδείγματος κρίνεται ικανοποιητική.

➤ Η Ιρλανδία έχει γραμμή παλινδρόμησης την εξής : $y=115545,74+0,11x-0,034xd$. Σύμφωνα με την τιμή $F(10,15)$ το p σημαντικότητα σε επίπεδο εμπιστοσύνης $\alpha= 0,05$ είναι 1,29% δηλαδή, μικρή σχετικά πιθανότητα τυχαίας συσχέτισης μεταξύ των εξαρτημένων και των ανεξάρτητων μεταβλητών. Το κριτήριο t-student σε επίπεδο σημαντικότητα $\alpha=0,05$ και 8 βαθμούς ελευθερίας είναι $t=2,306004$ κρίσιμη τιμή και $t_1=2,65$ $t_2=4,5$ σε απόλυτες τιμές μεγαλύτερα της κρίσιμης. Ο συντελεστής συσχέτισης $r^2 = 0,71$ είναι σχετικά καλός. Η σημαντικότητα των ερμηνευτικών μεταβλητών επομένως, κρίνεται ικανοποιητική οπότε και το υπόδειγμα μας μπορεί να ερμηνεύσει ικανοποιητικά την σχέση ανάμεσα στο ΑΕΠ και τις καταθέσεις της Ιρλανδίας. Ωστόσο αν υπήρχαν περισσότερα δεδομένα θα είχαμε καλύτερα αποτελέσματα.

➤ Όσον αφορά την Ισπανία η γραμμή παλινδρόμησης είναι $y=519547,362+0,2693x-0,037xd$. Το p σημαντικότητα για την χώρα σύμφωνα με το κριτήριο F είναι πολύ μικρό (0,0000013) και η τιμή $t=2,306004$ κρίσιμη τιμή $t_1=4,38$ $t_2=15,38$ σε απόλυτες τιμές μεγαλύτερα της κρίσιμης. Ο συντελεστής συσχέτισης $r^2=0,97$ είναι κοντά στην μονάδα οπότε έλεγχος της ερμηνευτικής ικανότητας του υποδείγματος κρίνεται ικανοποιητικός

Παρακάτω βλέπουμε τα σχεδιαγράμματα για την γραμμή παλινδρόμησης της Πορτογαλίας, της Ιρλανδίας και της Ισπανίας:

9. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

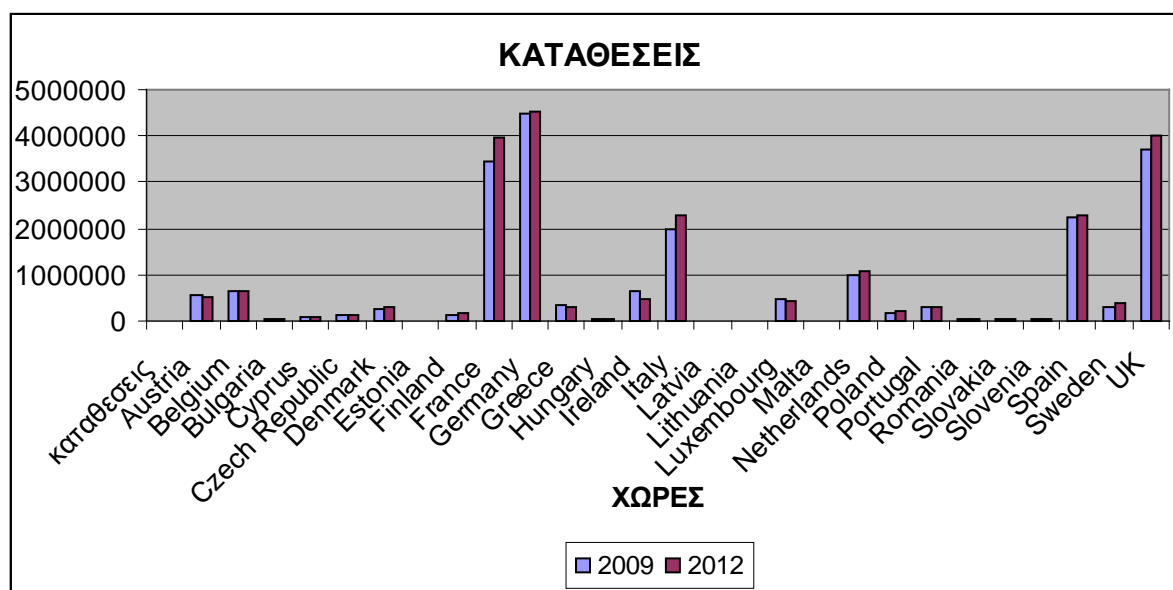
Ύστερα από την ανάλυση των αποτελεσμάτων του εμπειρικού μέρους της εργασίας αναφορικά με την περίοδο που ερευνούμε 2002 με 2012, μπορούμε να συμπεράνουμε τα εξής:

- Την περίοδο πριν την οικονομική κρίση υπήρχε ένας σταθερός ρυθμός ανάπτυξης σε όλες της χώρες της ΕΕ γεγονός που επιβεβαιώνεται από τα ποσοστά αύξησης τόσο του ΑΕΠ όσο και των τραπεζικών καταθέσεων στην ευρωζώνη (βλ.παράρτημα).
- Σε περίοδο οικονομικής σταθερότητας υπάρχει έντονη συσχέτιση ανάμεσα στο ΑΕΠ και στον όγκο των τραπεζικών καταθέσεων κάθε χώρας. Ωστόσο, από την έναρξη της κρίσης,

το 2008, οι χώρες μέλη της ΕΕ επηρεάστηκαν με διαφορετικό τρόπο ανάλογα με τις ιδιαίτερες οικονομικές συνθήκες κάθε χώρας. Με την εισαγωγή της ψευδομεταβλητής λάβαμε υπόψη την αλλαγή στην παγκόσμια οικονομική κατάσταση και καταλήξαμε σε ένα πιο αξιόπιστο υπόδειγμα στο οποίο εξακολουθεί να υπάρχει έντονη συσχέτιση ανάμεσα στην μεταβολή του ΑΕΠ και στην αντίστοιχη μεταβολή του όγκου των καταθέσεων.

➤ Μελετώντας τα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας για την πορεία των καταθέσεων των χωρών της ευρωζώνης παρατηρούμε μια ενίσχυση των καταθέσεων των χωρών του σκληρού πυρήνα της Ευρωζώνης (Γερμανία, Ολλανδία, Γαλλία, Λουξεμβούργο) και μια φυγή από τις χώρες του Νότου (Ελλάδα, Ισπανία, Πορτογαλία) που βρέθηκαν σε αβεβαιότητα. Είναι χαρακτηριστικό ότι παρά τη δειλή επιστροφή καταθέσεων που παρατηρείται το τελευταίο διάστημα, η Ελλάδα μετράει απώλειες της τάξης των 40,22 δισ. ευρώ από το 2009, η Ισπανία καταγράφει απώλειες ύψους 22,833 δισ. ευρώ και η Ιρλανδία 197,857 δισ. ευρώ. Αντίθετα, το γερμανικό τραπεζικό σύστημα έχει αυξήσει τις καταθέσεις του κατά 54,673 δισ. ευρώ, ενώ η ενίσχυση των αποταμιεύσεων στη Γαλλία ξεπερνάει κάθε προηγούμενο, καταγράφοντας αύξηση ύψους 522,91 δισ. ευρώ σε σχέση με το 2009. Η Ολλανδία αύξησε τις καταθέσεις της την επίμαχη περίοδο κατά 86,837 δισ. ευρώ, ενώ αντίστοιχη είναι η εικόνα και για την Σουηδία, με μια αύξηση της τάξεως των 70,524δισ. Στο απυρόβλητο της εμπιστοσύνης των καταθετών βρίσκεται και η Ιταλία, η οποία, παρά το γεγονός ότι έχει απειληθεί αρκετές φορές μέχρι σήμερα από την αύξηση των spreads στα κρατικά ομόλογα, απολαμβάνει της εμπιστοσύνης των καταθετών, οι οποίοι έχουν αυξήσει τις τοποθετήσεις τους στις Ιταλικές τράπεζες κατά 293,755 δισ. ευρώ. Στο παρακάτω σχεδιάγραμμα απεικονίζεται η μεταβολή των τραπεζικών καταθέσεων των χωρών μελών μεταξύ των ετών 2009 και 2012.

➤ Επίσης, η εφαρμογή της οδηγίας για την ασφάλεια των τραπεζικών καταθέσεων στο τέλος του 2010, έδρασε καθησυχαστικά για κάποιες χώρες που είχαν αντιμετωπίσει μείωση των συνολικών τους καταθέσεων κατά τα προηγούμενα έτη (Αυστρία, Βέλγιο, Γαλλία, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Ολλανδία, Ισπανία). Ωστόσο, για τις χώρες που αντιμετωπίζουν πιο έντονα τις επιπτώσεις της κρίσης (Ελλάδα, Κύπρος, Ιρλανδία, Πορτογαλία) το μέτρο της ασφάλειας των τραπεζικών καταθέσεων δεν στάθηκε ικανό να συγκρατήσει την ροή των καταθέσεων προς άλλες χώρες. Συμπεραίνουμε λοιπόν, ότι η χρησιμοποίηση του μέτρου της εγγύησης των καταθέσεων δεν μπορεί από μόνη της να αντιστρέψει την κατάσταση αβεβαιότητας που αντιμετωπίζει μια χώρα που βρίσκεται στα όρια της χρεοκοπίας.

10 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Οι τραπεζικές κρίσεις δεν ήταν ποτέ η εξαίρεση, αλλά ο κανόνας.³¹ Στην εκτενή τράπεζα δεδομένων σχετικά με το ιστορικό των χρηματοοικονομικών κρίσεων, την οποία κατήρτισαν οι Reinhart και Rogoff (2009) πριν από την τελευταία κρίση, δεν υπάρχει ούτε ένα κράτος που δεν είχε ποτέ μία τραπεζική κρίση, με κύριο χαρακτηριστικό τις μαζικές αναλήψεις (bank runs) ή το κλείσιμο, συγχώνευση, εξαγορά ή μεγάλη κρατική ενίσχυση σημαντικών τραπεζών. Οι πιο συχνές τραπεζικές κρίσεις δεν εμφανίστηκαν στις αναδυόμενες χώρες, αλλά

³¹Dr. Matthias Kelm, Independent Economic Advisor, Tareno (Luxembourg) S.A, 'Πόσο ασφαλείς είναι οι τραπεζικές καταθέσεις', (<http://www.imerisia.gr/article.asp?catid=26533&subid=2&pubid=113234871>)

σε κράτη με πολύ εξελιγμένα χρηματοοικονομικά συστήματα, όπως τις ΗΠΑ, την Ιταλία, την Μεγάλη Βρετανία και την Γαλλία.

Αυτό δεν θα αλλάξει όσο οι τράπεζες λειτουργούν με το πολύ κερδοφόρο, αλλά και ριψοκίνδυνο σύστημα κλασματικών αποθεμάτων. Εφόσον, οι τραπεζικές καταθέσεις δεν καλύπτονται 100% με ρευστά αποθέματα και δεν γίνεται διαφανής και ειλικρινής διαχωρισμός μεταξύ καταθέσεων και ριψοκίνδυνων χρεών των ίδιων των τραπεζών, η ασφάλεια των τραπεζικών καταθέσεων θα αποδειχθεί αργά ή γρήγορα μια ψευδαίσθηση. Αυτή η ψευδαίσθηση διατηρείται όσο το δυνατόν πιο ζωντανή μέσω της κρατικής εγγύησης καταθέσεων, του κρατικού μονοπωλίου χρήματος και της κρατικής διάσωσης τραπεζών, αλλά μακροπρόθεσμα η οικονομική πραγματικότητα είναι πιο δυνατή από κάθε κράτος, που σε τελευταία ανάλυση μπορεί να χρηματοδοτηθεί μόνο με αναγκαστικούς φόρους και πληθωρισμό.

Εντωμεταξύ, ³²η εναρμόνιση των συστημάτων εγγύησης καταθέσεων σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελεί κρίσιμο στόχο στην πορεία της χρηματοοικονομικής ολοκλήρωσης της Ευρώπης. Τα τρέχοντα συστήματα ασφάλειας καταθέσεων που ισχύουν σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τις μεγάλες διαφορές στα ποσά της κάλυψης της τιμολόγησης και των χρηματοδοτικών διαδικασιών υπονοούν μια έλλειψη ισοτιμίας και δημιουργούν συνθήκες ανάπτυξης ρυθμιστικών αντισταθμίσεων (arbitrage). Για την δημιουργία, λοιπόν, ισότιμων συνθηκών για την διασυνοριακή λιανική τραπεζική, θα πρέπει τα εθνικά συστήματα ασφάλειας των καταθέσεων να ισοσταθμιστούν σε όρους κοινών ορίων κάλυψης και κοινών επιτοκίων προσαρμοσμένων όσο το δυνατόν καλύτερα στον κίνδυνο. Ένα μεγάλο μέρος των συστημάτων που υπάρχουν σήμερα δεν είναι μόνο αρκετά υποχρηματοδοτημένα αλλά και υποεκτιμημένα. Αυτό σημαίνει ότι με τον καιρό τα επιτόκια των τραπεζών θα πρέπει να προσαρμοστούν στον κίνδυνο της κάθε τράπεζας. Επίσης, η έκταση της ασφάλειας των τραπεζικών καταθέσεων, σύμφωνα με την έκθεση του Διεθνές Νομισματικού Ταμείου, θα πρέπει να περιοριστεί στις καταθέσεις των νοικοκυριών και των μικρομεσαίων επιχειρήσεων ενώ σύμφωνα πάντα με την ίδια έκθεση το επίπεδο κάλυψης στο ποσό των 100.000€ κρίνεται κατάλληλο για όλα τα μέλη της ΕΕ με βάση το οικονομικό τους επίπεδο και το επίπεδο ανάπτυξής τους. Μια διαφοροποιημένη κάλυψη δεν κρίνεται σωστή δεδομένου του στόχου εναρμόνισης των συστημάτων κάλυψης των καταθέσεων. Το νομικό

---

³² 2013 International Monetary Fund, European Union: Publication of Financial Sector Assessment Program Documentation—Technical Note on Deposit Insurance

πλαίσιο των αποφάσεων πρέπει επίσης να εμπλουτιστεί και να εναρμονιστεί ώστε να προστατεύει κατά προτεραιότητα τους καταθέτες και τα DGS σε περιπτώσεις χρεοκοπίας.

Στα πλαίσια της τραπεζικής ένωσης βήματα πρέπει να γίνουν προς μια κοινή χρηματοδότηση της ασφάλειας των καταθέσεων. Το κοινό δίκτυ ασφαλείας αποτελεί κρίσιμο στοιχείο της τραπεζικής ένωσης, καθώς διασφαλίζει ότι οι χρηματοδοτήσεις είναι εγκαίρως διαθέσιμες για να καλύψουν τις ατομικές τραπεζικές χρεοκοπίες χωρίς να διακινδυνεύουν την νομισματική και κυριαρχική σταθερότητα. Μέσα στα πλαίσια ενός κοινού δικτύ ασφαλείας, η κοινή ή συνδεδεμένη ασφάλεια των καταθέσεων θα μπορούσε να σχεδιαστεί σαν ένα σύστημα αντασφάλισης που δημιουργείται από εθνικά συστήματα εγγύησης των καταθέσεων και χρηματοδοτείται στα πλαίσια του ενιαίου τραπεζικού συστήματος από βιομηχανικές εισφορές και εισφορές των κρατών μελών. Έτσι θα επιτύγχανε συγκέντρωση του κινδύνου και αποδυνάμωση της πιθανότητας συγχώνευσης των κυρίαρχων τραπεζών. Τελικά, το χτίσιμο μιας σωστής διοικητικής οργάνωσης θα οδηγούσε με αποφασιστικά βήματα στην τραπεζική ολοκλήρωση της ΕΕ.

Μέχρι όμως, να δημιουργηθεί ένα κοινό δίκτυ ασφαλείας, οι διαδικασίες χρηματοδότησης θα πρέπει να είναι τέτοιες ώστε να διασφαλίζουν ότι οι τραπεζικές αποτυχίες μπορούν να επιλυθούν γρήγορα και αξιόπιστα συμπεριλαμβανομένου και των άμεσων αποζημιώσεων των καταθέσεων. Για να αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη των καταθετών και να ολοκληρωθεί η τραπεζική ένωση, η προχρηματοδότηση είναι απαραίτητη, σε συνδυασμό με συμφωνίες επιμερισμού των απωλειών κυρίως όσον αφορά τις διασυνοριακές αποζημιώσεις των καταθετών, και ένα κοινό αξιόπιστο απόθεμα ρευστότητας σε περίπτωση που τα εθνικά χρηματοδοτικά συστήματα εγγύησης καταθέσεων δεν επαρκούν. Το μέγεθος του ταμείου των DGS πρέπει να είναι επαρκώς μεγάλο ώστε να καλύψει τις αποζημιώσεις των καταθετών και τα επιπρόσθετα κόστη που δημιουργούνται σε περίπτωση τραπεζικών πτωχεύσεων. Βέβαια, τα αποθέματα ρευστότητας των κυβερνήσεων είναι επίσης απαραίτητα σε περιπτώσεις συστημικών κρίσεων. Τέτοια χρηματοδοτικά συστήματα θα μπορούσαν να λειτουργήσουν με ποσά εξίσου μικρά σε μέγεθος αν και αρκετά μεγάλα σε σχέση με αυτά που ισχύουν τώρα στις περισσότερες χώρες μέλη της ΕΕ. Σε αυτές τις περιπτώσεις οι χρηματοδοτήσεις πρέπει να αυξάνονται σταδιακά μέχρι να φτάσουν το ύψος του στόχου και οι συνεισφορές να είναι ανάλογες του κινδύνου. Ταυτόχρονα με ένα μικρού κόστους μηχανισμό λειτουργίας, και κοινά αποθέματα χρηματοδότησης για συστημικές τραπεζικές κρίσεις, τα διαθέσιμα ποσά θα

πρέπει να είναι επαρκή ώστε να διαφυλάξουν ότι οι τραπεζικές αποτυχίες αντιμετωπίζονται με σωστό τρόπο αν και επιφυλάσσουν φορολογικές επιβαρύνσεις και κοινωνικό κόστος.

Τελικά το θέμα της ασφάλειας των τραπεζικών καταθέσεων που ανέκυψε το 2008 με την έναρξη της κρίσης και αμφισβητήθηκε έντονα με το θέμα της Κύπρου το 2013 έθεσε τις βάσεις για μια νέα συζήτηση στους κόλπους της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με την ανάγκη χρηματοοικονομικής ολοκλήρωσης των Ευρωπαϊκών αγορών. Όλες οι χώρες έχουν βιώσει μια οικονομική κρίση, το στοίχημα είναι η αποτελεσματική αντιμετώπιση της κρίσης ώστε να σταθεί σύντομα πάλι η χώρα στα πόδια της. Ένα σύστημα ασφάλειας τραπεζικών καταθέσεων όσο καλά οργανωμένο και να είναι δεν μπορεί να αποτελεί πανάκεια στην αντιμετώπιση μιας οικονομικής κρίσης. Πρέπει να στηρίζεται από υγιείς δημοσιονομικούς και ελεγκτικούς μηχανισμούς ώστε να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά την μείωση της εμπιστοσύνης των καταθετών. Η μελέτη της χρηματοοικονομικής ιστορίας μπορεί να μας προσφέρει δεδομένα για περισσότερη έρευνα και σύγκριση ώστε να συσταθεί ένας πιο αποτελεσματικός μηχανισμός πρόληψης και αντιμετώπισης των οικονομικών κρίσεων και να αποφευχθεί η μετάδοση τους σε άλλες χώρες.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

- Τράπεζα της Ελλάδος, Λίστα με τα πιστωτικά ιδρύματα που λειτουργούν στην Ελλάδα, Μάρτιος 2012.
- Ταμείο Εγγύησης Καταθέσεων και Επενδύσεων, Απολογισμός 2009
- Ταμείο Εγγύησης Καταθέσεων και Επενδύσεων, Απολογισμός 2012
- Ανδρέας Α.Κιντής, (1999), Εφαρμοσμένη Οικονομετρία, τόμος Α, εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα.

ΞΕΝΗ

- Andrew Campbell, John Raymond LaBrosse, David G. Mayes, Dalvinder Singh, (2009), A new standard for deposit insurance and government guarantees after the crisis, Journal of Financial Regulation and Compliance, Vol. 17, No. 3, pp. 210-239.
- Asli Demirgüç-Kunt, Edward J. Kane,(2002), Cross-country evidence on deposit-insurance, The Quarterly Review of Economics and Finance 42, p.695–699.
- Asli Demirgüç-Kunt, Enrica Detragiache,(2002), Does deposit insurance increase banking system stability, Journal of Monetary Economics 49, p.1373–1406
- Luc Laeven, (2002), International evidence on the value of deposit insurance, The Quarterly Review of Economics and Finance 42, p.721–732
- Nenovsky, Nikolai and Kalina Dimitrova, (2008),“Deposit Over insurance in EU Accession Countries, A. Demirguc-Kunt, E. Kane, and L. Laeven, Deposit Insurance Around the World: Issue of Design and Implementation, (Eds.) Cambridge, MA: MIT Press
- H. Engineer, Paul Schure, Mark Gillis, (2013), A Positive Analysis of Deposit Insurance Provision: Regulatory Competition Among European Union Countries, Journal of Financial Stability.
- Daniel C. Hardy, Maria J. Nieto, (2011), Cross-border coordination of prudential supervision and deposit guarantees, Journal of Financial Stability 7, p.155–164
- Glenn Hoggarth, Patricia Jackson, Erlend Nier, (2005), Banking crises and the design of safety nets, Journal of Banking & Finance 29, p.143–159

Η ασφάλεια των τραπεζικών καταθέσεων σε περίοδο οικονομικής κρίσης

- Una Okonkwo Osili a, AnnaPaulson, Crises and confidence: Systemic banking crises and depositor behavior, article on Journal of Financial Economics, 6 May 2013.
- European Union: Publication of Financial Sector Assessment Program Documentation—Technical Note on Deposit Insurance, March 2013 IMF Country Report No. 13/66
- Independent Commission on the Future of the Cyprus Banking Sector, INTERIM REPORT June 2013
- EBF, Facts and Figures 2013
- EBF, Facts and Figures 2012
- Bank, Structural Indicators for the EU Banking Sector, December 2011
- European Central
- EBF, Facts and Figures 2013
- Dr. Matthias Kelm, Independent Economic Advisor, Tareno (Luxembourg) S.A, ‘Πόσο ασφαλείς είναι οι τραπεζικές καταθέσεις’, (<http://www.imerisia.gr/article.asp?catid=26533&subid=2&pubid=113234871>)
- 2013 International Monetary Fund, European Union: Publication of Financial Sector Assessment Program Documentation—Technical Note on Deposit Insurance
- 2013 International Monetary Fund, March 2013, IMF Country Report No. 13/66
- “Εγγύηση Καταθέσεων: μια παλιά μα πάντα επίκαιρη ιστορία”, EUROPEAN BUSINESS REVIEW, INTERNATIONAL EDITION, 28 Ιουνίου 2013, (<http://www.europeanbusiness.gr/page.asp?pid=988>)

INTERNET

- <http://www.efdi.net/>
- www.fdic.gov/consumers/consumer/news/special/specialRevised.pdf
- http://www.centralbank.gov.cy/nqcontent.cfm?a_id=8158
- http://www.centralbank.gov.cy/nqcontent.cfm?a_id=8158

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ

ΑΕΠ – Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν

ΤΕΚΕ – Ταμείο Εγγύησης Καταθέσεων και Επενδύσεων

ΤΧΣ – Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας

ΤΕΚΕ – Ταμείο Εγγύησης Καταθέσεων και Επενδύσεων

ΣΚΚ – Συνεγγυητικό Κεφάλαιο Καταθέσεων

ΣΚΕ – Συνεγγυητικό Κεφάλαιο Επενδύσεων

ΣΠΚ & ΕΠΑΙ – Σχέδιο Προστασίας Καταθέσεων και Εξυγίανσης Πιστωτικών και Άλλων Ιδρυμάτων

ΞΕΝΕΣ

OECD – Organisation for Economic Co-operation and Development

GDP – Gross Domestic Product

DGS – Deposit Guarantee Scheme

EBA – European Banking Authority

ECB – European Central Bank

EUR – euro

GG – general government

EFTA – European Free Trade Association

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΑΕΠ	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Austria	2,03%	4,32%	4,49%	5,62%	5,79%	3,18%	-2,30%	3,24%	4,94%	2,59%
Belgium	2,81%	5,48%	4,17%	5,07%	5,33%	3,14%	-1,65%	4,42%	3,80%	1,79%
Bulgaria	7,91%	10,96%	14,07%	13,85%	16,22%	15,14%	-1,40%	3,21%	6,80%	3,02%
Cyprus	5,17%	8,08%	7,96%	7,89%	8,39%	7,90%	-1,77%	3,28%	3,29%	-0,51%
Czech Republic	1,27%	8,81%	13,91%	13,06%	11,51%	16,95%	-7,83%	5,44%	3,70%	-1,65%
Denmark	2,03%	4,55%	5,23%	5,49%	4,02%	3,34%	-4,92%	5,71%	1,76%	1,98%
Estonia	12,12%	11,08%	15,45%	19,76%	20,00%	1,03%	-13,95%	2,87%	12,84%	7,39%
Finland	1,31%	4,63%	3,39%	5,30%	8,48%	3,25%	-7,19%	3,72%	5,61%	1,91%
France	2,91%	4,26%	3,77%	4,66%	4,93%	2,46%	-2,45%	2,70%	3,34%	1,54%
Germany	10,10%	7,44%	4,20%	8,07%	6,97%	4,50%	-0,91%	-3,86%	-6,13%	-7,09%
Greece	0,72%	2,24%	1,31%	4,02%	4,95%	1,87%	-4,03%	5,09%	4,61%	2,16%
Hungary	4,86%	11,14%	8,10%	0,93%	10,98%	6,15%	-13,38%	5,28%	2,78%	-1,97%
Ireland	7,59%	6,68%	8,58%	9,01%	6,80%	-4,96%	-9,97%	-2,58%	2,85%	0,82%
Italy	3,07%	4,16%	2,77%	3,94%	4,10%	1,35%	-3,52%	2,12%	1,84%	-0,85%
Latvia	1,29%	12,19%	15,90%	23,62%	31,56%	8,86%	-19,08%	-2,60%	12,04%	10,12%
Lithuania	9,54%	10,07%	14,93%	14,95%	19,23%	12,79%	-17,77%	3,96%	11,72%	6,40%
Luxembourg	7,67%	6,28%	10,29%	12,04%	10,56%	-0,33%	-4,81%	10,48%	6,18%	2,85%
Malta	-0,30%	0,65%	5,59%	5,59%	7,08%	6,96%	-0,13%	7,20%	4,06%	3,10%
Netherlands	2,52%	2,99%	4,52%	5,22%	5,84%	3,97%	-3,57%	2,36%	2,09%	0,05%
Poland	-8,57%	6,57%	19,68%	11,32%	14,30%	16,78%	-14,45%	14,14%	4,58%	2,79%
Portugal	2,07%	4,07%	3,32%	4,27%	5,26%	1,57%	-2,01%	2,57%	-1,00%	-3,52%
Romania	8,15%	16,14%	30,69%	22,49%	27,60%	12,06%	-15,43%	5,19%	5,75%	0,08%
Slovakia	13,54%	15,28%	13,22%	15,62%	23,17%	17,52%	-2,51%	4,94%	4,67%	3,08%
Slovenia	4,97%	5,45%	5,52%	8,07%	11,41%	7,66%	-4,90%	0,18%	1,88%	-2,30%
Spain	7,38%	7,43%	8,08%	8,39%	6,86%	3,29%	-3,76%	-0,12%	0,07%	-1,66%
Sweden	4,56%	4,56%	2,30%	6,64%	6,21%	-1,39%	-12,24%	19,65%	10,15%	5,80%
UK	-3,49%	7,69%	4,47%	6,02%	5,41%	-12,00%	-13,36%	8,86%	2,26%	9,14%

Η ασφάλεια των τραπεζικών καταθέσεων σε περίοδο οικονομικής κρίσης

καταθεσεις σε ποσοστό	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Austria	5,30%	6,84%	10,78%	7,13%	12,59%	25,37%	-5,74%	-5,68%	3,88%	-2,34%
Belgium	14,98%	13,23%	13,77%	11,63%	8,84%	-1,31%	-7,62%	-1,49%	7,51%	-5,21%
Bulgaria			37,03%	31,74%	31,38%	6,38%	3,32%	10,84%	10,41%	7,34%
Cyprus				14,59%	25,58%	54,72%	23,96%	-5,66%	-9,56%	-7,05%
Czech Republic	-2,14%	13,06%	14,30%	13,00%	17,68%	7,50%	7,47%	8,45%	3,13%	8,06%
Denmark	1,66%	5,57%	30,97%	14,02%	21,65%	15,89%	-8,07%	1,14%	0,08%	3,67%
Estonia							5,98%	4,22%	3,13%	8,29%
Finland	4,95%	6,13%	1,97%	7,66%	7,06%	16,87%	0,80%	5,54%	11,12%	9,64%
France	6,29%	7,53%	3,91%	4,65%	15,80%	12,32%	0,47%	-0,63%	15,96%	-0,02%
Germany	1,30%	2,91%	2,91%	4,74%	8,16%	5,59%	-4,24%	0,45%	1,48%	-0,71%
Greece	3,33%	3,52%	12,12%	10,79%	22,45%	30,64%	10,28%	1,44%	-5,56%	-7,36%
Hungary		20,34%	10,18%	14,79%	13,19%	4,10%	5,95%	-4,52%	-6,02%	4,99%
Ireland	27,41%	19,45%	22,21%	20,64%	7,90%	29,50%	-4,38%	2,55%	-16,17%	-18,37%
Italy	3,56%	6,43%	9,00%	13,55%	20,45%	9,67%	0,82%	4,41%	5,94%	3,66%
Latvia		25,72%	36,82%	45,57%	17,38%	12,33%	-8,89%	6,77%	-7,33%	7,38%
Lithuania			36,28%	20,88%	23,85%	-1,95%	7,96%	10,72%	-3,18%	8,69%
Luxembourg	2,51%	7,77%	11,23%	5,68%	12,52%	6,05%	-14,05%	-5,78%	2,90%	-7,45%
Malta				12,36%	18,43%	12,81%	-3,44%	-3,95%	8,13%	2,61%
Netherlands	14,02%	8,30%	-12,92%	10,87%	19,60%	1,19%	-4,32%	-1,63%	4,91%	5,48%
Poland			20,24%	15,81%	19,25%	3,04%	8,88%	11,22%	-1,91%	16,61%
Portugal	4,79%	-2,35%	12,07%	5,22%	10,67%	12,95%	1,16%	13,71%	2,56%	-5,71%
Romania			42,82%	42,37%	26,47%	3,83%	9,54%	0,70%	3,34%	4,01%
Slovakia					21,06%	12,12%	-15,47%	2,64%	-0,58%	4,72%
Slovenia			23,31%	17,79%	22,45%	15,29%	5,45%	-5,95%	-0,46%	-2,90%
Spain	10,73%	12,13%	24,23%	17,46%	19,62%	13,12%	1,55%	-0,85%	1,85%	0,03%
Sweden	3,03%	13,45%	5,90%	15,62%	0,92%	15,34%	3,03%	9,66%	0,32%	11,76%
UK	10,76%	11,41%	19,83%	21,08%	-14,48%	-12,14%	12,93%	-0,39%	4,30%	3,42%

Η ασφάλεια των τραπεζικών καταθέσεων σε περίοδο οικονομικής κρίσης

EU: Χαρακτηριστικά των Ευρωπαϊκών προγραμμάτων εγγύησης καταθέσεων, 2012																											
	Austria	Belgium	Cyprus	Estonia	Finland	France	Germany	Greece	Ireland	Italy	Luxembourg	Malta	Netherlands	Portugal	Slovakia	Slovenia	Spain	Bulgaria	Czech Republic	Denmark	Hungary	Latvia	Lithuania	Poland	Romania	Sweden	UK
Κατηγορία Συστήματος Ασφάλειας Καταθέσεων	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
ολοκληρωμένη (explicit)	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x		x	x		x	x	x	x	x		x	x	x	x	
νομικά διαχωρισμένη (legally separate)									x				x			x											
εντός Κεντρικής Τράπεζας																						x					
εντός πρακτορείου τραπεζικής εποπτείας																										x ¹	
εντός Υπουργείου Οικονομικών																											
Συμμετοχή και Κάλυψη																											
Εθνικές Τράπεζες	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
τοπικές θυγατρικές ξένων τραπεζών	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
τοπικά υποκαταστήματα ξένων τραπεζών	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
καταθέσεις σε ξένο νόμισμα	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
διατραπεζικές καταθέσεις																					x						
αποζημιώσεις στους καταθέτες																											
ανά καταθέτη ανά τράπεζα	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
Χρηματοδότηση																											
εκ των προτέρων χρηματοδότηση		x	x	x	x	x	x	x	x			x		x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
εκ των υστέρων σύστημα	x									x	x		x ²			x										x	
χρηματοδότηση από την Κυβέρνηση																											
ιδιωτική χρηματοδότηση	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x ³		x	x ⁴	x	x	x	x	x		x	x	x	x	
κοινή χρηματοδότηση														x ⁵								x					
εγγύηση από την κυβέρνηση σε περίπτωση ανεπάρκειας του ταμείου ⁶	x		x	x										x	x	x		x		x	x				x		
συμμετοχή και αξιολόγηση βάσης																											
επιτόκια προσαρμοσμένα στον κίνδυνο					x	x		x		x				x							x				x	x	
βάση αξιολόγησης																											
εγγυημένες καταθέσεις	x				x					x						x				x						x	
επιλέξιμες καταθέσεις		x	x	x		x	x	x			x	x		x	x		x	x	x		x	x	x		x	x	
συνολικές καταθέσεις									x																		
Σημείωση: ο πίνακας περιλαμβάνει τα εθνικά υποχρεωτικά συστήματα και όχι τα εθελοντικά και συμβατικά συστήματα																											
1/Swedish National Debt Office																											
2/ το 2011 η Ολλανδία υιοθέτησε έναν κανονισμό με τον οποίο μετέτρεψε το εκ των υστέρων σύστημα εγγύησης καταθέσεων σε εκ των προτέρων χρηματοδοτικό πρόγραμμα με έναρξη εφαρμογής την 1η Ιουλίου 2013																											
3/Η γερμανική κεντρική τράπεζα διαχειρίζεται το σύστημα και αποζημιώνει τους καταθέτες. Τα κόστη του συστήματος (συμπεριλαμβανομένου και των διαχειριστικών εξόδων) μεταφέρονται εκ των υστέρων στα μέλη του DGS, τα οποία χρεώνονται με ένα ετήσιο, 5% στο κεφάλαιο, για κάθε μέλος.																											
4/σε περίπτωση τραπεζικής χρεοκοπίας η Τράπεζα της Σλοβενίας αναλαμβάνει προσωρινά την ευθύνη να καλύψει τις εγγυημένες καταθέσεις και έπειτα καλεί τις υπόλοιπες τράπεζες να συνεισφέρουν τα απαιτούμενα κεφάλαια για την αποζημίωση των ασφαλισμένων καταθέσεων. Για να διασφαλιστεί ότι οι τράπεζες έχουν την απαραίτητη ρευστότητα να συνεισφέρουν αυτά τα κεφάλαια, είναι υποχρεωμένες να επενδύουν ένα ελάχιστο 2,5% των ασφαλισμένων καταθέσεων σε ομολογίες που είναι επιλεγμένες για την ενεχυρίαση των απαιτήσεων του ευρωσυστήματος όπως ορίζεται από την τράπεζα της Σλοβενίας.																											
5/ αρχική συνεισφορά στο ταμείο των DGS όπως παρέχεται από την Banco de Portugal																											
6/Σε περίπτωση έλλειψης χρηματοδότησης, το DGS μπορεί να εκδώσει ομόλογα ή να πάρει δάνεια με την εγγύηση της Κυβέρνησης																											
Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, International Association for Deposit Insurers, Financial Stability Board, εθνικά πρακτορεία ασφάλειας των καταθέσεων.																											